

Solide en sociaal

PROGRAMMABEGROTING

2016

Gemeente
Hellendoorn

HOOFDSTUK 1	Inleiding	4
HOOFDSTUK 2	Financieel Meerjarenbeleid 2016-2019	9
HOOFDSTUK 3	Programma's	
	Dienstverlening en veiligheid	22
	Onderwijs, opvoeding en jeugd	28
	Werk, economie en Inkomen	33
	Mobiliteit en bereikbaarheid	41
	Cultuur, recreatie en sport	47
	Woon- en leefomgeving	54
	Maatschappelijke ondersteuning en zorg	63
	Bestuur en middelen	69
HOOFDSTUK 4	Paragrafen	
	Lokale heffingen	77
	Weerstandsvermogen en risicobeheer	83
	Onderhoud kapitaalgoederen	92
	Financiering	99
	Bedrijfsvoering	105
	Verbonden partijen	111
	Grondbeleid	117
	Demografische ontwikkelingen	121
	Duurzaamheid	125
BIJLAGEN		
	Kerngegevens	128
	Overzicht van baten en lasten	131
	Autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en ombuigingen 2016-2019	138
	Reserves en voorzieningen	141
	Lijst specifieke subsidies 2016	144

Inleiding

Solide en sociaal

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2016 aan. Vorig jaar hebben we de programmabegroting in een nieuw jasje gegoten. We hebben van u verbetero suggesties gekregen en hebben die waar mogelijk verwerkt. Zo gaat deze inleiding in op de belangrijkste beleidsonderwerpen die spelen in 2016. Een financiële beschouwing geven we nu in het nieuwe hoofdstuk "Financieel meerjarenbeeld 2016-2019". Net als in 2015 werken we in de programmabegroting verder vanuit de afspraken en beleidskeuzes die in het coalitieakkoord 2014-2018 zijn vastgelegd. Wij bieden u een sobere programmabegroting aan voor het jaar 2016. Wel hebben we middelen vrij kunnen maken voor nieuw beleid. Maar gezien de onzekerheid die er nog steeds is, voor wat betreft de budgetten voor de uitvoering van taken binnen het sociale domein, vinden we een terughoudend financieel beleid op zijn plaats. Eind dit jaar willen wij met u van gedachte wisselen over de verdere uitvoering van het collegeprogramma voor de jaren 2017 en verder.

Zoals geschreven bieden wij u een sobere programmabegroting aan. In onze brief over de meicirculaire 2015 en aanloop naar de programmabegroting 2016-2019 hebben we dit ook aangekondigd. Er is zowel op het bestuurlijk als ambtelijk vlak veel inzet geweest om een solide programmabegroting aan u te presenteren. Zo zijn wij er in geslaagd de taakstelling van € 250.000,- voor de jaren 2016 en 2017, oplopend naar € 350.000,- vanaf 2018 volledig weg te werken. De inkomsten uit bouwleges hebben we fors moeten verlagen. Desondanks hebben we toch ruimte gevonden om extra inzet te kunnen plegen voor preventief beleid in de zorg, draaien we de bezuinigingen op het evenementenbeleid terug, is er geld voor een extra ontsluiting voor bedrijventerrein 't Lochter en maken we middelen vrij voor cultuur. Daarnaast gaan we door met het ingezette werkgelegenheidsbeleid en is er extra budget voor gemeentelijke monumenten. Dit alles met een beperkte lastenverhoging voor burgers en bedrijven, waarbij we per huishouden éénmalig een bedrag teruggeven uit de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing. Met deze solide en sociale programmabegroting als basis, zien we de toekomst met vertrouwen tegemoet.

In het vervolg van deze inleiding gaan we in op de majeure beleidsonderwerpen binnen de vakgebieden samenlevingszaken, grondgebied en bedrijfsvoering.

Samenlevingszaken

De drie decentralisaties

De participatiewet legt een extra verantwoordelijkheid bij de gemeente als het gaat om het weer aan het werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het begeleiden van mensen om werk te vinden is speerpunt van beleid. Wij werken hierbij nauw samen met het bedrijfsleven. Doelgroepen, zoals jongeren van het speciaal onderwijs en ouderen, hebben onze speciale aandacht. De uitvoering van de participatiewet is lokaal georganiseerd. Voor de uitvoering van de sociale werkvoorziening werken we in regionaal verband samen in de GR Soweco. Bij de omvorming van Soweco blijven wij uitgaan van de bestaande uitgangspunten, zo lokaal mogelijk en zo regulier mogelijk. Duidelijk is al wel dat Soweco de komende jaren geconfronteerd wordt met dalende budgetten, geen instroom en daarmee een lastig financieel perspectief. In de programmabegroting 2016 is hiervoor een autonome bijdrage geraamd.

De toegang tot de jeugdzorg en de Wmo is laagdrempelig georganiseerd. Wij werken intensief samen met onderwijs, zorgorganisaties en welzijnsorganisaties. Door te investeren in algemene voorzieningen kan de instroom in dure zorgtrajecten voorkomen worden. Ook kijken we nadrukkelijk wat de eigen kracht van de cliënt is. Binnen de middelen van de Wmo zijn gelden vrijgemaakt voor preventief beleid. Succesvolle lopende pilots worden structureel ingevoerd. Zo wordt in 2016 de jeugdarts nog meer ingezet en maken we gelden vrij voor preventieve inzet van consultants. Ook maken we middelen vrij voor preventief beleid geestelijke gezondheidszorg, voor gebiedsgericht werken, voor mantelzorg en voor sport als instrument in het sociaal domein. Het vrijmaken van deze middelen is mogelijk door de daling van het gebruik. Wij verstreken structureel minder Wmo voorzieningen omdat de vraag afneemt.

De reserve Wmo is opgeheven en het restant is volledig opgegaan in de reserve Sociaal Domein. De uitgaven voor de Wmo individuele verstrekking oud zijn nu in de reguliere programmabegroting 2016 opgenomen. De uitgaven zijn stabiel en inzichtelijk. Het positieve saldo van € 400.000,- is structureel verwerkt in de programmabegroting 2016.

Uitgangspunt is dat we de drie decentralisaties, namelijk de Jeugdhulp, de taken die vanuit de Awbz naar de Wmo zijn overgeheveld en de participatiewet, binnen de beschikbare middelen van het sociaal domein uitvoeren. Door de overheveling van de reserve Wmo naar het sociaal domein is er een buffer. Onzekerheid over de uitgaven, verdeelmodellen en lange termijneffecten blijven bestaan.

Cultuur

We werken aan een dynamisch cultuurbeleid. Als gemeente merken we steeds meer dat uitgangspunten in de loop der jaren kunnen veranderen en dat je daarin flexibel moet kunnen meebewegen. Met het werken aan nieuw cultuurbeleid zijn wij samen met de samenleving de trekker. Met elkaar werken we in een proces van cocreatie aan het nieuwe beleid. Hiervoor hebben we middelen vrijgemaakt.

Onderwijshuisvesting

Voor nieuwe onderwijshuisvesting zijn in de programmabegroting 2016 geen nieuwe middelen geraamd, naast de bij u bekende nieuwbouw VSO. Wel willen wij in 2016 in gesprek over de planning van onderwijshuisvesting voor de lange termijn.

Grondgebied

Cocreatie Masterplan centrum, inclusief herinrichting Grotestraat

Naar aanleiding van een brief van de ondernemers is op uw initiatief voor het centrumgebied van Nijverdal een cocreatietraject gestart over de toekomst van het centrumgebied, inclusief de herinrichting van de Grotestraat. De uitkomsten van dat traject zijn u op 29 juni 2015 aangeboden. Het einddocument biedt een samenhangend pakket van maatregelen om het centrum van Nijverdal op te waarderen tot een aantrekkelijk koop- en verblijfcentrum. De ondernemers hebben uitgesproken hieraan actief financieel te willen bijdragen. Daarnaast is het van groot belang dat ondernemers en vastgoedeigenaren concreet aangeven hoe zij, naast de financiële bijdrage, deze uitdagingen samen met ons willen aangaan. We willen de afspraken daarover met ondernemers en vastgoedeigenaren borgen in een samenwerkingsconvenant en waar nodig in bindende juridische contracten.

Positionering/branding Hellendoorn

Hellendoorn is veel meer dan het Avonturenpark. Vanuit recreatie en toerisme is er gekozen voor nieuw elan met een nieuw logo "Natuurlijk Avontuurlijk". Op het gebied van economische zaken proberen we samen met ondernemers, door middel van een position paper, Hellendoorn binnen Twente te positioneren en onze bijdrage te leveren aan de uitdagingen waarvoor Twente staat en waaraan een krachtig Hellendoorn een wezenlijke bijdrage kan en wil leveren.

Capaciteit woningbouwprogrammering

Het terugdringen van de overcapaciteit van woningbouwprogrammering is een belangrijk thema waar we in 2016 daadkrachtig invulling aan gaan geven. De te realiseren woningbouwplannen dienen te worden teruggebracht binnen de bestemmingsplan capaciteit. Dit zal niet morgen geregeld zijn. Het betekent wel enerzijds keuzes maken in de bestaande plannen en anderzijds ruimte creëren voor nieuwe, goede initiatieven. Hoe we dit denken te doen en hoe wij, in afwachting van het terugdringen van de overcapaciteit, met nieuwe initiatieven willen omgaan, vraagt afstemming met onze buurgemeenten en met de provincie. Of hiervoor bestuurlijke afspraken (prestatieafspraken) nodig zijn, onderzoeken we.

Nationaal Park Sallandse Heuvelrug

De verantwoordelijkheid voor de organisatie en inrichting van het Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug ligt bij de gemeenten Hellendoorn en Rijssen-Holten. Beide gemeenten hebben inmiddels gekozen voor ambitieniveau 3 uit het tre-

denmodel. Op basis van deze ambitie wordt er een stimuleringsagenda opgesteld. Deze stimuleringsagenda komt in 2016 beschikbaar en vervolgens bekijken we welke financiële middelen nodig zijn voor de uitvoering van deze agenda.

Noordzuidverbinding

De voorbereidingen voor het realiseren van de Noordzuidverbinding zijn in volle gang. Naar verwachting zal de aanleg van de weg in 2016 worden aanbesteed en maken we een begin met de feitelijke aanleg.

Bedrijfsvoering

Regionale ontwikkelingen

Eind 2015 heeft de besluitvorming plaatsgevonden over de nieuwe gemeenschappelijke regeling Regio Twente. In 2016 zal op de nieuwe manier worden samengewerkt. Doordat de raadsregeling is vervangen door een collegeregeling, zal in onze gemeente aandacht moeten zijn voor het goed meenemen van commissies en gemeenteraad bij de diverse onderwerpen die spelen in de Regio Twente. Ook moet hier het Twentebedrijf als ontwikkeling in regionaal verband worden genoemd. Als 14 Twentse gemeenten willen we taken op het terrein van bedrijfsvoering meer samen uit gaan voeren. Wij gaan in 2016 proactief mee in deze ontwikkeling.

Informatieveiligheid en privacy

Door toename van het digitaal verkeer en het steeds meer vastleggen van gegevens in digitale bestanden wordt het veilig beheer van gegevens en het zorgvuldig omgaan met de privacy een steeds belangrijker taak voor ons. In 2016 hebben we hier extra aandacht voor. Dit doen we in samenwerking met Dimpact en gemeenten binnen Twente.

Dienstverlening en organisatieontwikkeling

In 2015 onderzochten we op welke wijze de dienstverlening verder kan worden verbeterd. Een meer geïntegreerd klantcontactcentrum en een digitaal systeem dat de klantcontacten ondersteunt, bieden hiervoor mogelijkheden. In 2016 geven we dit vorm.

Om meer houvast te bieden en een heldere koers uit te zetten is samen met de medewerkers onze organisatiefilosofie opgesteld om onze organisatie toekomstbestendig te maken. U hebt de strategische visie bepaald, wij hebben de organisatievisie daarop afgestemd. Dat geeft houvast voor het doorontwikkelen van onze organisatie voor 2016 en verder. De bezuiniging op de formatie van de ambtelijke organisatie loopt, met de nodige moeite, op schema maar de bezuinigingen beginnen op steeds meer plaatsen te knellen. We houden de effecten dan ook scherp in de gaten en zo nodig komen we bij de bestuursrapportages met nadere voorstellen.

Procesmatig hebben we ook niet stilgezeten. Zo is in 2015 het Lean-traject gestart, een project binnen de gemeentelijke organisatie om werkprocessen te verbeteren. We hebben de controlfunctie onafhankelijk geïntegreerd in de organisatie. Doel hierbij is om de stuurbaarheid te verbeteren, primair gericht op processen, maar ook op andere terreinen. Daarnaast speelt bij de basisadministraties de basisadministratie gebouwen (BAG) en de basiskaart grootschalige topografie (BGT). Dit zijn basisbestanden die wettelijk door ons moeten worden beheerd. Andere organisaties en overheden vertrouwen op de kwaliteit van onze gegevens. In 2016 gaan we deze bestanden verder optimaliseren.

Leeswijzer

Deze programmabegroting 2016 bestaat uit vijf delen. In de inleiding vertellen we u over het te voeren beleid in de aankomende jaren. In het nieuwe hoofdstuk “Financieel meerjarenbeeld 2016-2019” geven we u een overzicht van de budgetten en gaan we beknopt in op de investeringen, de ontwikkelingen van de reserves en voorzieningen, etc. In het derde deel bespreken we per programma de belangrijkste ontwikkelingen. Sinds 2015 werken we met de volgende acht programma’s:

- Veiligheid en dienstverlening
- Onderwijs, opvoeding en jeugd
- Werk, economie en inkomen
- Mobiliteit en bereikbaarheid
- Cultuur, recreatie en sport
- Woon- en leefomgeving
- Maatschappelijke ondersteuning en zorg
- Bestuur en middelen

Voor elk programma geven we aan waar de accenten voor 2016 liggen. De programma’s kennen een vast stramien:

- Inleiding
- Kaderstellende nota’s
- Wat we willen bereiken
- Wat we doen
- Wat het mag kosten

In deel vier vindt u negen paragrafen. Deze paragrafen vormen een dwarsdoorsnede van de acht programma’s aan de hand van een aantal thema’s. De paragrafen behandelen de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Demografische ontwikkeling
- Duurzaamheid

Het laatste deel van de programmabegroting 2016 bestaat uit een aantal bijlagen. Deze bevatten meer details en cijfermatige gegevens.

Financieel

Meerjarenbeleid

2016- 2019

H O O F D S T U K 2

Inleiding

Het gaat beter met de Nederlandse economie. Langzaam maar zeker beginnen we dat ook terug te zien in het financieel perspectief voor onze eigen programmabegroting en jaarrekening. De programmabegroting 2016 laat voor de gehele meerjarenperiode 2016-2019 een sluitend beeld zien. En dat voor het eerst sinds jaren zonder nieuwe bezuinigingen. Op diverse terreinen ontwikkelen inkomsten en uitgaven zich positief. Vooral de rente en de uitgaven voor de Wmo springen er daarbij uit. Met het gemeentefonds – onze belangrijkste bron van inkomsten – wil het echter nog niet echt vlotten. Met name in 2015 speelde ons dit parten. In de tweede bestuursrapportage 2015 staan we daar uitgebreid bij stil.

In dit nieuwe hoofdstuk gaan we dieper in op het financiële beeld voor de komende meerjarenperiode en de onderliggende factoren en ontwikkelingen. In dat kader gaan we eerst in op de uitgangspunten voor de programmabegroting 2016. In de daarop volgende paragraaf wordt het budgettair perspectief voor de periode 2016-2019 geschetst. Hier beschrijven we de wijzigingen ten opzichte van het budgettair perspectief uit de programmabegroting 2015. Vervolgens gaan we in op de financiële positie van de gemeente. Zo staan we onder andere stil bij de ontwikkeling van de gemeentelijke reserves en de schuldenpositie. In de laatste paragraaf beschrijven we de incidentele baten en lasten. Met name vanuit het financieel toezicht is daar aandacht voor.

Het is voor het eerst dat we dit soort informatie bij elkaar brengen in een afzonderlijk hoofdstuk. Deze suggestie heeft u gedaan tijdens de raadsbijeenkomst waar we het boekwerk van de programmabegroting 2015 hebben geëvalueerd. Op deze wijze hopen we het inzicht in het financiële meerjarenbeeld te versterken.

Uitgangspunten programmabegroting 2016

Voor de programmabegroting 2016 zijn, zoals gebruikelijk, de meerjarenramingen bij de programmabegroting van 2015 als vertrekpunt genomen. In de cijfers houden we verder rekening met:

- de structurele doorwerking van de beleids- en begrotingswijzigingen die na de begrotingsbehandeling zijn vastgesteld;
- de jaarrekening 2014;
- de twee bestuursrapportages 2015.

Daarnaast houden we rekening met autonome ontwikkelingen. Dat zijn ontwikkelingen die niet direct door het gemeentelijk beleid te beïnvloeden zijn, maar die wel invloed hebben op onze financiën. De ramingen voor 2016 en volgende jaren zijn, zoals gebruikelijk, uitgedrukt in het loon- en prijspeil dat we voor 2016 verwachten. De ontwikkeling in de meerjarenramingen is dan ook niet het gevolg van loon- en prijswijzigingen, maar van beleidswijzigingen in de komende jaren. Voor het overige is met de volgende uitgangspunten rekening gehouden:

- De ramingen voor de materiële uitgaven zijn voor 2016 gebaseerd op de raming van 2015. Er is geen inflatiecorrectie.
- De ramingen voor lonen en salarissen zijn gebaseerd op de CAO die geldt van 2013 tot en met 2015 en onze verwachting voor latere jaren. De algemene loonkosten stijgen met 1,0%. Voor de sociale lasten en pensioenpremie gaan we eveneens uit van een stijging van 1,0%.
- Voor gesubsidieerde instellingen wordt geen prijsstijging voorzien. Instellingen met beroepskrachten krijgen, daar waar dat afgesproken is, de CAO consequenties wel gecompenseerd.
- We hebben gerekend met 4,0% rente over de eigen financieringsmiddelen en nieuwe investeringen (in 2015 ook 4,0%). Voor de rentetoevoeging aan reserves, waarvan afgesproken is dat die voor de inflatie worden gecompenseerd, geldt de nullijn.
- Ter versterking van de financieringspositie voegen we vanaf 2015 € 50.000,-- cumulatief per jaar aan de financieringsreserve toe. In 2019 is dit bedrag opgelopen tot € 250.000,--.
- In het collegeprogramma 2014-2018 is opgenomen dat we de lastendruk zo beperkt mogelijk houden; in principe beperken tot inflatiecorrectie.
- Voor 'onvoorzienne uitgaven' in de loop van het jaar is € 45.000,-- opgenomen, waarvan € 11.000,-- is aangemerkt voor incidentele kleine uitgaven.

Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op de meest recente economische publicaties. In de tussentijdse bestuursrapportages 2016 evalueren we de uitgangspunten en passen we die aan waar nodig.

Hoofdpijnen budgettair perspectief 2016-2019

De programmabegroting 2016 laat een sluitend beeld zien. Dat zelfde geldt voor de bijbehorende meerjarenramingen 2017-2019. En dat voor het eerst sinds jaren zonder nieuwe bezuinigingen. Eerder wezen we daar reeds op. Ondanks deze verbetering in het financiële beeld, blijven we nog altijd erg terughoudend met nieuw beleid en nieuwe investeringen. De economische crisis van de afgelopen jaren heeft een zware wissel getrokken op de gemeentelijke financiën. Nu het iets beter gaat, richten we ons in de eerste plaats op het versterken van onze financiële positie. Vooral omdat de economische groei nog altijd met veel onzekerheden is omgeven. Daarnaast blijven de risico's groot op het terrein van de decentralisaties binnen het sociale domein, de grondexploitaties en de sociale voorzieningen.

In onderstaand overzicht geven we een actueel beeld van het budgettair perspectief voor de jaren 2016-2019 en de wijze waarop dat is opgebouwd. In het navolgende lichten wij de achtergronden van de verschillende ramingen kort toe.

bedragen x € 1.000

Meerjarenperspectief	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Bestaand beleid				
a. Meerjarenschijven begroting 2015	-	-	-	-
b. Bestaande ombuigingstaakstelling schrappen	- 250	- 250	- 350	- 350
c. Structurele doorwerking bestuursrapportages 2015	- 105	- 98	- 121	- 119
d. Gemeentefondsuitkering (circulaires december 2014 en mei 2015)	395	175	272	489
e. Kapitaallasten en kostenplaatsen	- 128	- 252	- 201	- 134
f. Financieringsresultaat	132	276	398	279
g. Voorzieningen afval en riool	58	263	108	- 49
h. Dividend Twence	88	88	88	88
i. Diverse kleine mutaties	- 86	- 84	- 13	- 7
j. Autonome ontwikkelingen	- 18	13	- 42	- 46
Totaal bestaand beleid	86	131	139	151
Investeren en nieuw beleid				
k. Vervangings- en uitbreidingsinvesteringen	-	54	212	257
l. Nieuw beleid	- 456	- 456	- 456	- 456
Totaal investeringen en nieuw beleid	- 456	- 402	- 244	- 199
Ombuigingen, belastingmaatregelen en overige dekkingsmiddelen				
m. Extra verhoging onroerende-zaakbelastingen	148	148	148	148
n. Overige belastingmaatregelen	222	123	- 43	- 100
o. Ombuigingen	-	-	-	-
Totaal ombuigingen, belastingmaatregelen en overige dekkingsmiddelen	370	271	105	48
Totaal meerjarenperspectief	-	-	-	-

Ontwikkeling bestaand beleid

Op basis van bestaand beleid sluit de programmabegroting 2016 met een overschot van € 86.000,--, oplopend naar uiteindelijk € 151.000,-- structureel vanaf 2019. De meerjarenramingen bij de programmabegroting 2015 (a) waren in alle jaren sluitend.

In het meerjarenperspectief bij de programmabegroting 2015 was een ombuigingstaakstelling opgenomen van € 250.000,-- in 2016 en 2017 en € 350.000,-- in de jaren daarna (b). Het was de bedoeling om daar samen met burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties invulling aan te geven. Wij lossen de taakstelling nu op in deze programmabegroting.

De structurele doorwerking van de beide bestuursrapportage in 2015 (c) werkt negatief door. Enkele grote posten daarin zijn: Lagere kosten leerlingen vervoer (+ € 135.000,--), lagere wettelijke rente grondexploitatie (- € 125.000,--), lagere OZB-opbrengst (- € 100.000,--), lagere opbrengst lichtreclame (- € 20.000,--), lagere opbrengst betaald parkeren (- € 20.000,--) en verhuur winkel in Nieuw Dunant (+ € 15.000,--).

De ontwikkeling van het gemeentefonds is positief (d). Daarover hebben wij u in diverse brieven ingelicht. De doorrekening van kapitaallasten en kostenplaatsen (e) valt zo'n € 120.000,-- nadelig uit. Dit komt met name door de CAO-ontwikkeling en het doorschuiven van investeringen. Door in 2015 al leningen met uitgestelde stortingsdata aan te trekken voor de jaren 2016, 2017 en 2018 hebben we een positief financieringsresultaat behaald (f), dit loopt op naar zo'n € 280.000,-- in 2019. In de paragraaf Financiering hebben we dit nader toegelicht.

In het kader van het bedrijfsplan afval en het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan zijn de lasten doorgerekend (g). Er is met name een scheefgroei ontstaan in het doorberekenen van BTW in de tarieven. Voor de rioleringen betekent dit een voordeel, voor de afvalverwerking een nadeel. In een separate brief wordt dit nader toegelicht. In dezelfde brief staat hoe wij omgaan met het dividend van Twence (h). Dit dividend is voor veruit het grootste deel afkomstig van de bedrijfsmatige tak van Twence en niet van het huishoudelijke afval. Het is dan ook reëel om dit dividend als algemeen dekkingsmiddel te bestempelen. Naast diverse kleine mutaties (i) zijn er autonome ontwikkelingen.

In bijlage 3 geven we aan met welke autonome ontwikkelingen we rekening houden. De belangrijkste (> € 50.000,--) daarbij zijn: Wmo individuele verstrekkingen oud (voordeel structureel ruim € 930.000,--). In de tweede bestuursrapportage is dit uitgebreid toegelicht en u ontvangt ook een brief over dit onderwerp. De afgelopen jaren hebben de bouwleges onder druk van de crisis in de bouwsector gestaan. In de meerjarenbegroting is geanticipeerd op herstel. Dit herstel blijft achterwege, enerzijds doordat de markt minder aantrekt dan gehoopt, anderzijds door een toenemend aantal vergunningvrije bouwwerken. Dit geeft een structureel nadeel van € 238.000,--. In het nog vast te stellen Gemeentelijk Rioleringsplan zijn voor de komende jaren maatregelen opgenomen met de bijbehorende budgetten. Deze worden opgenomen in de meerjarenbegroting. De exploitatielasten stijgen met ongeveer € 200.000,--, maar daar staan lagere kapitaallasten van investeringen tegenover.

Voor herinrichting van het terrein Noetsele is een stedenbouwkundige opzet gemaakt. Het wijzigingsplan is inmiddels vastgesteld. Het indertijd beoogde resultaat wordt lager en de afronding verwachten we in 2019. Nadeel in 2018 en 2019 van € 69.000,-- en € 67.000,--. Eind 2014 is er een nieuwe CAO Welzijn afgesproken waarin loonsverhoging is afgesproken. De CAO-afspraken liggen boven de geraamde bedragen door de instellingen en dat betekent dat voor 2016 en verder de subsidies verhoogd moeten worden om dezelfde inhoudelijke prestatieafspraken te kunnen afnemen. Een structureel nadeel van € 50.000,--. Voor de zorgvloer en de horeca in Het Ravijn - zwem sport zorg - houden wij vanaf 2016 rekening met lagere inkomsten. Per saldo hebben we € 50.000,-- minder inkomsten geraamd. Voor het bijhouden van de Grootchalige Basiskaart Topografie moeten we extra inzet plegen. De geschatte kosten zijn € 50.000,-- structureel.

	bedragen x € 1.000				
Autonome ontwikkelingen	Investering (nieuw)	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Totaal autonome ontwikkelingen	-	- 18	13	- 42	- 46
Totaal	-	- 18	13	- 42	- 46

Nieuw beleid

In bijlage 3 geven we aan voor welk nieuwe beleid we in deze programmabegroting ruimte hebben gevonden.

In een separate brief hebben we aangegeven waarom we in totaal voor € 415.000,-- structureel willen investeren in algemene voorzieningen en deskundigheid om de instroom in dure zorgtrajecten te voorkomen. We draaien de bezuiniging op evenementensubsidies terug (€ 11.000,--), maar we gaan wel kijken naar onze inzet bij de betreffende evenementen. De lopende pilot, talentenportaal, waarbij extra middelen worden ingezet voor het direct bemiddelen van mensen naar werk en het groepsgewijs aanbieden van sollicitatietrainingen, verloopt positief en willen we doorzetten. We hebben het aantal gemeentelijke monumenten uitgebreid. Het beschikbare budget wordt met € 10.000,-- verhoogd om ook het onderhoud van deze monumenten voor een deel te kunnen subsidiëren. Daarnaast stellen we € 20.000,-- beschikbaar voor activiteiten die voortvloeien uit de nieuwe cultuurnota. Het Masterplan centrum Nijverdal, inclusief de reconstructie van de Grotestraat en het mogelijk afschaffen van betaald parkeren hebben we voorsnog pro memorie geraamd. In een afzonderlijke brief lichten we dit toe.

bedragen x € 1.000					
Nieuw beleid	Investering (nieuw)	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Totaal nieuw beleid	-	- 456	- 456	- 456	- 456
Totaal	-	- 456	- 456	- 456	- 456

Investerings

We dragen in totaal voor € 917.000,-- aan nieuwe investeringen aan. Grotendeels zijn dit vervangingsinvesteringen of reguliere investeringen in de bedrijfsvoering. We hebben gelden gereserveerd voor de volgende uitbreidingsinvesteringen: extra ontsluiting bedrijventerrein 't Lochter vanaf de Wierdensestraat (€ 1 miljoen), een extra kunstgrasveld en twee kleedkamers voor hockeyclub HCHN (€ 550.000,--), het fietsstructuurplan 2018 en 2019 (€ 400.000,--) en twee extra kleedkamers voor korfbalvereniging NKC'51 (€ 150.000,--).

bedragen x € 1.000					
Vervangings- en uitbreidingsinvesteringen	Investering (nieuw)	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Totaal vervangings- en uitbreidingsinvesteringen	- 917	-	54	212	257
Totaal	- 917	-	54	212	257

Op het gebied van de investeringen zetten we de lijn van de afgelopen jaren voort. Dat betekent dat we met het oog op het versterken van onze financieringspositie grote terughoudendheid willen betrachten met nieuwe investeringen. Meerjarig hebben we het maximum bepaald op gemiddeld € 5 miljoen (netto) op jaarbasis. In 2016 zitten we daar met bijna € 14,9 miljoen nog ruim boven door de aanleg van de Noordzuidverbinding en de overloop van investeringen uit voorgaande jaren. Deze tellen echter niet mee in het plafond van € 5 miljoen. In 2016 overschrijden we het plafond met € 200.000,--. In latere jaren blijven we duidelijk binnen het afgesproken maximum. Tot en met 2030 zitten we qua investeringen gemiddeld op € 5 miljoen.

bedragen x € 1.000

Investerings 2016-2019	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Soort				
investerings die meetellen voor financieringspositie	- 5.280	- 3.091	- 4.405	- 3.611
doorgeschoven uit voorgaande jaren (voor 2015)	- 3.430	-	-	-
huisvesting onderwijs (gaat naar schoolbesturen)	- 631	- 464	- 147	-
strategische projecten	- 7.234	- 1.893	- 288	- 53
Subtotaal dekking	- 16.574	- 5.448	- 4.840	- 3.664
Bijdrage derden				
investeringsbijdragen die meetellen voor financieringspositie	70	-	-	-
investeringsbijdragen derden	-	3.243	-	-
Subtotaal bijdrage derden	70	3.243	-	-
Netto investeringen t.b.v. financieringspositie (max. gemiddeld € 5 miljoen)	- 5.210	- 3.091	- 4.405	- 3.611

De totale investeringen voor de jaren 2016 tot en met 2019, inclusief investeringen die bij vorige begrotingen al beschikbaar zijn gesteld, zijn:

bedragen x € 1.000

Investerings 2016-2019	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Lasten				
Rioleringen (VGRP)	- 2.127	- 1.332	- 1.377	- 1.201
Noordzuidverbinding	- 5.308	- 1.893	- 288	- 53
Opwaarderen Rijksweg 35 naar 2 X 2 rijstroken	- 750	-	-	-
Fietssnelweg F35	- 572	-	-	-
Herinrichting Grotestraat	- 170	-	-	-
Overige wegen en fietspaden	- 1.451	- 253	- 453	- 400
Nieuwbouw afdeling VSO Elimschool Hellendoorn	- 2.000	-	-	-
Blokkenpark	- 435	-	-	-
Integraal huisvestingsplan	- 631	- 464	- 147	-
Sport	- 427	- 185	- 84	- 741
Afvalinzameling	- 949	-	- 578	-
Tractiemiddelen	- 459	- 230	- 394	- 230
Automatisering	- 320	- 275	- 455	- 425
Huisvesting	- 134	- 65	- 340	- 65
Interne uren	- 826	- 752	- 650	- 549
Overige investeringen	- 15	-	- 75	-
Subtotaal lasten	- 16.574	- 5.448	- 4.840	- 3.664
Baten				
Integraal huisvestingsplan	-	873	-	-
Noordzuidverbinding	-	2.370	-	-
Wegen en fietspaden	68	-	-	-
Overige investeringen	2	-	-	-
Subtotaal baten	70	3.243	-	-
Totaal	- 16.504	- 2.205	- 4.840	- 3.664

De investeringen worden afgeschreven met ingang van het jaar volgende op het jaar van investeren.

Belastingmaatregelen

Voor 2016 stijgt het tarief van de rioolheffing met 2%. Bij de afvalstoffenheffing geldt ook een stijging van 2%, maar voor 2016 geven we per huishouden ook een bedrag van € 30,- terug. De hoogte van de voorziening Afvalinzameling laat dat toe. Bij de onroerendezaakbelastingen (OZB) bedraagt de geraamde opbrengststijging 2% bovenop de 1% opbrengststijging waartoe al in de programmabegroting 2014 is besloten. Wij verwijzen hiervoor naar de paragraaf lokale heffingen en de afzonderlijke toelichtende brief.

bedragen x € 1.000

Belastingmaatregelen, heffingen en leges	Investering (nieuw)	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Totaal belastingmaatregelen, heffingen en leges	-	370	271	105	48
Totaal	-	370	271	105	48

Nog te realiseren bezuinigingen

Voor het eerst sinds jaren zijn in de begroting geen nieuwe bezuinigingen opgenomen. Het illustreert dat we economisch gezien in wat rustiger vaarwater komen en onze financiële positie langzaam maar zeker verbetert. Ook de algemene bezuinigingstaakstelling uit de meerjarenramingen bij de begroting 2015 van uiteindelijk € 350.000,- structureel, is om die reden komen te vervallen. Dat neemt echter niet weg dat we de komende jaren onze handen nog vol hebben aan de realisatie van bezuinigingen waartoe in een eerder stadium al is besloten. In onderstaand overzicht schetsen we een actueel beeld van alle nog openstaande bedragen. Over het algemeen liggen we goed op schema met de voorbereiding van de verschillende bezuinigingen. Wel beginnen de bezuinigingen op de ambtelijke organisatie op steeds meer plaatsen te knellen. We houden de effecten dan ook scherp in de gaten en zo nodig komen we bij de bestuursrapportages met nadere voorstellen.

Volledigheidshalve wijzen we er nog op dat de verkoopopbrengst uit onroerend goed volledig ten gunste komt van de bufferreserve. Één en ander heeft dus geen effect op het budgettaire perspectief voor de programmabegroting 2016.

bedragen x € 1.000

Nog te realiseren bezuinigingen	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Formatie ambtelijke organisatie	453	561	505	505
Ombuigingstaakstelling openbaar bestuur	6	6	56	56
Intensivering samenwerking	75	75	75	75
Verkoop onroerend goed (opbrengst naar bufferreserve)	397			
Postverzending	20	20	20	20
Algemene taakstelling ambtelijke organisatie			150	150
Subtotaal	951	662	806	806
Algemene taakstelling programmabegroting 2015	-	-	-	-
Totaal te bezuinigen 2016-2019	951	662	806	806

Financiële positie

Een gezonde financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar komt tot uitdrukking in drie componenten: een sluitende begroting en meerjarenraming, een goede liquiditeits- en solvabiliteitspositie en voldoende weerstandsvermogen. Om meer zicht te krijgen op de liquiditeits- en solvabiliteitspositie, zijn begrotings- en meerjarenramingen vertaald naar een geprognosticeerde meerjarenbalans. Net als de balans in de jaarrekening, geeft deze inzicht in de ontwikkeling van onze bezittingen en schulden over de diverse jaren.

Geprognosticeerde meerjarenbalans 2016-2019

bedragen x € 1.000

Activa	31-dec-2015	31-dec-2016	31-dec-2017	31-dec-2018	31-dec-2019
Vaste activa					
Immateriele vaste activa	318	196	116	54	19
Materiele vaste activa	126.332	135.771	130.823	129.572	128.062
Financiële vaste activa	13.147	13.153	12.967	12.811	12.973
Totaal Vaste activa	139.797	149.120	143.906	142.437	141.054
Vlottende activa					
Voorraden	26.162	24.393	23.085	21.943	20.608
Kortlopende vorderingen	8.526	8.526	8.526	8.526	8.526
Liquide middelen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal Vlottende activa	34.688	32.919	31.611	30.469	29.134
Totaal Activa	174.485	182.039	175.517	172.906	170.188

Passiva	31-dec-2015	31-dec-2016	31-dec-2017	31-dec-2018	31-dec-2019
Vaste Passiva					
Eigen Vermogen	9.182	9.745	10.402	11.080	11.809
Voorzieningen	7.334	6.136	5.361	5.083	4.872
Langlopende schulden	139.815	146.113	143.126	141.115	140.879
Totaal Vaste Passiva	156.331	161.994	158.889	157.278	157.560
Vlottende Passiva					
Kortlopende schulden	6.526	8.000	8.000	5.000	4.000
Overige vlottende passiva	11.628	12.045	8.628	10.628	8.628
Totaal Vlottende Passiva	18.154	20.045	16.628	15.628	12.628
Totaal Passiva	174.485	182.039	175.517	172.906	170.188

Vaste activa

Als we de cijfers vergelijken met de laatst vastgestelde balans per ultimo 2014, dan zien we de boekwaarde van de vaste activa met zo'n € 10 miljoen stijgen tot ruim € 149 miljoen eind 2016. Dat hangt samen met een aantal forse investeringen in 2016 met name de Noordzuidverbinding. Pas in de jaren daarna zien we de boekwaarde dalen. Dat komt vooral doordat we het investeringsvolume vanaf 2015 beperken tot gemiddeld € 5,0 miljoen (netto) per jaar. Dat zien we dus ook direct terug in de cijfers.

Voorraden

De boekwaarden van de voorraden dalen de komende jaren ook. Het gaat hierbij met name om voorraden bouwgrond. Zowel voor de woningbouwlocaties als voor het bedrijventerrein 't Lochter III. De daling hangt vooral samen met verwachte grondverkoop op de locaties Van den Steen van Ommerenstraat en terrein Noetsele. Voor het versterken van de financiële positie is het van groot belang dat de verkopen ook op andere locaties snel van de grond komen.

Reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Reserves en voorzieningen	Saldo 1-1-2015	Saldo 1-1-2016	Saldo 1-1-2017	Saldo 1-1-2018	Saldo 1-1-2019	Saldo 1-1-2020
Reserves						
Rekeningsaldo	187	-	-	-	-	-
Algemene Reserve	7.139	6.679	7.444	7.951	8.479	9.059
Bestemmingsreserves	4.530	2.503	2.300	2.450	2.600	2.750
Totaal Reserves	11.855	9.182	9.745	10.402	11.080	11.809
Voorzieningen						
Voorziening van derden verkregen middelen	3.904	3.078	1.982	1.266	993	785
Voorzieningen personeel	3.554	3.457	3.354	3.295	3.291	3.287
Overige voorzieningen	801	800	800	800	800	800
Totaal Voorzieningen	8.258	7.334	6.136	5.361	5.083	4.872
Totaal	20.114	16.517	15.881	15.763	16.163	16.681

Begin 2016 hebben we voor € 6,7 miljoen aan algemene reserves en voor € 2,5 miljoen aan bestemmingsreserves. Daarnaast is voor een bedrag van € 7,3 miljoen aan voorzieningen in de begroting 2016 opgenomen. Bij de jaarrekening 2014 zijn de reserves die wie aanhielden voor egalisatie van de afvalstoffenheffing en rioolheffing omgezet naar een voorziening. Een verschuiving van in totaal zo'n € 3,3 miljoen destijds. De komende jaren blijven we streven naar een verbetering van de reservepositie. In de meerjarenramingen maken we sinds 2015 een bedrag van € 50.000,-- cumulatief per jaar vrij. Deze verbetering van onze reservepositie is nodig, omdat we een lage solvabiliteit hebben: onze reserves zijn beperkt in verhouding tot onze totaal beschikbare financiering. We verwijzen voor de solvabiliteitsratio en andere kengetallen naar paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In 2014 heeft u de nieuwe nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Deze nota blijft ook in 2016 van kracht. Uiteraard houden we de actualiteit goed in de gaten en nemen we wijzigingen mee in ons beleid.

Naast de voorzieningen, die we als passiva presenteren, zijn er ook voorzieningen die aan de activa kant in mindering worden gebracht op het betreffende onderdeel. Om u een beeld te schetsen vermelden wij deze geactiveerde voorzieningen.

bedragen x € 1.000

Geactiveerde voorzieningen	Saldo 1-1-2015	Saldo 1-1-2016	Saldo 1-1-2017	Saldo 1-1-2018	Saldo 1-1-2019	Saldo 1-1-2020
Geactiveerde voorzieningen						
Voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie	11.325	11.952	12.421	12.909	13.416	13.943
Voorziening op Vordering verkoop Vennootschap	93	-	-	-	-	-
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	255	255	255	255	255	255
Voorziening dubieuze debiteuren WWB	360	360	360	360	360	360
Totaal Geactiveerde voorzieningen	12.033	12.567	13.036	13.524	14.031	14.558
Totaal	12.033	12.567	13.036	13.524	14.031	14.558

Langlopende geldleningen

Het bedrag aan opgenomen langlopende geldleningen daalt vanaf 2016. Ook dat hangt vooral samen met de verlaging van het investeringsniveau, maar eveneens met te verwachten verkopen van bouw- en industriekavels. De daling zet later in dan enige jaren geleden werd verwacht door de stagnerende grondverkoop en een aantal wijzigingen in het afschrijvingsbeleid. Binnenkort komen we met een evaluatie van de maatregelen die we in 2011 hebben genomen om de schuldenpositie te verbeteren.

Overige balansposten

De overige balansposten (kortlopende vorderingen, liquide middelen en overige vlottende passiva) zijn sterk afhankelijk van incidentele (toevallige) factoren, zoals het exacte moment waarop rekeningen worden betaald en inkomsten worden

verkregen. We gaan in onze balans er van uit dat deze posten in de loop der tijd lager worden. De verlaging van de voorraden loopt hiermee in de pas.

Conclusie balanspositie

Door de grote investeringen die het afgelopen decennium zijn gedaan, is onze solvabiliteit laag. Door het beperken van het investeringsniveau en het aanvullen van de algemene reserves wordt getracht dit te verbeteren en dit lukt ook. We zien de reserves toenemen en de langlopende geldleningen afnemen na 2016.

Algemene dekkingsmiddelen

Voor een goede financiële positie is het van belang dat gemeenten kunnen beschikken over voldoende algemene dekkingsmiddelen, die kunnen worden ingezet als dekking voor een breed scala aan activiteiten. Op dit moment komt 66% van de inkomsten uit algemene dekkingsmiddelen, waarvan het gemeentefonds, waar het deelfonds sociaal domein onderdeel van is, verruit de belangrijkste is. Dat zijn bedragen die van het Rijk worden ontvangen. En hoewel gemeenten zelf over de inzet van deze middelen gaan, heeft het Rijk op deze wijze toch grote invloed op het financiële reilen en zeilen. Gemeenten zetten zich daarom al jaren in voor verruiming van het gemeentelijke belastinggebied.

Slechts voor een klein deel (34%) worden de jaarlijkse lasten gedekt door specifieke inkomsten. Specifieke inkomsten kunnen worden gezien als 'vergoedingen' en zijn direct gerelateerd aan de betreffende diensten en activiteiten en kunnen meestal niet voor andere zaken worden ingezet. De belangrijkste zijn de specifieke uitkeringen van het Rijk, de leges en de opbrengst van afvalstoffen- en rioolheffing.

In onderstaand overzicht laten we zien wat de specifieke baten per programma zijn. Daaronder staan de algemene dekkingsmiddelen.

bedragen x € 1.000

Overzicht baten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Programma's (specifieke baten)						
01 Veiligheid en dienstverlening	1.015	1.021	1.015	1.021	1.021	1.021
02 Onderwijs, opvoeding en jeugd	566	390	152	152	129	129
03 Werk, economie en inkomen	11.738	6.193	6.171	6.150	6.150	6.150
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	5.054	5.016	5.321	5.493	5.458	5.474
05 Cultuur, recreatie en sport	1.900	1.576	1.614	1.631	1.631	1.631
06 Woon- en leefomgeving	12.350	15.884	11.976	10.829	11.157	11.647
07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg	1.510	1.449	1.375	1.390	1.390	1.390
08 Bestuur en middelen	692	531	446	747	747	679
Totaal Programma's (specifieke baten)	34.824	32.060	28.071	27.413	27.682	28.120
Algemene dekkingsmiddelen						
Reclamebelasting	60	61	61	61	61	61
Toeristenbelasting	302	350	380	380	380	380
Hondenbelasting	167	176	176	176	176	176
Bespaarde rente	1.255	1.250	1.139	1.132	1.143	1.167
Onroerende zaakbelasting	7.002	7.226	7.541	7.655	7.769	7.804
Dividend	308	313	313	313	313	313
Uitkeringen gemeentefonds	32.009	28.162	27.848	27.137	26.846	26.839
Uitkering deelfonds sociaal domein	-	17.769	18.195	17.516	17.260	17.099
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	41.103	55.308	55.653	54.370	53.948	53.840
Totaal baten	75.927	87.368	83.724	81.783	81.630	81.960

Incidentele baten en lasten

Niet alle baten en lasten keren jaarlijks terug; een deel is van incidentele aard. Voor een goed beeld van de financiële positie is het daarom van belang dat we de begroting corrigeren voor dit soort incidentele zaken. Incidenteel wordt hier bepaald op maximaal drie jaar. Het structurele beeld dat resteert, is vooral in het kader van het financieel toezicht van betekenis.

Het toezicht vanuit de provincie Overijssel is gericht op het duurzaam financieel evenwicht van de begroting en bijbehorende meerjarenramingen van gemeenten. Eén van de toetspunten is het materieel evenwicht. Dit betekent dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. De structurele baten dienen dus gelijk of hoger te zijn dan de structurele lasten.

Incidentele lasten mogen worden gedekt door incidentele baten, waaronder ook onttrekkingen aan de reserves, en door structurele baten. Uit onderstaand overzicht blijkt dat wij voor de begroting 2016 en bijbehorende meerjarenramingen ruimschoots voldoet aan de norm van financieel evenwicht.

bedragen x € 1.000

Structureel resultaat	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten	- 83.125	- 81.126	- 80.952	- 81.231
Baten	83.724	81.783	81.630	81.960
Saldo van baten en lasten	599	657	678	729
Af: incidentele baten en lasten				
Incidentele lasten	- 1.238	- 100	-	-
Incidentele baten	1.049	123	100	100
Af: incidentele baten en lasten	- 189	23	100	100
Bij: structurele toevoegingen en onttrekkingen				
Structurele toevoegingen / egalisatie	-	-	-	-
Structurele onttrekkingen	-	-	-	-
Bij: structurele toevoegingen en onttrekkingen	-	-	-	-
Totaal structureel resultaat	788	634	578	629

bedragen x € 1.000

Totaal - Incidentele baten en lasten	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Incidentele lasten				
03 Werk, economie en inkomen				
Pilot bijstandsverlening	- 65	-	-	-
04 Mobiliteit en bereikbaarheid				
Extra afschrijving aanleg en reconstructie wegen	- 297	-	-	-
Extra verkeerstellingen na realisatie combiplan	- 15	-	-	-
05 Cultuur, recreatie en sport				
Extra afschrijving voorbereiding Het Ravijn -zwem sport zorg-	- 40	- 100	-	-
06 Woon- en leefomgeving				
Omgevingsvergunning	- 10	-	-	-
Reservering verkoopopbrengst overig vastgoed	- 397	-	-	-
07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg				
Wmo huishoudelijk hulp toelage	- 414	-	-	-
08 Bestuur en middelen				
Uitgaven gemeenteraad	- 10	-	- 10	-
Organisatie verkiezingen	-	- 25	- 35	- 20
Totaal incidentele lasten	- 1.238	- 100	-	-
Incidentele baten				
02 Onderwijs, opvoeding en jeugd				
Subsidie jeugdbeleid	23	23	-	-
03 Werk, economie en inkomen				
Pilot bijstandsverlening	65	-	-	-
06 Woon- en leefomgeving				
Opbrengst incidentele grondverkopen	150	100	100	100
Verkoop overig vastgoed	397	-	-	-
08 Bestuur en middelen				
Wmo huishoudelijk hulp toelage (gemeentefonds)	414	-	-	-
Totaal incidentele baten	1.049	123	100	100
Egalisatiereserves				
Totaal egalisatiereserves	-	-	-	-
Totaal	- 189	23	100	100

Dienstverlening en veiligheid

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk: Burgemeester mevr. A.H. Raven
Wethouder dhr. T.C. Walder (begraafplaatsen)

Ambtelijk: Clustermanager Bedrijfsvoering dhr. F. Dijkstra (communicatie en ondersteuning veiligheidsketen)
Clustermanager Samenleving dhr. G. Koolhaas (burgerzaken)
Clustermanager Grondgebied dhr. R.J.P. Willemsen (openbare orde, begraafplaatsen)

Inleiding

De gemeente Hellendoorn is een veilige gemeente. Dat willen we graag zo houden. Wij zijn er verantwoordelijk voor dat onze inwoners zich veilig voelen én veilig zijn. Veiligheid draagt bij aan vrijheid, expressie en ontwikkeling. Bovendien is ons veiligheidsbeleid een belangrijke schakel in de verbetering van de leefbaarheid van en in onze gemeente. We zetten ons in om dat veilige gevoel verder te vergroten, onder meer door overlast en vandalisme in de openbare ruimte terug te dringen. De gemeente is regisseur van de veiligheid in de volle breedte: veilig ondernemen, wonen, werken en leven. De drie belangrijkste taken zijn: preventie en participatie door onze inwoners, voorbereiding op onze rol tijdens rampen en crises en criminaliteit en overlast tegengaan. Onze doelen en ambities bereiken we nooit alleen, we werken intensief samen met partners, zoals politie, brandweer, Openbaar Ministerie, ondernemers en niet in de laatste plaats onze inwoners. Per 1 januari 2013 valt de organisatie van de brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding onder de Veiligheidsregio Twente.

De samenleving is meer zelf aan zet en moet minder afhankelijk worden van de overheid. Dit is een omslag die onze dienstverlening de komende jaren grotendeels stuurt. Wij willen vooral een toegankelijke en dienstbare overheidsinstantie zijn. Onze inwoners vragen om een moderne, servicegerichte, zorgvuldige organisatie die adequaat informeert, uitvoert en ondersteunt. Dankzij het digitale loket kunnen onze inwoners 24 uur per dag gebruik maken van onze producten en diensten. We willen onze inwoners graag maximaal betrekken bij nieuwe ontwikkelingen, niet pas aan het eind, maar juist vanaf het prille begin. Dat vraagt om transparante, actieve en gerichte communicatie. Daarnaast stimuleren en faciliteren we verschillende initiatieven die onze inwoners ontplooiën. Hiermee benadrukken we de kracht van de samenleving en versterken we onze overleggen met bewoners, bedrijven en organisaties in de dorpen en wijken. Zo bouwen we de komende jaren vol vertrouwen verder aan een uitgebalanceerde participatiesamenleving.

Kaderstellende nota's

- Programma Klantgerichte dienstverlening (2012)
- Communicatiebeleidsplan 2015-2018 'Minder zenden, meer verbinden' (14INT04087)
- Jaarplan Politie
- Algemeen Plaatselijke Verordening
- Nota Handhaven op Niveau 'Meerwaarde door samen te werken' (2003)
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening en toezicht & handhaving (2015 15INT05914)
- Handhavings- en gedoogstrategie Fysieke Leefomgeving Overijssel (2010)
- Beleidsplan brandweer 2012-2015 (2012)
- Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018
- Actieplan 2015-2016

Wat we willen bereiken

Doel	Actie
• Een veilige gemeente waar inwoners zich prettig voelen.	1.01 Uitwerking thema's veiligheidsbeleid 2015-2018 'Samen=Veiliger'.
• Dienstverlening verbeteren en inwoners actief bij de eigen woonomgeving betrekken.	1.02 Initiatiefnemers faciliteren, stimuleren en ondersteunen.
	1.03 Inzetten van onder andere social media, website en andere middelen.
	1.04 Voor inwoners en bedrijven aantrekkelijk maken om internet en de persoonlijke website Mijn Hellendoorn te gebruiken.
• Verbeteren van de kwaliteit van de schriftelijke communicatie.	1.05 Werken aan het communicatiever maken van de organisatie.
• Ruimte bieden aan inwoners bij initiatieven en het maken van beleid.	1.06 Verdere inbedding van burger- en overheidsparticipatie in de organisatie.
• Meer ruimte voor initiatiefnemers op diverse terreinen en verminderen van regeldruk.	1.07 Gemeentelijke regelgeving opschonen, vereenvoudigen en verminderen.
• In geval van calamiteiten een 'geoliede machine' waar we op kunnen bouwen.	1.08 Periodieke aandacht voor training bestuurders en lokale medewerkers.

Kwaliteit van de dienstverlening

We werken er continu aan om de dienstverlening aan onze burgers te verbeteren. Dat gaat niet alleen om tastbare zaken, zoals bijvoorbeeld het uitgeven van paspoorten, maar ook over meedenken bij het opstellen van beleid of het uitvoeren van projecten. Een belangrijk fundament voor de kwaliteit van de dienstverlening is de kwaliteit en de veiligheid van de informatievoorziening en het beheer daarvan. Dan gaat het om onze wettelijke taak om diverse basisbestanden op een goede en zorgvuldige manier te beheren. Uit deze bestanden putten ook andere organisaties. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de veiligheid en privacy gewaarborgd is. Informatieveiligheid en privacy is dan ook in toenemende mate een belangrijk en blijvend punt van aandacht. Dat geldt zowel voor onze eigen bestanden, maar ook voor de netwerken waarin we participeren en waarin ICT een ondersteunende rol speelt. In 2016 zullen we in het kader van het project 'Overheid digitaal 2017' maatregelen in het kader van informatieveiligheid in onze organisatie verder optimaliseren en inbedden.

Een ander belangrijk element om goede kwalitatieve dienstverlening te kunnen bieden is het ophalen van waardevolle informatie uit de samenleving. Om die reden hebben we bijvoorbeeld een burgerpanel, dit is een afspiegeling van de Hellendoornse gemeenschap. We bevragen het panel ongeveer twee keer per jaar digitaal op onderwerpen die onze gemeente aangaan. Daarnaast zijn de Wmo-raad en de cliëntenraad belangrijke instrumenten voor ons waar we informatie vandaan halen, net als vanuit het gebiedsgericht werken. De website mijnhellendoorn.nl wordt eveneens doorontwikkeld.

Participatie

De fundamenten van participatie zijn gelegd en we handelen er ook naar, want we vinden het belangrijk om als gemeente aan te sluiten bij de kennis en kunde in de samenleving. Veel van onze projecten gaan uit van participatie. De ene keer ligt de bal wat meer bij de gemeente, de andere keer wat meer bij de burgers. We merken dat inwoners van de gemeente Hellendoorn actief zijn en graag participeren in klankbordgroepen en platformen. Mensen weten elkaar steeds beter te vinden. Als ze daarbij de hulp van de gemeente kunnen gebruiken, zoeken ze die op. Net als de maatschappij is participatie in ontwikkeling. Het gaat op sommige vlakken meer en meer de kant op van cocreatie waarbij een gezamenlijke verantwoordelijkheid en gezamenlijke inzet gevraagd wordt. De gemeente Hellendoorn behoort tot de koplopers van de Nederlandse gemeenten als het om overheidsparticipatie gaat. Regelmatig krijgen we vragen van andere gemeenten hoe we dat aanpakken en vormgeven. Daar vertellen we hen graag over.

Bij burgerparticipatie gaat het erom mensen te laten meedenken en/of meebeslissen over activiteiten waarvoor het initiatief bij de overheid ligt. Bij overheidsparticipatie is dat juist omgekeerd: in dat geval ligt het initiatief bij de burgers. Zij hebben de overheid nodig om hun ideeën te kunnen realiseren. Burgers vragen in deze tijd andere dingen van ons als overheid. Ze zijn mondiger en kritischer. Door de uitgebreidere technische mogelijkheden spelen we daar ook beter en sneller op in. We kunnen onze inwoners via verschillende kanalen bereiken en ze daardoor ook beter bedienen. Onze service en dienstverlening worden zo steeds completer.

Ons communicatiebeleidsplan heeft niet voor niets de titel 'Minder zenden, meer verbinden'. We sluiten aan bij de inwoners van onze gemeente en leggen ons oor bij hen te luister. Speerpunten voor 2016 zijn:

- Blijvend inzetten op overheids- en burgerparticipatie;
- Het gebruik van social media meer inbedden in de gemeentelijke organisatie;
- Het communicatiever maken van de organisatie, waaronder het verbeteren van de kwaliteit van de schriftelijke communicatie. Voor dit laatste gaat een opleidingstraject van start.

Wij zijn actief op social media en communiceren daarmee rechtstreeks met inwoners. Dat werpt z'n vruchten af! We merken dat er via social media veel reactie komt en dat burgers ook op elkaars standpunten reageren. Ze zien in dat wij niet alle vragen kunnen oplossen, dat er ook verantwoordelijkheid bij hen zelf ligt. Deze inzichten leveren meer interactie op. De technische mogelijkheden worden steeds groter. Als overheid spelen we in op trends, zoals Twitter, Facebook en andere ICT-toepassingen, binnen de mogelijkheden van onze systemen. Op deze manier ontwikkelen we de kwaliteit van dienstverlening steeds verder door.

Openbare orde en veiligheid

We zijn er trots op dat de gemeente Hellendoorn tot één van de veiligste gemeenten van Overijssel behoort. De fysieke veiligheid van onze gemeente regelen we samen met de politie en regionaal vanuit de Veiligheidsregio. Dat betekent dat lokale gemeenteambtenaren regionaal aangestuurd worden in geval van incidenten of calamiteiten.

Ons veiligheidsbeleid heeft als motto 'Samen=Veiliger' met als hoofdthema's:

- Woninginbraken;
- Overlast gevende jeugdgroepen;
- Alcohol, drugsoverlast en strafbaar gebruik van sociale media onder jongeren;
- Huiselijk geweld;
- Verkeer;
- Fietsendiefstal.

Voor wat betreft het thema 'fietsendiefstal' hebben we goede ervaringen opgedaan met camerabewaking. We zien sowieso dat camera's in het kader van de sociale veiligheid zeer effectief zijn. Hangjongeren op pleinen en straten verdwijnen zodra er camera's in gebruik worden genomen. Bijkomend voordeel is dat het preventief werkt tegen vandalisme.

De Salland-Twente tunnel is in augustus 2015 voor het wegverkeer geopend. De treintunnel was reeds eind 2013 geopend en in gebruik genomen. Om onze kennis en kunde op het gebied van tunnelveiligheid op peil houden oefenen en trainen we regelmatig met alle hulpdiensten, zowel op lokaal als op regionaal niveau. We verwachten dat door de openstelling van de tunnel de verkeersveiligheid in het centrum van Nijverdalen zal toenemen.

Binnen de Veiligheidsregio Twente wordt in het kader van grootschalige evenementen de samenwerkende integrale advisering en communicatie gemonitord en geoptimaliseerd. Het gaat dan om de processen, maar ook om de onderliggende ICT-ondersteuning.

In het kader van het sociaal domein zijn we ook meer en meer bezig met de sociale veiligheid binnen onze gemeente. De historische knip tussen veiligheid en zorg valt weg. Denk hierbij aan Veilig Thuis, het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld. Een aandachtspunt hierbij blijft de privacy.

Een regionaal veiligheidsproject is de veiligheid van onze eigen medewerkers. Als goed werkgever en vanuit de Arbowetgeving willen we voor een veilige werkomgeving van onze medewerkers zorgen. Dit doen we in nauwe samenwerking met de Ondernemingsraad. De veiligheid van de werkomgeving houden we met moderne middelen up to date, zowel zichtbaar als onzichtbaar. Uitgangspunt daarbij is om de laagdrempelige cultuur binnen onze gemeente te behouden.

Brandweer

Vanaf 1 januari 2013 werkt de brandweer regionaal. De gemeente Hellendoorn valt onder de brandweer Twente. In onze gemeente zijn twee kazernes: één in Nijverdal en één in Hellendoorn. Er ligt een bezuinigingstaakstelling die door de Veiligheidsregio wordt ingevuld. De komende jaren wordt bovendien het materieel op basis van objectieve criteria (her)verdeeld over de gemeenten in de regio.

De gemeente Hellendoorn is in ontwikkeling als centraal kennispunt als het gaat om natuurbranden. Onder meer door middel van trainingen en gespecialiseerd materieel krijgt dit verder vorm.

Rampenbestrijding

De coördinatie bij rampen binnen de gemeente ligt bij de Veiligheidsregio en wordt dus regionaal met inzet van lokale mensen opgepakt. Het trainen van bestuurders en medewerkers, zodat zij in geval van calamiteiten goed voorbereid zijn, is een continu proces. Met de komst van de nieuwe taken in het sociaal domein bekijken we hoe we gebruik kunnen maken van de regionale structuur in het kader van rampenbestrijding om verantwoordelijkheden en communicatie te stroomlijnen tijdens een crisis.

Burgerzaken

Het uitgeven van rijbewijzen en reisdocumenten, de burgerlijke stand, enz. is een belangrijke en zichtbare taak van de gemeente. Het beheren van persoonsgegevens vormt een belangrijk onderdeel van het totale stelsel aan basisregistraties in Nederland. Net als de andere Nederlandse gemeenten moet de gemeente Hellendoorn voldoen aan dit landelijke stelsel.

Aan de balies in ons gemeentehuis vindt direct klantcontact plaats, maar we merken dat handelingen meer en meer naar online verschuiven. Goede en veilige technische systemen ondersteunen ons hierin. Op die manier kunnen we inwoners steeds efficiënter helpen en we merken dat daar ook vraag naar is. Het feit dat inwoners processen rondom burgerzaken zelf kunnen volgen op een tijd en plaats die hen schikt wordt steeds normaler. In 2016 geven we verder vorm en inhoud aan de ontwikkeling van het 'zaakgericht werken'.

Belastingen

In juni 2015 is de nota lokale heffingen vastgesteld. In het collegeprogramma 'Samen aan zet' staat dat het doel is: minder regels en meer mogelijkheden. Zaken die echt gereguleerd moeten worden zijn over het algemeen al in de landelijke wetgeving geregeld. Als gemeente stellen we ons terughoudend op. Met dat uitgangspunt bekijken we de verschillende belastingsoorten. In 2016 onderzoeken we een aantal belastingsoorten: hondenbelasting, rioolheffing, begrafenisrechten, precariobelasting en BIZ wetgeving.

Evenementen

Organisatoren van evenementen worden geïnformeerd over de mogelijkheden hun evenementen te verduurzamen. Daarvoor wordt een regionaal opgestelde checklist ter beschikking gesteld.

Wat het kost

bedragen x € 1.000

01 Veiligheid en dienstverlening - Wat mag het kosten?	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
10120 Ondersteuning veiligheidsketen	- 1.992	- 1.992	- 1.992	- 1.992
10210 Publieks- en persvoorlichting	- 466	- 461	- 455	- 453
10220 Promotie & public relations	- 123	- 122	- 121	- 121
10230 Interne communicatie	- 122	- 120	- 118	- 117
10310 Rijbewijzen	- 151	- 150	- 144	- 142
10320 Reisdocumenten	- 288	- 286	- 279	- 277
10330 Burgerlijke stand	- 98	- 97	- 95	- 94
10340 Overige burgerzaken	- 83	- 81	- 78	- 78
12020 Preparatie	- 30	- 30	- 30	- 30
12040 Rampenbestrijding	- 22	- 22	- 22	- 22
14000 Openbare orde	- 621	- 619	- 616	- 612
16000 Opsporing en ruiming van conventionele explosieven	-	-	-	-
72400 Begraafplaatsen en uitvaartcentrum	- 436	- 437	- 435	- 444
Totaal Lasten	- 4.433	- 4.420	- 4.386	- 4.382
Baten				
10210 Publieks- en persvoorlichting	28	28	28	28
10220 Promotie & public relations	-	-	-	-
10310 Rijbewijzen	95	95	95	95
10320 Reisdocumenten	316	316	316	316
10330 Burgerlijke stand	43	43	43	43
10340 Overige burgerzaken	48	48	48	48
14000 Openbare orde	41	41	41	41
72400 Begraafplaatsen en uitvaartcentrum	444	449	449	449
Totaal Baten	1.015	1.021	1.021	1.021
Saldo van baten en lasten	- 3.418	- 3.399	- 3.365	- 3.362
Resultaat	- 3.418	- 3.399	- 3.365	- 3.362

Belangrijke financiële ontwikkelingen

Door € 11.000,-- extra budget uit te trekken voor evenementensubsidies is voor 2016 hetzelfde niveau beschikbaar als in 2015.

Op basis van het nieuwe groenbeheerssysteem is er extra budget nodig voor het onderhoud van de begraafplaats. Hiervoor maken wij gebruik van de diensten van Soweco. De meerkosten bedragen € 15.000,--. Alle kosten van begraafplaatsen worden voor 90% gedekt uit de bestaande grafrechten. De resterende 10% komt ten laste van algemene middelen.

Onderwijs, opvoeding en jeugd

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk: Wethouder mevr. J.H. Van den Dolder-Soeten (onderwijs)

Wethouder dhr. J.H. Coes (jeugd)

Ambtelijk: Clustermanager Samenleving dhr. G. Koolhaas

Inleiding

We willen dat kinderen en jongeren zich goed kunnen ontplooiën in de gemeente Hellendoorn, dat ze de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en om hun talenten te gebruiken. Dat bereiken we met een integraal jeugdbeleid. Algemene voorzieningen, zoals peuterspeelzalen, onderwijsvoorzieningen en de jeugdgezondheidszorg, houden we op peil. Ook de buurt en de leefomgeving (kinderdagverblijf/BSO, verenigingen) spelen een belangrijke rol in het gezond en veilig opgroeien van kinderen. Uiteraard blijven ouders primair verantwoordelijk voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Ook onderwijs is een belangrijke voorwaarde voor een gezonde opvoeding en ontwikkeling. Goed onderwijs leidt tot ontwikkelingskansen voor de jeugd en voor volwassenen. Het is een belangrijke basis voor een gezonde en evenwichtige maatschappij. Voor jonge kinderen zetten we ons in voor optimale kansen, ongeacht eventuele beperkingen of beperkende omstandigheden. Het verzorgen van onderwijs is de verantwoordelijkheid van scholen. Wij zorgen, samen met hen, voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en het jeugdbeleid en de jeugdzorg. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld het schoolondersteuningsteam en de taken in het kader van de leerplicht.

Vanaf 2015 zijn we verantwoordelijk voor de jeugdhulp in onze gemeente. Een pittige nieuwe taak, we moeten meer realiseren met minder middelen. Het is helder dat de zorg voor kinderen en jongeren gegarandeerd is. Wij zetten het netwerk van de jongere zoveel mogelijk in om op basis van de eigen kracht van dat netwerk de problemen en uitdagingen die er zijn zoveel mogelijk zelf op te lossen. Als het nodig is, zorgen we als gemeente voor versterking en ondersteuning bij de opvoeding van kinderen. Hulpvragen van kinderen, jongeren en hun ouders pakken we op.

Kaderstellende nota's

- Integraal HuisvestingsPlan (IHP) 2013-2016 (2012)
- Nota jeugdbeleid "De samenleving van de toekomst" (2008)
- Kadernota Jeugdhulp 2015-2019
- Verordening Jeugdhulp 2015 (14INT04115)

Wat we willen bereiken

Doel	Actie
● Een integraal huisvestingsplan voor het onderwijs.	2.01 Opstellen integraal huisvestingsplan voor het onderwijs voor de lange termijn, na 2019.
	2.02 Wij zorgen dat de eerste toegang tot jeugdhulp dicht bij de inwoners wordt georganiseerd.
	2.03 Faciliteren van samenwerking tussen De Welle, zorgaanbieders en andere maatschappelijke organisaties, zoals de woningstichting.
	2.04 We zorgen ervoor dat iedereen weet waar hij of zij met problemen rondom kinderen en jongeren terecht kan.
● Een verantwoorde uitvoering van jeugdhulptaken waarbij de noodzakelijke zorg integraal wordt verleend. Wij streven naar een budgettaire neutrale uitvoering van de jeugdhulptaken.	2.05 De Stichting Peuterspeelzalen Gemeente Hellendoorn moet voldoende middelen behouden voor regulier peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie.
	2.06 We stimuleren verdere samenwerking tussen organisaties die betrokken zijn bij het jonge kind.
	2.07 We volgen het rijksbeleid en vertalen dit indien nodig naar lokaal beleid.
● Jonge kinderen een goede start bieden door in te zetten op kwaliteit in de voorschoolse periode en samenwerking tussen organisaties die betrokken zijn bij het jonge kind.	

Wat we doen

Onderwijshuisvesting

De huisvesting van scholen is een gedeelde verantwoordelijkheid van schoolbesturen en de gemeente. Wij zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten en het beschikbaar stellen van een eerste onderwijsleerpakket en meubilair als een school groeit. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud. De schoolbesturen voor het voortgezet onderwijs waren dit al geruime tijd. Sinds 1 januari 2015 zijn ook de schoolbesturen voor primair onderwijs naast het binnenonderhoud verantwoordelijk voor het buitenonderhoud. In het Onderwijshuisvestingprogramma 2016 is de investering opgenomen voor het voortgezet speciaal onderwijs. Naast de investering voor VSO De Elimschool zijn geen nieuwe investeringen opgenomen voor de periode 2016-2019.

De schoolbesturen hebben met de aan hen beschikbaar gestelde onderwijsvoorzieningen een voldoende basis om verder te kunnen. Voor de periode na 2019 gaan we met de schoolbesturen in gesprek over de demografische ontwikkelingen en de consequenties daarvan voor de onderwijsvoorzieningen en de bijbehorende huisvesting. De uitkomsten van deze gesprekken kunnen consequenties hebben voor de meerjarenbegroting 2020 en verder.

Passend onderwijs

Het onderwijs is er verantwoordelijk voor dat er voor ieder kind een passende plek is in het onderwijs. De middelen die beschikbaar zijn voor extra begeleiding van kinderen die dat nodig hebben worden landelijk herverdeeld. Daardoor moet het onderwijs in onze regio fors bezuinigen. Een goede samenwerking tussen het passend onderwijs en jeugdhulp vinden wij belangrijk. Wij zorgen in samenspraak met het onderwijs voor een goede afstemming tussen het onderwijs en de jeugdhulp. In het schoolondersteuningsteam is een nauwe samenwerking tussen het onderwijs, de gemeentelijke leerplichtambtenaar en het maatschappelijk werk.

Volwasseneneducatie

Ook in 2016 loopt de financiering via de centrumgemeente Enschede. Samen met de andere gemeenten in Twente stellen we een plan op met daarin opgenomen wat we in 2016 aan volwasseneneducatie aanbieden.

Algemene voorzieningen voor de jeugd

Wij zijn verantwoordelijk voor de voor- en vroegschoolse educatie. We volgen het rijksbeleid en vertalen dit naar lokaal beleid. Met een goed aanbod willen we voorkomen dat er bij jonge kinderen ontwikkelingsachterstanden ontstaan én willen we al opgelopen achterstanden zoveel mogelijk opheffen. Een gedegen aanbod van algemene voorzieningen voor alle kinderen en jongeren vinden we als gemeente belangrijk. Wij vinden dat de Stichting Peuterspeelzalen Gemeente Hellendoorn voldoende middelen moet behouden voor regulier peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie. Organisaties als peuterspeelzalen, het schoolondersteuningsteam, de leerplichtambtenaar en logopedisten leveren een belangrijke bijdrage aan de zorg en het welzijn van de jeugd. We stimuleren verdere samenwerking tussen scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang.

Leerlingenvervoer

We onderzoeken samen met regio Twente en provincie Overijssel in hoeverre we vervoer in het kader van de Wmo, het leerlingenvervoer, de jeugdzorg en de regiotaxi op elkaar af kunnen stemmen.

Transitie jeugdzorg

Per 1 januari 2015 is de inzet van jeugdhulp via de nieuwe Jeugdwet overgedragen aan de gemeenten. We organiseren de toegang tot jeugdzorg en de inrichting daarachter. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor 700 trajecten met 500 jongeren met een bijbehorend budget van 7 miljoen euro. Uitgangspunten daarbij zijn het versterken van de eigen kracht van kinderen, jongeren, ouders en hun sociale netwerk, hen voldoende ondersteuning bieden en het tijdig signaleren van hulpvragen. Dat allemaal met als doel om te voorkomen dat jongeren zwaardere zorg nodig hebben. We werken daarin nauw samen met maatschappelijk werk, de politie, Woningstichting Hellendoorn en MEE. Er loopt een pilot om de transformatie/kanteling van welzijnsorganisaties verder vorm te geven. Daarbij gaat het er om nog beter te kijken naar wat een jongere zelf kan en wat iemand nodig heeft (van aanbodgericht naar vraaggericht).

Consulenten van de gemeente (hbo-professionals) voeren keukentafelgesprekken. Zij gaan uit van één plan per gezin (één gezin, één plan, één regisseur) en zetten in op wat het gezin en de naastbetrokkenen daarbij zelf kunnen doen. Daar waar hulp nodig is, is de gemeente regisseur voor de ondersteuning van kinderen, jongeren en hun ouders. Als het voor de veiligheid en gezondheid van kinderen noodzakelijk is, waarborgen wij de coördinatie van hulp en zetten intensievere ondersteuning in. Belangrijk om te vermelden is dat we de regels rondom een ieders privacy nauwkeurig in acht nemen.

We zorgen ervoor dat iedereen weet waar hij/zij met vragen en problemen rondom kinderen en jongeren terecht kan. De eerste toegang tot jeugdhulp wordt laagdrempelig georganiseerd, onder meer via leerkrachten, huisartsen, sportclubs of jongerenwerkers. Nieuw is de samenwerking tussen huisartsen, jeugdartsen en de gemeentelijke regisseurs. In een unieke pilot werken zij nauw samen. Deze pilot wordt structureel in 2016. Daarnaast lopen er pilots om jongeren aan het werk te helpen (zie daarvoor programma 3).

In 2016 wordt de managementinformatie die we vergaren verder uitgebouwd. We hebben steeds beter en directer zicht op de jeugdproblematiek in onze gemeente. Dat helpt ons bij het bepalen van de inzet van onze maatschappelijke partners.

Ons uitgangspunt is dat de uitvoering van de jeugdhulp binnen de bestaande financiële kaders plaatsvindt. In de meicirculaire 2015 heeft het Rijk aangegeven niet langer uit te gaan van het basisjaar 2013, maar voor de bekostiging uit te gaan van de werkelijke kosten over 2014. Dit zou een betrouwbaarder basisjaar zijn in de opinie van de minister. De kortingen zijn doorgevoerd voor 2016 en verder.

Wij hebben echter nog geen volledig inzicht in de lopende trajecten en het beschikbare budget. Voor de begroting 2016 hebben wij geprobeerd een zo goed mogelijke inschatting te maken van kosten en opbrengsten. In programma 8 gaan we daar dieper op in. Verder garanderen wij, zoals de wet voorschrijft, dat alle noodzakelijke jeugdhulp verstrekt wordt.

Regionale samenwerking

Met regio Twente geven we in 2016 de nieuwe inkoopronde vorm. Ook samenwerking in bovenregionale taken als Veilig Thuis, de werving van pleeggezinnen en het Jeugdbureau Overijssel zetten we voort.

Wat het kost

bedragen x € 1.000

02 Onderwijs, opvoeding en jeugd - Wat mag het kosten?	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
42000 Openbaar basisonderwijs	- 92	- 91	- 90	- 89
42200 Bijzonder basisonderwijs	- 722	- 709	- 702	- 697
43200 Bijzonder speciaal onderwijs	- 123	- 270	- 267	- 264
44200 Bijzonder voortgezet onderwijs	- 144	- 143	- 142	- 141
48000 Algemeen onderwijsbeleid	- 579	- 542	- 550	- 548
48010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 912	- 910	- 906	- 904
48200 Volwasseneneducatie	- 7	- 7	- 7	- 6
58010 Speelplaatsen 12-	- 140	- 140	- 140	- 140
58020 Spelvoorzieningen 12+	- 12	- 12	- 12	- 12
63010 Jeugdbeleid	- 17	- 16	- 16	- 16
65000 Kinderopvang / Peuterspeelzalen	- 266	- 266	- 265	- 265
71600 Jeugd en gezin	- 9.500	- 9.243	- 9.285	- 9.296
Totaal Lasten	- 12.513	- 12.349	- 12.382	- 12.379
Baten				
42200 Bijzonder basisonderwijs	10	10	10	10
43200 Bijzonder speciaal onderwijs	15	15	15	15
48000 Algemeen onderwijsbeleid	-	-	-	-
48010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	93	93	93	93
58010 Speelplaatsen 12-	-	-	-	-
63010 Jeugdbeleid	23	23	-	-
65000 Kinderopvang / Peuterspeelzalen	10	10	10	10
71600 Jeugd en gezin	-	-	-	-
Totaal Baten	152	152	129	129
Saldo van baten en lasten	- 12.361	- 12.197	- 12.253	- 12.251
Resultaat	- 12.361	- 12.197	- 12.253	- 12.251

Belangrijke financiële ontwikkelingen

Aan het sociale team worden twee 'diagnostische' functies toegevoegd: de artsenfunctie en een gedragsdeskundige. De huisartsen hebben een prominente rol in de toeleiding. Daar waar de arts een medische afweging maakt, maakt een gedragsdeskundige afwegingen op psychologisch gebied. Totaal wordt € 150.000,- extra ingezet. In het overzicht autonome ontwikkelingen staat dit als onderdeel van het totale preventieve beleid in programma 7 vermeld.

Vanaf 2016 wordt de ombuiging op het peuterspeelzaalwerk van € 100.000,- geëffectueerd. Besluitvorming hierover vond al plaats bij de programmabegroting 2014.

De begroting 2016 is aangepast naar aanleiding van de kortingen op het Sociaal Domein zoals die in de meicirculaire 2015 zijn aangekondigd. We gaan uit van budgettair neutrale invoering.

Werk,
economie en
inkomen

P R O G R A M M A 3

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk: Burgemeester mevr. A.H. Raven / wethouder mevr. J.H. Van den Dolder-Soeten
(economische zaken)
Wethouder mevr. J.H. Van den Dolder-Soeten (werk en inkomen)
Wethouder dhr. T.C. Walder (agrarische zaken)
Wethouder dhr. J.J. Beintema (markten)

Ambtelijk: Clustermanager Samenleving dhr. G. Koolhaas (werk en inkomen)
Clustermanager Grondgebied dhr. R.J.P. Willemsen (economie, markten, agrarische zaken)

Inleiding

De economie trekt voorzichtig aan. De werkloosheid blijft voor Nederlandse begrippen nog hoog. We verwachten hier de komende jaren een lichte verbetering in. Met onze maatschappelijke partners werken we structureel samen, bedenken we acties en stemmen continu activiteiten met elkaar af. Dat gebeurt bijvoorbeeld tijdens ontbijtsessies. Het gaat daarbij om co-creatie om nieuwe bedrijven aan te trekken, maar ook om ideeën die de werkgelegenheid vergroten. Vooral het creëren van goede werkgelegenheid voor jongeren vinden we belangrijk. Training, scholing en werkervaringsplaatsen zijn daarbij een goede stimulans.

De invoering van de nieuwe Participatiewet vanaf 1 januari 2015 legt een extra verantwoordelijkheid bij gemeenten als het gaat om het (weer) aan het werk helpen van mensen die kunnen werken, met of zonder afstand tot de arbeidsmarkt. Daar waar vacatures beschikbaar én passend zijn, zetten we ons volop in om onze inwoners te ondersteunen bij het uitstromen naar een parttime of fulltime baan. Ook zetten wij ons in om passend werk te vinden voor inwoners met een arbeidsbeperking die afhankelijk zijn van de sociale werkvoorziening. Omdat instroom in de oude WSW niet meer mogelijk is, proberen we de nieuwe doelgroep in samenspraak met lokale werkgevers zoveel mogelijk bij bedrijven in de eigen gemeente te plaatsen.

Sinds het begin van de economische crisis nam het aantal mensen met een uitkering, zowel landelijk als in onze gemeente, flink toe. We doen er alles aan om te zorgen dat iedereen naar vermogen kan werken, meedoen en participeren. Inwoners die toch onvoldoende financieel zelfredzaam zijn, begeleiden we eventueel naar werk of een andere vorm van maatschappelijke participatie. Als dat nodig is bieden we inkomensondersteuning in de vorm van bijstandverlening en minimabeleid. Aan inwoners met een schuldenprobleem bieden we actieve begeleiding en bemiddeling aan. Een fors aantal mensen doet een beroep op de bijzondere bijstand en vergelijkbare regelingen. Al hebben wij als gemeente minder financiële middelen, we willen ook deze raads- en collegeperiode het budget hiervoor handhaven. Daarvoor vinden we deze regelingen simpelweg te belangrijk.

Kaderstellende nota's

- Bedrijventerreinvisie (2011 11INT00636)
- Economische Agenda van Hellendoorn (2013 13INT01768)
- Kadernota Participatiewet 2015-2018 (2014 14INT05060)

Wat we willen bereiken

Doel	Actie
• Minder werkloosheid door het stimuleren van de (jeugd)werkgelegenheid.	3.01 Wij organiseren, ondersteunen en faciliteren initiatieven gericht op werkgelegenheid voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
	3.02 Nauw samenwerken en structureel overleg voeren met werkgevers en onderwijsinstellingen.
	3.03 Samen met het bedrijfsleven maken we een plan van aanpak ter stimulering van de werkgelegenheid.
• Economische aantrekkelijkheid en levendigheid in de centra vergroten.	3.04 Maximaal vier keer per jaar, in combinatie met een grootschalig evenement, mogen winkels op zondag open vanaf 12:00 uur.
• Ondersteunen van burgers als maatschappelijke uitsluiting dreigt (door een aanbod van efficiënte en effectieve minimaregelingen en begeleiding door vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties).	3.05 Wij verstevigen de samenwerking met vrijwilligersorganisaties.
	3.06 Wij handhaven de financiële steun aan Hulpfonds Hellendoorn en het Steunpunt Minima.
	3.07 Als het nodig is voor het opleiden van vrijwilligers, verlenen we een bijdrage aan Stichting BOOM.
• Grond bedrijventerrein verkopen.	3.08 Actief acquireren voor 't Lochter III.

Wat we doen

Centrum Nijverdal

Het streven is om het centrum van Nijverdal compact vorm te geven en daarin dynamiek te brengen. Het kernwinkelgebied moet met een vitaal winkelbestand en aanvullende horeca en dienstverlening zijn ingevuld. Daarnaast dienen er geregeld evenementen te worden georganiseerd die het centrum laten bruisen. We zien, samen met de ondernemers (winkeliers en vastgoedeigenaren), leegstand van (winkel)ruimten als een gezamenlijk probleem. In 2015 is door middel van co-creatie het Masterplan Centrum Nijverdal tot stand gekomen. Het Masterplan doet uitspraken over het opwaarderen van het kernwinkelgebied in Nijverdal, het veranderen van het parkeerregime in en rond het centrum en de mogelijke herinrichting van de Grotestraat (zie hieronder).

De eerste stap is nu een overeenkomst met ondernemers en vastgoedeigenaren te sluiten en op basis daarvan zaken verder uit te werken. Onderdelen van de overeenkomst zijn het concentreren van de detailhandel in het kernwinkelgebied, het vaststellen van een goede juridische basis voor de financiële bijdrage van ondernemers in het centrumfonds, het versterken van ondernemerschap en het vergroten van de uitstraling van het centrum. In december 2015 wordt u een uitspraak gevraagd over de te nemen maatregelen en de daarvoor benodigde financiële middelen, evenals de dekking daarvan. In deze begroting hebben wij de betreffende posten pro memorie opgenomen.

Herinrichting Grotestraat

Vanuit de Omgevingsvisie hebben we samen met provincie Overijssel en allerlei vertegenwoordigers uit de samenleving een interactief proces doorlopen om samen te bepalen welke opgaven er aankomende jaren voor de gemeente Hellendoorn liggen. De Grotestraat kwam daarin prominent naar voren. Nu het Combiplan in gebruik is genomen maakt er veel minder verkeer gebruik van de Grotestraat. Dat biedt kansen (bijvoorbeeld mogelijkheden tot herinrichting, de straat verlevendigen) en tegelijkertijd bedreigingen (bijvoorbeeld minder bezoekers als gevolg van het omleiden van het doorgaande verkeer). In het Masterplan Centrum Nijverdal is de herinrichting van de Grotestraat een onderdeel en dit beschrijft wat er nodig is om het centrum van Nijverdal in economisch en toeristisch opzicht aantrekkelijker te maken.

Zoals het er nu naar uitziet verschuift het wegprofiel van de Grotestraat naar de zuidkant, waardoor aan de noordkant van de straat ruimte komt voor terrassen.

Zondagopenstelling winkels

Met ingang van 2015 kunnen de winkels op maximaal vier zondagen open. De openstelling is gekoppeld aan een groot-schalig evenement.

Bedrijven

Voor Economische Zaken hebben de gemeente en het bedrijfsleven een position paper geschreven met daarin plannen waarop in te zetten om Hellendoorn te vermarkten. Het gaat daarbij om een duidelijk profiel van de gemeente als plek waar de maakindustrie prima kansen heeft. De uitvoering van acties uit dit plan vindt in 2016 plaats.

Bij bestaande bedrijventerreinen is een quickscan gedaan. De plannen voor revitalisering van deze terreinen voeren we in 2016 uit. De ontwikkeling van bedrijventerrein 't Lochter III blijft ondanks enkele positieve ontwikkelingen fors achter bij de vooraf afgegeven prognoses. Dat is de reden waarom er een voorziening is getroffen met het oog op mogelijke toekomstige verliezen.

We schakelen zoveel mogelijk lokale bedrijven in bij het realiseren van energiemaatregelen, met name energiebesparing en –opwekking, ter stimulering van de lokale werkgelegenheid.

Markten

De markt ondervindt ook de gevolgen van economische omstandigheden, maar weet op niveau te blijven. Wel wordt het steeds lastiger om een evenwichtige bezetting te behouden. De markt functioneert prima in de huidige opstelling op het Marktpllein en de Willem Alexanderstraat. Het marktpllein is gerenoveerd en is na het herstraten weer kwalitatief op orde.

Weer aan het werk

Speerpunt van ons beleid is om meer mensen te begeleiden naar werk. We kopen scholingstrajecten in, verstrekken loonkostensubsidies en verzorgen sollicitatietrainingen. Een voorbeeld is het opleidingstraject 'Talent herkend' dat we samen met ROC Twente en Woningstichting Hellendoorn organiseren. Dit éénjarige traject activeert mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door middel van een entreeopleiding naar werk. Zowel de werkconsulenten als de bedrijfscontactfunctionarissen hebben direct contact met werkgevers. De bedrijfscontactfunctionaris haalt de vacatures binnen, de werkconsulenten plaatsen de werkzoekenden en zorgen waar nodig voor begeleiding. Het Talentenportaal maakt het werkgevers gemakkelijk cv's van kandidaten te vinden. Ook stimuleren we bedrijven om bij nieuwe projecten in onze gemeente mensen die al langer op zoek zijn naar werk aan te nemen of op te leiden. Belangrijk is ook het zeer regelmatige contact dat we met werkgevers en het onderwijs hebben.

In het kader van duurzaamheid zoeken we naar mogelijkheden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten in duurzaamheidsprojecten, bijvoorbeeld als energiecoach.

Werkgelegenheidsbeleid

Ons werkgelegenheidsbeleid en nieuwe initiatieven op dit gebied staat in de Kadernota Participatiewet. Het hebben van werk is belangrijk om zelfredzaam te zijn in de maatschappij. Met maatschappelijke partners en het bedrijfsleven ondernemen we actie om de werkgelegenheid te stimuleren en burgers te activeren. We werken in een lopend proces van co-creatie samen in onder meer ontbijtsessies, bedrijfsbezoeken en het Talentenportaal. Een voorbeeld in de retailbranche is het opleiden van jongeren door de franchisenemer van Albert Heijn. Zij stromen van daaruit uit naar andere supermarkten. Deze en andere initiatieven willen we in 2016 uitbouwen. In overleg met werkgevers en onderwijsinstellingen stemmen we activiteiten af om zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een werkplek te bieden. Daarmee geven we onder meer invulling aan de Participatiewet, waarvan de taken bij de gemeente liggen. We proberen daarbij zoveel mogelijk combinaties tussen bestaande initiatieven te leggen: werkgelegenheidsinitiatieven, jeugdzorg, economische zaken en cultuur. Jongeren hebben onze speciale aandacht als het gaat om werkgelegenheid. Training, scholing en werkervaringsplaatsen

zijn daarbij instrumenten die we inzetten, bijvoorbeeld in het kader van pilots jeugdzorg en de Participatiewet en onze lokale voortzetting van het 1000-jongerenplan. Werknemers dragen hun kennis over aan jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die instromen. Onze werkconsulenten gaan actief op zoek naar arbeidsplaatsen. Als werk niet mogelijk blijkt, gaan we op zoek naar andere vormen van tegenprestatie, zoals het doen van vrijwilligerswerk.

Uitkeringen en financiën

Jongeren van 18 jaar met een beperking die gedeeltelijk arbeidsgeschikt zijn kunnen vanaf 1 januari 2015 een uitkering bij ons aanvragen. Met de jongeren zelf, rekening houdend met hun mogelijkheden, zoeken we naar een passende baan. Waar nodig ontvangen de jongeren een uitkering. Op basis van de nieuwe Participatiewet hebben we de bestaande uitkeringen voor 1 juli 2015 opnieuw beoordeeld. We krijgen steeds meer inzicht in de nieuwe doelgroepen. Daarin trekken we samen op met de scholen voor het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs. Met name de jongeren die dit onderwijs verlaten en nog geen werk hebben, ondersteunen wij actief in de toeleiding naar werk of scholing/training.

De gemeente ontvangt voor het verstrekken van alle uitkeringen budget van het rijk. Wij zullen zowel de ontwikkeling van het aantal uitkeringen als de hoogte van het beschikbare budget nauwlettend volgen. Met name als de werkloosheid in onze regio sneller stijgt dan het landelijk gemiddelde is er een risico dat een tekort optreedt. In programma 8 gaan we verder in op de geldstromen rondom de drie decentralisaties in het sociale domein.

Vangnet

Daar waar maatschappelijke uitsluiting van burgers dreigt bieden wij een vangnet. Dat kan in de vorm van bijstand, eventueel aangevuld met schuldhulpverlening. Op het gebied van de individuele bijstand hadden we in 2014 een forse stijging, maar in 2015 stabiliseerde dit. De middelen voor 2016 zullen we moeten handhaven. Ook verwachten we dat we in 2016 – net als in 2015 - extra statushouders in onze gemeente zullen opvangen. Voor deze maatschappelijke opgave krijgen we geen middelen van het rijk. We weten nu nog niet welke capaciteit dat gaat vragen.

Het fonds 'duurzame gebruiksgoederen' is overgedragen aan het Hulpfonds. Ook subsidiëren wij in 2016 de scholingskosten van de vrijwilligers van BOOM. Met BOOM hebben we overleg op welke wijze de scholing georganiseerd wordt.

Voor wat betreft de schuldhulpverlening is in veel gevallen professionele hulp voor de burger noodzakelijk. De Stadsbank blijft een Gemeenschappelijke Regeling. We werken nauw met hen samen, een ambtenaar van onze gemeente houdt namens de Stadsbank spreekuur in het HvCB. Daar waar mogelijk wordt begeleiding en ondersteuning uitgevoerd door vrijwilligersorganisaties, zoals het Hulpfonds en BOOM.

Vanuit de subregio werken we samen om werkgevers te benaderen om de werkgelegenheid te bevorderen in grote projecten op brancheniveau. Dat doen we samen met vijf andere gemeenten, Soweco en UWV. Dit krijgt in 2016 verder vorm.

Sociale werkvoorziening

Onze uitgangspunten voor de sociale werkvoorziening zijn: de uitvoering zo lokaal mogelijk, zo regulier mogelijk en binnen de financiële kaders van de gemeentebegroting. Het rijk laat de vergoeding per arbeidsplaats en het aantal arbeidsplaatsen verder dalen (met gemiddeld 6% per jaar). Dat maakt het een uitdaging om de sociale werkvoorziening uit te voeren binnen de financiële kaders. Wij streven hier wel naar. Samen met de andere vijf gemeenten die deelnemen aan Soweco onderzoeken wij op welke manier we de uitvoering kunnen aanpassen om binnen de financiële kaders te blijven en om meer deelnemers binnen de gemeentelijke diensten te kunnen inzetten, bijvoorbeeld in de buitendienst. Duidelijk is al wel dat Soweco de komende jaren geconfronteerd wordt met dalende budgetten, geen instroom en daarmee een lastig financieel perspectief. In deze programmabegroting is een autonome bijdrage geraamd. Als een hogere bijdrage noodzakelijk wordt, wordt deze binnen het sociaal domein gevonden. Ook hier verwijzen we naar de nadere toelichting in programma 8.

Statushouders en vluchtelingen

De wereld is in beweging. Dat betekent ook de opdracht tot huisvesting en opvang van vluchtelingen en statushouders onzeker is. Wij gaan er van uit dat de taakstelling in 2016 hoger zal zijn dan in 2015. Wij zullen ons uiterste best doen om aan onze verplichtingen te voldoen. Financiering zal plaatsvinden binnen het sociaal domein en de Wet Werk en Bijstand.

Agrarische zaken

We volgen de beleidsontwikkelingen bij provincie Overijssel over de landbouwontwikkelingsgebieden op de voet en bekijken wat dit betekent voor de ontwikkeling van agrarische gebieden binnen onze gemeentegrenzen. In het kader van Natura 2000 komen er in 2016 nieuwe beheerverordeningen voor de Sallandse Heuvelrug en het Wierdense Veld. Dat betekent dat er aanvullende natuurmaatregelen komen. We inventariseren wat dit betekent voor de aanwezige omliggende agrarische bedrijven en ondersteunen hen waar mogelijk. Ook bekijken we wat er met vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) mogelijk is. In 2016 zullen we het bestaande beleid opnieuw evalueren.

Wat het kost

bedragen x € 1.000

03 Werk, economie en inkomen - Wat mag het kosten?	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
31000 Economische aangelegenheden	- 181	- 182	- 182	- 182
31010 Markten	- 43	- 43	- 43	- 43
34100 Agrarische zaken	- 2	- 2	- 2	- 2
61000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	- 7.211	- 7.196	- 7.177	- 7.170
61020 Fraudebestrijding	- 48	- 48	- 48	- 48
61110 Sociale werkvoorziening	- 4.563	- 4.229	- 3.935	- 3.717
61200 Inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	-	-	-	-
61400 Bijzondere bijstandsverlening	- 881	- 877	- 873	- 872
61410 Schuldhulpverlening	- 285	- 286	- 287	- 290
62300 Participatiebudget	- 1.166	- 1.186	- 1.212	- 1.237
Totaal Lasten	- 14.380	- 14.048	- 13.759	- 13.560
Baten				
31000 Economische aangelegenheden	61	61	61	61
31010 Markten	40	40	40	40
61000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	6.027	6.027	6.027	6.027
61110 Sociale werkvoorziening	61	40	40	40
61200 Inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	-	-	-	-
61400 Bijzondere bijstandsverlening	15	15	15	15
62300 Participatiebudget	29	29	29	29
Totaal Baten	6.232	6.211	6.211	6.211
Saldo van baten en lasten	- 8.148	- 7.837	- 7.548	- 7.349
Mutatie reserves				
Toevoegingen	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	-	-	-
Mutatie reserves	-	-	-	-
Resultaat	- 8.148	- 7.837	- 7.548	- 7.349

Belangrijke financiële ontwikkelingen

Het budget voor bijzondere bijstandsverlening, waarmee uitvoering gegeven wordt aan het armoedebeleid, blijft gehandhaafd op het niveau van 2015.

De pilot Talentenportaal, waarbij we extra middelen inzetten voor het direct bemiddelen van mensen naar werk en het groepsgewijs aanbieden van sollicitatietrainingen, wordt verlengd tot en met 2016. Tegenover de hiermee gepaard gaande kosten van € 65.000,- staat een besparing door een hogere uitstroom van uitkeringsgerechtigden uit de uitkerings situatie.

De omvang van de uitgaven in het kader van het participatiebudget nemen € 16.000,- toe ten opzichte van 2015. Dit komt doordat naast uitgaven voor re-integratie van de 'klassieke' doelgroep WWB, ook uitgaven worden gedaan voor de nieuwe doelgroep die op grond van de Participatiewet onder de verantwoordelijkheid van de gemeente valt. Het bijbehorende budget (dat onderdeel is van het gemeentefonds), houdt gelijke tred met de stijgende uitgaven.

De uitgaven inzake de sociale werkvoorziening laten een daling zien ten opzichte van 2015. Dit heeft te maken met het vervallen van de oude regeling WSW per 1-1-2015. Het bestand van WSW'ers zal door natuurlijk verloop en overige uitstroom in de loop der jaren krimpen. De afbouw van het aantal WSW'ers leidt tot lagere kosten. De bijbehorende rijkssubsidie krimpt eveneens. In 2016 zijn de begrote uitgaven ruim € 400.000,- lager ten opzichte van 2015. De bijdrage vanuit de algemene middelen ten behoeve van de sociale werkvoorziening is ongewijzigd ten opzichte van 2015. Ook deze decentralisatie vindt plaats in het kader van het Sociaal Domein. Wij gaan uit van budgettaire neutrale uitvoering en daarnaast is er een reserve Sociaal Domein beschikbaar.

De hoogte van de uitgaven in het kader van bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen en de daarbij behorende gebundelde uitkering van het Rijk blijven globaal gehandhaafd op het niveau van 2015.

Mobiliteit

en bereikbaarheid

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk: Wethouder dhr. J.J. Beintema

Ambtelijk: Clustermanager Grondgebied dhr. R.J.P. Willemsen

Inleiding

Hellendoorn is een goed bereikbare, toegankelijke en aantrekkelijke gemeente. Dat handhaven we graag. Daarbij zijn onder meer ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit en verkeersveiligheid belangrijk. Mobiliteit en bereikbaarheid gaan over verkeer en vervoer per auto, openbaar vervoer, fiets én te voet. Een goede bereikbaarheid maakt ons economisch vitaler en verbetert de woon- en leefomgeving van mensen. Met het Combiplan Rijksweg 35 is de afgelopen tien à vijftien jaar het nodige in gang gezet. Belangrijke projecten vormen de inrichting van de stationsomgeving, de Noordzuidverbinding, – op termijn – de doorgaande verbindingen richting Zwolle en Almelo en de herinrichting van de Grotestraat in Nijverdal.

Voor de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van de verschillende kernen binnen de gemeente Hellendoorn is het van groot belang dat de openbare ruimte goed op orde is: veilige wegen, fietspaden en stoepen, bruggen, goede openbare verlichting en voldoende parkeervoorzieningen. De gemeente onderhoudt de openbare ruimte om deze schoon, heel en veilig te houden. Het onderhoud voeren we zoveel mogelijk uit in combinatie met bijvoorbeeld noodzakelijke werkzaamheden aan de riolering. Dat werkt kostenbesparend. Als gevolg van de bezuinigingen in de afgelopen jaren staat het onderhoud niettemin onder toenemende druk. De verkeersveiligheid blijven we echter waarborgen.

Riolering helpt de gemeente schoon en droog te houden. Vooral bij dat laatste zien we de effecten van de klimaatverandering steeds meer terug. Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vormt de basis voor onze activiteiten op dit gebied. Niet alleen het inzamelen en afvoeren van afval- en regenwater, maar ook het langer vasthouden van regenwater (om verdroging tegen te kunnen gaan) en de zorg voor het grondwater horen bij dit programma.

Kaderstellende nota's

- Hellendoorns Mobiliteitsplan (2009) (09INT00966)
- Parkeernota (2009) en evaluatie betaald parkeren (2013)
- Verkeersveiligheidsplan 2012-2015 (BAVO) (2012 12INT00850)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) (2015)
- Gladheidsbestrijdingsplan (2010 10INT01322)
- Waterplan Hellendoorn (2007)
- Lichtbeleid 2010-2014, openbare verlichting (2010 09INT01419)
- Fietsstructuurplan 2014-2025 (2013 13INT02201)

Wat we willen bereiken

Doel	Actie
● Goede doorstroming en verkeersafwikkeling in, door en rond onze gemeente.	4.01 We zetten in op ongelijkvloerse kruisingen en aansluitingen op de N35 (aanleg is gepland in 2018).
	4.02 Gefaseerd uitvoeren van project Noordzuidverbinding (noordelijke deel) na gereedkomen van het tunneltracé.
● Aantrekkelijk centrum met een daarbij passende inrichting van de Grotestraat.	4.03 Opstellen van een plan voor herinrichting van de Grotestraat in samenwerking met ondernemers in het centrum, omwonenden en andere betrokkenen.
● Beschermen kwetsbare verkeersdeelnemers en verbeteren verkeersveiligheid.	4.04 In het traject Nijverdal-Wythmen (N35) een aantal specifieke knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid oplossen.
	4.05 Verkeerseducatie en -voorlichting aan scholen en ouderen geven.
● Reguleren van de parkeergelegenheid zonder dat de verschillende gebruikers daar hinder van ondervinden en het centrum goed toegankelijk is.	4.06 Het parkeerterrein aan de noordzijde van het NS-station primair reserveren voor OV-reizigers die hier kunnen parkeren.
	4.07 Wij werken voortdurend aan het optimaliseren van het parkeersysteem.
● Uitvoering maatregelen Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP 2009-2015)	4.08 Uitvoering van het VGRP
● Stimuleren duurzaam vervoer	4.09 Realiseren laadpalen elektrische auto's

Wat we doen

Aanleg Noordzuidverbinding

De Noordzuidverbinding doorkruist onze gemeente van noord naar zuid. Het is een belangrijk onderdeel van ons gemeentelijke wegennet, die de samenhang versterkt tussen de wijken De Heemtuin en Hellendoorn Noord, de Kruidenwijk en de kernen Nijverdal, Hulsen en Hellendoorn. Na een aantal jaren van voorbereiding gaan we dit project in 2016 aanbesteden en starten we ook met de uitvoering. Het traject is inmiddels obstakelvrij: alle benodigde gronden zijn aangekocht, het bestemmingsplan is klaar en de financiën zijn rond. Gezien de financiële situatie is er wel voor gekozen om in het noordelijk deel van de Noordzuidverbinding, in plaats van rotondes, te kiezen voor de aanleg van kruispunten. Dit maakt de aanleg van de Noordzuidverbinding goedkoper. Natuurlijk houden we de verkeersveiligheid nauwlettend in de gaten. We mikken erop om het noordelijke deel in 2017 af te kunnen ronden.

Combiplan Rijksweg 35

In het najaar van 2015 opende de tunnel ook voor het wegverkeer. We zijn daarmee een stuk dichterbij ons doel: een betere doorstroming van het verkeer in Nijverdal, minder files, stank en geluidsoverlast en een veiliger en beter bereikbaar stationsgebied. We richten ons in 2016 op het beheer en onderhoud van bermen, bomen en verharding en de verdere omgeving van het Combiplan en ronden de laatste werkzaamheden af.

De 'oude' Grotestraat blijft, maar die wordt door de lagere verkeersintensiteit na de opening van de tunnel anders ingericht. Het wegprofiel verschuift in het gebied tussen de Maximastraat en de Meyboomstraat naar de zuidkant, waardoor er aan de noordkant van de Grotestraat meer ruimte komt voor het verblijven. We verwachten dat dit – samen met andere aanpassingen – een impuls geeft aan het centrum van Nijverdal. Het plan voor de herinrichting van de Grotestraat voeren we in samenwerking met ondernemers, omwonenden, vastgoedeigenaren en andere betrokkenen uit. De planvorming verliep via een proces van cocreatie. Bij zo'n proces zijn wij niet zozeer trekker of toetsers, maar heeft zij vooral een faciliteren-

de rol. De gemeente kan als spin in het web partijen met elkaar verbinden. Soms zijn de belangen tegengesteld. Dan is het de kunst het gezamenlijke belang boven water te krijgen. We kunnen stellen dat dit proces in het kader van de herinrichting van de Grotestraat naar tevredenheid verlopen is.

Fietssnelweg F35

Met de Twentse gemeenten werken we aan een snelle, veilige en comfortabele fietsverbinding met een totale lengte van zo'n zestig kilometer. De fietssnelweg F35 loopt vanaf de Duitse grens via Enschede, Hengelo, Borne, Almelo en Wierden tot aan de Sallandse Heuvelrug bij Nijverdal, met twee zijtakken naar Oldenzaal en Vriezenveen. Het is hét fietsproject van Regio Twente en de Twentse gemeenten. Een deel van het fietspad is inmiddels gerealiseerd. In 2015 zijn de voorbereidingen getroffen om delen, die nog niet voldoen aan de eisen, te verbreden. In 2016 gaan we over tot de uitvoering daarvan. Wellicht zijn er, afhankelijk van het gekozen tracé, mogelijkheden voor het stuk naar Wierden. De wens blijft om het fietspad door te trekken naar het westen tot aan de Paarse Poort, het bezoekerscentrum van de Sallandse Heuvelrug. In dit deel van de fietssnelweg zal een fly-over gerealiseerd moeten worden. We hebben hier geen financiële middelen voor beschikbaar. Een extern bureau voert momenteel onderzoek uit naar het meest gewenste tracé en de technische haalbaarheid daarvan.

Onderhoud

Bereikbaarheid is een kerntaak van de gemeente. Onze inwoners moeten op een goede en veilige manier op hun plek van bestemming aankomen. Degelijk onderhoud is daarom van belang. Op het onderhoud van de verharding van wegen, pleinen en parkeerplaatsen is de afgelopen jaren flink bezuinigd. We zijn nu op de ondergrens aangekomen, er kan niet nog meer bezuinigd worden op onderhoud. Als gemeente streven we er altijd naar om het onderhoudsniveau binnen de mogelijkheden zo goed mogelijk te handhaven en garanderen we de verkeersveiligheid voor onze inwoners.

Wegbeheer

Schone en nette straten dragen bij aan de sociale veiligheid van onze inwoners. Daarom beheren we onze wegen goed, maar gezien de financiële omstandigheden moeten we ook op dit gebied keuzes maken. In 2016 gaan we de brug in de Helmkruidlaan renoveren, ook op constructief gebied.

Openbare verlichting

In 2015 is er samen met de andere WT4-gemeenten een nieuw meerjarig onderhoudscontract (tot 2020) voor openbare verlichting afgesloten. In 2016 starten we met de uitvoering ervan en worden oude armaturen langs ontsluitingswegen vervangen door duurzame Led-verlichting. Dit levert niet alleen een besparing in het energieverbruik op, maar vergt ook minder onderhoud.

Verkeersveiligheid

Eén keer in de vier jaar is het tijd voor een nieuw verkeersveiligheidsplan. Dit staat op de planning voor 2016.

In de gemeente Hellendoorn zijn drie zogenaamde 'black spots' aanwezig. Dit zijn plekken waar vaker dan gemiddeld ongevallen plaats hebben. We zouden die graag op korte termijn willen aanpakken, maar door de bezuinigingen moeten we dit uitstellen naar een later moment. Op de rotonde Helmkruidlaan, één van de black spots, is ter beveiliging van de fietsers Led-verlichting geplaatst. In 2016 gaan we monitoren hoe de verkeersveiligheid zich ontwikkelt. Een evaluatie vindt plaats in het najaar van 2018.

Verkeerseducatie is één van onze speerpunten binnen het verkeersveiligheidsbeleid. Per leeftijdscategorie bepalen we wat nodig is en wat het beste resultaat heeft. We werken daarin nauw samen met de politie, Veilig Verkeer Nederland en de Fietzersbond. Uit een inventarisatie van de verkeersongevallen binnen onze gemeente kwam naar voren dat er relatief veel ongelukken gebeuren met ouderen op e-bikes. Daarom bieden we in 2016 weer e-bikecursussen aan. Voor het landbouwverkeer is medio 2015 het T-rijbewijs (voor het rijden op de openbare weg met land- en bosbouwtrekkers) ingevoerd. In 2016 organiseren we in samenwerking met de politie een informatieavond, waarin de wet- en regelgeving voor landbouwvoertuigen nader wordt toegelicht.

N35: Wierden-Nijverdal en Nijverdal-Haarle-Wijthmen

Wij zetten ons in voor een goede verbinding van Nijverdal naar de A1 en Twente. DGMI (Directoraat Generaal Milieu en Infrastructuur), Rijkswaterstaat, provincie Overijssel, Regio Twente en de gemeenten Wierden en Hellendoorn hebben in opdracht van het Rijk een verkenningsstudie uitgevoerd. Deze is inmiddels afgerond. Op basis van deze studie wordt in 2016 het tracébesluit genomen (2x2 rijbanen richting Wierden). Het besluit heeft consequenties voor de afritten. De uitvoering staat gepland voor 2019-2022. Voor het traject Nijverdal –Haarle –Wijthmen is € 15 miljoen beschikbaar. Uit dat budget is circa € 5 miljoen beschikbaar voor de twee kruisingen bij Haarle en het deel tussen Nijverdal-West en de Tunnelweg. In overleg met Rijkswaterstaat zetten we deze gelden in voor verkeersveiligheid en pakken we knelpunten aan. Dit start deels in 2016. Er is een quickscan uitgevoerd bij de bestaande bedrijventerreinen. Op 't Lochter is daarbij gekeken naar een nieuwe noordelijke ontsluiting van de Industrierweg op de Wierdensestraat. Nader onderzoek naar de haalbaarheid van het plan zal worden opgepakt.

Openbaar vervoer

Momenteel rijdt er een dieseltrein tussen Enschede en Zwolle. Deze zal geëlektrificeerd worden. De aanbesteding hiervoor is gedaan en in 2016 wordt één en ander uitgevoerd. De verwachting is dat dit in 2017 afgerond kan worden. De provincie Overijssel heeft een leidende rol in dit project, wij denken mee. De elektrificatie zal een snellere, meer betrouwbare dienstregeling opleveren en zorgt voor minder CO2 uitstoot. In de zomer van 2016 wordt de spoorlijn Almelo-Marienberg doorgetrokken naar Hardenberg. Om een betrouwbare half uurdienst te kunnen bieden, gaat de snelheid omhoog van 80 naar 120 km/u.

Parkeren

In 2015 is door middel van cocreatie het Masterplan Centrum Nijverdal tot stand gekomen. We gaan in 2016 over tot uitvoering van onderdelen van dit plan. Het Masterplan omvat onder meer ideeën over het parkeerbeleid. Afhankelijk van besluitvorming in het najaar van 2015 voeren we deze ideeën in 2016 uit.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP4)

Eind 2015 stelt de raad een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP4) vast. Hierin staat het beleid en de daaruit voortvloeiende maatregelen voor de komende vijf jaar. De ontwikkeling van het klimaat staat de laatste jaren nadrukkelijk in de belangstelling, vooral door extremen zoals hittestress door langdurige droogte en wateroverlast door hevige regenbuien. Een voorbeeld is een situatie die maatschappelijk gezien moeilijk te accepteren is, waarbij water belangrijke verkeersaders blokkeert (belemmering voor hulpdiensten en economische schade) of tot schade aan eigendommen leidt. Wij stellen vast wanneer de grens tussen hinder en schade wordt overschreden en bepaalt de maatregelen. Die maatregelen maken deel uit van het Gemeentelijk Rioleringsplan. Onderdeel van het GRP4 is de afvalwaterzorgplicht met daarin opgenomen de maatregelen, zoals het vervangen en verbeteren van het rioolstelsel en de hemelwaterzorgplicht met daarin aangegeven op welke manier er gestreefd wordt naar een duurzame en doelmatige inzameling van hemelwater waarbij verontreiniging van onder meer het oppervlaktewater moet worden voorkomen. Voor de invulling van de grondwaterzorgplicht hebben wij een grondwatermeetnet ingericht. Op die manier worden de grondwaterstanden gemonitord in het stedelijk gebied. De gemeente geldt als eerste aanspreekpunt (waterloket). Wij registreren de meldingen en voeren de regie uit over een doelmatige aanpak van grondwaterproblemen. De activiteiten die verband houden met het onderhoud van de riolering worden door de buitendienst aangestuurd en uitgevoerd. Het betreft het reinigen van kolken, het herstellen bij calamiteiten, etc. Wij gaan verder met het professionaliseren van het beheer en onderhoud van de voorzieningen, zodat het beheer en de noodzakelijke investeringen op een efficiënte wijze worden gedaan.

Het Gemeentelijk Rioleringsplan heeft meerdere raakvlakken met taken van de waterbeheerders (Waterschap Groot Salland en Vechtstromen). Samenwerking tussen de rioolbeheerder en de waterbeheerders is daarom van groot belang en zelfs verwoord in de Waterwet. In samenwerking met waterbeheerders en omliggende gemeenten speelt het Twents Waternet een belangrijke rol. Het Twents Waternet is een netwerkorganisatie waarin (beleids)medewerkers en bestuurders een belangrijke rol hebben om invulling te geven aan het Bestuursakkoord Water (BAW). Deze samenwerking is beschreven in het rapport Waterwinst TAAK 2.0 met als doel meer te bereiken met hetzelfde geld of hetzelfde te bereiken met minder geld. Ook nemen we duurzaamheidsaspecten mee in dit plan. Doel is een duurzaam functionerend afvalwatersysteem dat op

toekomstige ontwikkelingen is voorbereid.

Maatregelen die voor 2016 op het programma staan zijn:

- Deel Smidsweg/De Joncheerelaan (Nijverdal): vervanging riolering
- Smidsstraat (Daarlerveen): vervanging riolering
- Reggeweg (Hellendoorn): aanpassingen rioolstelsel in verband met de aanleg Noordzuidverbinding
- Diverse rioolrenovaties vanuit het rioolinspectieprogramma

Drinkwatervoorziening

De provincie Overijssel heeft in de gemeente Hellendoorn twee plekken voor een nieuwe drinkwatervoorziening op het oog. Dit heeft gevolgen voor het (omliggende) gebied. Er zijn positieve en negatieve effecten te verwachten.

Aanleg glasvezel in buitengebied

De mogelijkheden voor de aanleg van glasvezel in het buitengebied worden steeds reëler. Opdrachtgever is de stichting Glashelder en zij is met marktpartijen in overleg voor de mogelijke uitvoering. Het gaat door als 60% van de inwoners in het buitengebied hier aan deelneemt.

Stimuleren duurzaam vervoer

In het kader van het stimuleren van duurzaam vervoer realiseren we in 2016, met behulp van een provinciale subsidie, een aantal laadpalen voor elektrische auto's.

Wat het kost

bedragen x € 1.000

04 Mobiliteit en bereikbaarheid - Wat mag het kosten?	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
21000 Aanleg en reconstructie wegen	- 1.404	- 1.422	- 1.608	- 1.627
21010 Wegbeheer algemeen	- 870	- 877	- 874	- 875
21020 Onderhoud verhardingen	- 1.084	- 1.105	- 1.104	- 1.105
21030 Bermen en sloten	- 620	- 632	- 635	- 641
21040 Straatreiniging	- 199	- 200	- 199	- 208
21050 Gladheidsbestrijding	- 184	- 186	- 188	- 192
21060 Straatmeubilair	- 173	- 173	- 173	- 174
21100 Verkeer	- 314	- 300	- 300	- 301
21200 Openbaar vervoer	- 785	- 780	- 774	- 769
21400 Parkeren	- 1.233	- 1.235	- 1.201	- 1.201
72200 Aanleg en reconstructie riolering	- 1.990	- 2.149	- 2.115	- 2.113
72210 Beheer en onderhoud riolering	- 1.564	- 1.548	- 1.535	- 1.550
Totaal Lasten	- 10.422	- 10.607	- 10.707	- 10.755
Baten				
21010 Wegbeheer algemeen	49	49	49	49
21020 Onderhoud verhardingen	-	-	-	-
21030 Bermen en sloten	-	-	-	-
21040 Straatreiniging	1	1	1	1
21050 Gladheidsbestrijding	0	0	0	0
21060 Straatmeubilair	-	-	-	-
21100 Verkeer	39	39	39	39
21200 Openbaar vervoer	580	580	580	580
21400 Parkeren	554	554	576	576
72200 Aanleg en reconstructie riolering	366	464	331	347
72210 Beheer en onderhoud riolering	3.732	3.806	3.882	3.882
Totaal Baten	5.321	5.493	5.458	5.474
Saldo van baten en lasten	- 5.101	- 5.113	- 5.249	- 5.281
Mutatie reserves				
Toevoegingen	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	-	-	-
Mutatie reserves	-	-	-	-
Resultaat	- 5.101	- 5.113	- 5.249	- 5.281

Belangrijke financiële ontwikkelingen

Na het gereedkomen van het Combiplan worden delen van de Rijksweg aan de gemeente overgedragen. Het beheer en onderhoud komt ten laste van de gemeente. Voor 2016 is hiervoor € 46.000,- extra geraamd. Door deze areaaluitbreiding stijgen de jaarlijkse beheerskosten voor groen en maaibeheer ook met € 36.000,-.

Vanaf 2016 mogen er wettelijk geen chemische middelen meer toegepast worden voor onkruidbestrijding. Dit wordt vervangen door bestrijding met een niet chemisch middel. De hogere kosten worden begroot op € 25.000,- per jaar. Voor de drie nieuwe verkeersregelinstallaties in het Combiplan betalen we een jaarlijkse bijdrage (€ 11.000,-) aan Rijkswaterstaat voor beheer en onderhoudskosten. In 2016 wordt een uitgebreide verkeerstelling gehouden om de nieuwe verkeersstromen goed in beeld te krijgen. De kosten, € 15.000,-, kunnen niet binnen de bestaande begroting worden opgevangen. In het nieuwe rioleringsplan (GRP4) stijgen de kosten voor onderhoud en vervanging en dalen de budgetten voor investeringen en daarmee de kapitaallasten. Zoals gebruikelijk worden de kosten ten laste gebracht van de voorziening egalisatie rioolheffing. GRP4 heeft een looptijd tot 2020.

Cultuur, recreatie en sport

P R O G R A M M A 5

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk: Burgemeester mevr. A.H. Raven (recreatie en toerisme)
Wethouder mevr. J.H. Van den Dolder-Soeten (cultuur)
Wethouder dhr. J.H. Coes (sport)

Ambtelijk: Clustermanager Samenleving dhr. G. Koolhaas
Clustermanager Grondgebied dhr. R.J.P. Willemsen (monumenten, recreatie en toerisme)

Inleiding

Het rijke aanbod aan kunst- en cultuurvoorzieningen in onze gemeente is een bron van inspiratie en stimuleert ontmoetingen en verbindingen tussen inwoners. Het verhoogt ook onze toeristische aantrekkelijkheid en draagt bij aan een goed woon- en ondernemersklimaat. Cultuur is een belangrijke vrijetijdsbesteding voor menig inwoner. Met ons cultuurbeleid stimuleren we een laagdrempelig en gedifferentieerd aanbod dat past bij onze omvang, zowel op professioneel als op amateurniveau. Met dit aanbod dragen we bij aan een hechte, leefbare samenleving en versterken we de identiteit van onze gemeente. We stimuleren en faciliteren vooral, zonder daarbij in te vullen. Daar zijn onze inwoners en culturele instellingen beter in. Daarnaast zorgen we voor het behoud van ons historisch waardevol erfgoed.

Op het gebied van recreatie en toerisme hebben de recreatieondernemers gekozen voor het nieuwe logo "Natuurlijk Avontuurlijk". Dit logo sluit perfect aan op alles wat Hellendoorn te bieden heeft: verschillende kernen met hun eigen karakter en historie, goede culturele voorzieningen en diverse jaarlijks terugkerende evenementen omgeven door bijzondere natuur- en recreatiegebieden. De Sallandse Heuvelrug en het Reggedal zijn onze kroonjuwelen. Verder zijn er in onze gemeente evenementen met een (inter)nationale uitstraling, zoals de Hellendoorn Rally, de Strongsister- en Strongmanrun, de Diepe Hel Holterbergloop, NK Veldrijden en Dauwpop. Dát is het mooie van de gemeente Hellendoorn. We zetten ons in om voor toeristen en ondernemers in de toeristenbranche aantrekkelijk te blijven. Toerisme zorgt voor werkgelegenheid, inkomsten en levendigheid. We promoten, samen met onze partners, Hellendoorn als toeristische, sportieve en avontuurlijke gemeente.

Sporten is leuk, gezond en stimuleert individuele ontplooiing, sociaal contact, ontmoeting en gezelligheid. Ook op dit gebied hebben we een naam hoog te houden. Sport is een platform voor ontmoeting, integratie en binding in de wijken en kernen. Sport moet voor iedereen mogelijk en toegankelijk zijn, ongeacht lichamelijke, verstandelijke, psychische, sociale of financiële beperkingen. We stimuleren sporten en bewegen en bieden daarvoor goede voorzieningen in wijken en dorpen. In de gemeente Hellendoorn is een divers sportaanbod en zijn (sport)organisaties in staat om dit aanbod te verzorgen in een veranderende samenleving, waarin steeds meer een beroep wordt gedaan op het zelforganiserende vermogen.

Kaderstellende nota's

- Nota verblijfsrecreatie Overnachten in Hellendoorn (2006)
- Toeristisch Bureau Hellendoorn (2007)
- Activiteitenplan recreatie en toerisme (jaarlijks)
- Economische Agenda van Hellendoorn (2013)
- Sportnota 'Sport in beeld' (raadsbesluit uit 2003, nieuwe nota af te ronden in 2015)
- Nota 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' (B&W 8 december 2009)
- High Five – cultuurnota
- Nota Evenementenbeleid 2016-2020 (2015)
- Omgevingsvisie Natuurlijk Avontuurlijk (2015)

Wat we willen bereiken

Doel	Actie
<ul style="list-style-type: none"> Het lokale expositiebeleid continueren en initiatieven voor exposities blijvend ondersteunen. 	5.01 We ondersteunen nieuwe initiatieven die bijdragen aan cultuuruitingen.
	5.02 We bieden meer ruimte aan kunst in de openbare ruimte.
	5.03 Wij stellen de centrale hal van het Huis voor Cultuur en Bestuur beschikbaar voor exposities.
<ul style="list-style-type: none"> Een duidelijk meerjarig beleidskader. 	5.04 We starten met het vormgeven van nieuw cultuurbeleid in een proces van co-creatie.
<ul style="list-style-type: none"> Aanmoedigen (waar mogelijk) van eigen initiatieven van inwoners, evenals van kunst- en cultuurinstellingen. 	5.05 We faciliteren ZINiN in haar rol van ondersteuner, activator en initiator in het amateur culturele (verenigings)leven en andere private initiatieven.
	5.06 We treden in overleg met ZINiN over de prestatieafspraken.
	5.07 We stimuleren ZINiN om de bibliotheekvestigingen in de kleine kernen anders te organiseren.
	5.08 Onderzoeken of de hoofdvestiging van de bibliotheek minder ruimte nodig heeft en of we ruimte aan anderen kunnen verhuren.
	5.09 Wij stimuleren en faciliteren een basisstructuur voor het muziekonderwijs voor jongeren.
<ul style="list-style-type: none"> Een nieuwe impuls geven aan de kwaliteit van muziek- en cultuuronderwijs. 	5.10 Stimuleren van nieuwe vormen van samenwerking tussen culturele instellingen, kunstenaars, scholen en verenigingen.
	5.11 De toeristische aantrekkelijkheid en de flora en fauna van de Sallandse Heuvelrug en Regge meer onder de aandacht brengen (vermarkten).
<ul style="list-style-type: none"> Eenduidig vermarkten van onze gemeente en meer recreatie en toerisme. 	5.12 Uitvoering van de nieuwe dynamische Sport- en Beweegnota.
<ul style="list-style-type: none"> Een divers sport- en beweeg aanbod en faciliteiten en (sport)organisaties om dit aanbod te verzorgen. Vergroten van preventieve effecten van sport, het vergroten van economische effecten en spin-off effecten van sportdeelname. Daarnaast bevorderen van sportdeelname en bewegen voor alle bevolkingsgroepen, waarbij we streven naar een sportdeelname van 75%. 	5.13 Wij stimuleren sportactiviteiten als middel voor participeren in de maatschappij en het voorkomen van jeugdhulp en zorg.
	5.14 Wij stimuleren gehandicaptensport en indien nodig helpen we mee om accommodaties aan te passen.
	5.15 We geven vorm aan de huldiging van sportkampioenen (NK en hoger). Sinds 2015 combineren we dit met de nieuwjaarsreceptie.
	5.16 We blijven topsportevenementen met een hoge publiciteitswaarde stimuleren.
	5.17 Faciliteren van inwoners, verenigingen c.a. die sportdeelname organiseren.
	5.18 Zorgen voor goede sportfaciliteiten voor de jeugd.
	5.19 We stimuleren buitenspelen, waardoor kinderen beter sociale vaardigheden kunnen ontwikkelen.
	5.20 Wij blijven samenwerking tussen onderwijs en sportwereld ondersteunen.
<ul style="list-style-type: none"> Inwoners, verenigingen en scholen in staat stellen op een verantwoorde wijze aan sport deel te nemen. 	5.21 Zoeken naar mogelijkheden die Het Ravijn – zwem sport zorg – aantrekkelijker maken voor een breed publiek.
	5.22 Ondernemers zoeken voor op de zorgvloer van Het Ravijn – zwem sport zorg –.

Wat we doen

Kunst en cultuur

We werken aan een dynamisch cultuurbeleid. Als gemeente merken we steeds meer dat uitgangspunten in de loop der jaren kunnen veranderen en dat je daarin flexibel moet kunnen meebewegen. Met het werken aan nieuw cultuurbeleid is niet de gemeente maar de samenleving trekker. Met elkaar werken we in een proces van cocreatie aan het nieuwe beleid. De weg naar die resultaten toe is dynamisch en flexibel, zodat we blijvend kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Het wordt een zoektocht in de breedte: geen cultuurbeleid vanuit bekende instituties, maar juist vanuit inhoud: wat kan cultuur bijdragen aan de samenleving? Een voorbeeld hiervan is Natura Docet met een tentoonstelling voor mensen met Alzheimer en hun mantelzorgers.

ZINiN ontvangt voor een breed aanbod van activiteiten subsidie. We ondersteunen nieuwe initiatieven die bijdragen aan cultuuruitingen, zoals muziek, theater en cabaret, vooral als jongeren hierbij betrokken worden. We zien hier een nadrukkelijke rol voor ZINiN. We zijn met ZINiN in gesprek hoe zij haar rol van ondersteuner, activator en initiator in het amateur culturele (verenigings)leven vorm kan geven.

In het overleg over de inkoop van de catering van het Huis voor Cultuur en Bestuur, die ZINiN verzorgt, betrekken we ook de criteria van Fairtrade-gemeente voor wat betreft de catering van het Huis voor Cultuur en Bestuur.

Cultuur en muziek

In overleg met de muziekverenigingen bekijken we hoe we muziekeducatie in de gemeente Hellendoorn vorm kunnen geven na beëindiging van de subsidierelatie met de muziekschool. Het is de bedoeling om een basisstructuur voor het muziekonderwijs voor jongeren te ontwikkelen, zodat muziek maken onder jongeren gefaciliteerd en gestimuleerd wordt. Door nieuwe vormen van samenwerking tussen culturele instellingen, kunstenaars, scholen en verenigingen willen we een extra impuls geven aan de kwaliteit van muziek- en cultuuronderwijs.

Sport

Op sportgebied leggen we in 2016 de nadruk op de uitvoering van de in 2015 afgeronde dynamische Sport- en beweegnota. Sport en bewegen is een belangrijk onderwerp binnen de gemeente Hellendoorn. Uitgangspunt daarbij is dat sport en bewegen naast doel op zich vooral ook een middel is. Met een integrale aanpak zetten we sport in voor onder meer gezondheidsbevordering, welzijn, sociale samenhang, economische ontwikkeling en werkgelegenheid. We zetten vooral in op breedtesport en zoeken aansluiting bij de decentralisaties (Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet). Eén van de hoofddoelstellingen van de nieuwe Sport- en beweegnota is dat we nog meer naar samenwerking met interne en externe partijen toe willen, zoals bijvoorbeeld met Stichting De Welle. Voorbeelden van projecten in deze context, die vanaf 2016 gaan lopen, zijn 'Sport en jeugdhulp scoren samen!' en 'Samen Actief' (Mantelsporters). Bij het project 'Sport en jeugdhulp scoren samen!' krijgen sportverenigingen handvatten aangereikt, waarmee ze hun eigen kracht als medeopvoeder kunnen vergroten en een positiever sportklimaat kunnen realiseren. Bij 'Samen actief' gaat het om senioren die het leuk vinden om (eenzame) inactieve ouderen te stimuleren en hen letterlijk en figuurlijk bij de hand te nemen om samen te gaan sporten.

We hebben speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen in onze samenleving en bieden ook hen de mogelijkheid om door middel van sporten en bewegen aan hun gezondheid en ontwikkeling te werken. We hebben via de provincie Overijssel financiële middelen ontvangen voor projecten gericht op het stimuleren van sport en bewegen bij verschillende doelgroepen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan kwetsbare senioren. Door de preventieve werking van deze activiteiten kan de instroom in dure zorgtrajecten worden beperkt.

De voetbalverenigingen moeten vanaf 2016 meer zelf gaan doen, waarbij wij een faciliterende rol spelen. Het gaat daarbij concreet om het opnieuw uitzetten van de belijning en het belijnen van de voetbalvelden. Korfbalvereniging NKC'51 gaat in 2015 en 2016 in zelfwerkzaamheid de accommodatie uitbreiden. De top laag van het kunstgrasveld wordt door ons vernieuwd. Ook bij de hockeyvereniging HCHN staan veranderingen op stapel. In overleg met de vereniging worden de

effecten daarvan in kaart gebracht, zodat in 2016 een besluit genomen kan worden over de te treffen maatregelen.

In Het Ravijn - zwem sport zorg - komen vele functies samen, zoals topsport, talentontwikkeling, breedtesport, bewegingsonderwijs, recreatie, revalidatie, sporten en bewegen met een beperking en activiteiten zoals zwemlessen en aquasporten. De gebruikers van Het Ravijn - zwem sport zorg - zijn positief over deze voorziening en het aantal deelnemers is naar verwachting. Overleg over de verhuur van zorg- en horecaruimten is gaande, nieuwe partijen hebben zich gemeld. In het kader van marktconforme prijzen zijn de huren van de zorgvloer en de horecaruimte door een extern deskundige opnieuw gewaardeerd en bijgesteld. Hiermee hanteren wij dezelfde uitgangspunten als bij de overige onroerende zaken die wij bezitten, dus aframing van de inkomsten. Daarnaast is het uitgangspunt voor 2016 een dekkende exploitatie. Daarom kiezen we ervoor Het Ravijn - zwem sport zorg - aantrekkelijker te maken voor een breed publiek.

Tenslotte is een belangrijk uitgangspunt dat we onze sportfaciliteiten zo duurzaam mogelijk exploiteren. We benutten daar waar mogelijk de mogelijkheden tot energiebesparing met inzet van Rijks- en/of provinciale subsidies en zo veel mogelijk gecombineerd met werkzaamheden in het onderhouds/investeringsprogramma.

Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme zijn belangrijk voor de gemeente Hellendoorn en haar inwoners. Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug, de Regge en het Reggedal zijn onze kroonjuwelen. In onze samenleving gaat het meer en meer om de beleving van de omgeving door inwoners én toeristen. In de gemeente zijn een aantal mooie initiatieven om die beleving te vergroten, denk aan de Reggeherstelprojecten, de Groene Mal, het nieuwe bezoekerscentrum De Paarse Poort van Staatsbosbeheer en het Memorymuseum in Nijverdal. Recreatie en toerisme zijn ook belangrijke pijlers voor de lokale economie.

Branding gemeente Hellendoorn

De Regge-herstelprojecten zijn afgerond en de meanderende Regge en het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug zijn de belangrijkste toeristische trekkers van onze gemeente. Dat is aanleiding geweest voor het Toeristisch Bureau Hellendoorn (TBH) om in samenspraak met de Hellendoornse Ondernemers in Recreatie en Toerisme (HORT) na te denken over een nieuwe slogan die goed weergeeft wat onze mooie gemeente te bieden heeft aan haar gasten. De nieuwe slogan, Hellendoorn Natuurlijk Avontuurlijk, is verwerkt in een nieuw logo. Zo kunnen we de gemeente Helledoorn als toeristisch recreatief 'product' op een eenduidige manier vermarkten (branding).

Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug

Provincie Overijssel trekt zich terug en stoot Nationale Parken af. Wij zijn in gesprek met verschillende partijen om Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor inwoners en toeristen. Samen met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, het IVN, Marketing-Oost en de gemeente Rijssen-Holten wordt een ontwikkelagenda opgesteld die in 2016 zijn beslag moet krijgen.

Reggegebied

De oude stroomgebieden van de Regge zijn de afgelopen jaren hersteld. Ook is er een botenhuis gekomen voor de Hellendoornse zomp. We onderzoeken nieuwe verblijfsmogelijkheden in de nabijheid van de rivier, bijvoorbeeld mobiele overnachtingsplekken.

ATB-routes

Het Twents ATB-netwerk bestaat uit verschillende routes voor all terrain bikes. In 2015 is één van die routes in de gemeente Hellendoorn verlengd en verbeterd, waardoor alle routes nu op elkaar aansluiten. Dit gebeurde in samenwerking met de Nijverdalse Fietstourclub. In 2016 wordt deze route officieel geopend.

Sportieve en culturele evenementen

Sportieve en culturele evenementen zetten de gemeente Hellendoorn op de kaart. De omgeving en de faciliteiten lenen zich hier goed voor. De evenementen dragen bij aan het imago en de branding van onze gemeente. Door initiatieven als de Hellendoorn Rally, Het Zunnwende Festival, Hellendoorn Heksendoorn en door minimaal twee sportevenementen op na-

tionaal niveau te ondersteunen, laten we zien dat we op cultureel en sportief gebied in onze gemeente heel wat te bieden hebben.

In januari 2016 vindt het NK Veldrijden plaats in Hellendoorn. Dit sluit goed aan bij ons streven om meer en meer als buitensport/survivalgemeente naar buiten te treden. Naast de Reggesurvival voor de jeugd, waaraan enkele honderden jongeren deelnemen, kennen we onder meer de Goldrush Survivalrace (NK), StrongSisterRun en de StrongManRun. Met dit soort activiteiten willen we ons verder onderscheiden, want daar leent onze gemeente zich uitstekend voor.

Gemeentelijke monumentenlijst

In 2015 is de gemeentelijke monumentenlijst uitgebreid. Dit zal mogelijk in 2016 tot meer subsidieverzoeken leiden. Door het aanwijzen van panden tot gemeentelijk monument kunnen we het cultureel erfgoed binnen onze gemeentegrenzen veilig stellen.

Wat het kost

05 Cultuur, recreatie en sport - Wat mag het kosten?	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
51000 Bibliotheek	- 1.319	- 1.318	- 1.317	- 1.311
51100 Muziekschool	- 40	- 57	- 57	- 57
51110 Overig vormings- en ontwikkelingswerk	- 1	- 1	- 1	- 1
53000 Buitensport-accommodaties	- 858	- 891	- 855	- 821
53010 Binnensport-accommodaties	- 1.042	- 1.066	- 1.026	- 1.006
53020 Het Ravijn-zwem sport zorg	- 2.885	- 2.863	- 2.740	- 2.742
53030 Stimulering sportdeelname	- 140	- 139	- 139	- 138
53040 Algemeen sportbeleid	- 429	- 425	- 421	- 420
54000 Kunst en Cultuur	- 1.000	- 999	- 998	- 997
54100 Musea / expositieruimten	- 63	- 61	- 61	- 61
56020 Recreatie en Toerisme	- 577	- 576	- 574	- 573
58000 Culturele voorzieningen en evenementen	- 56	- 50	- 51	- 50
63000 Sociaal-cultureel werk	- 606	- 620	- 606	- 593
Totaal Lasten	- 9.017	- 9.066	- 8.844	- 8.772
Baten				
51100 Muziekschool	-	-	-	-
53000 Buitensport-accommodaties	240	240	240	240
53010 Binnensport-accommodaties	444	444	444	444
53020 Het Ravijn-zwem sport zorg	644	644	644	644
53030 Stimulering sportdeelname	7	7	7	7
53040 Algemeen sportbeleid	37	37	37	37
54000 Kunst en Cultuur	0	0	0	0
54100 Musea / expositieruimten	4	4	4	4
56020 Recreatie en Toerisme	428	428	428	428
58000 Culturele voorzieningen en evenementen	8	8	8	8
63000 Sociaal-cultureel werk	182	199	199	199
Totaal Baten	1.994	2.011	2.011	2.011
Saldo van baten en lasten	- 7.023	- 7.056	- 6.834	- 6.761
Mutatie reserves				
Toevoegingen	- 50	- 50	- 50	- 50
Onttrekkingen	- 20	- 20	- 20	-
Mutatie reserves	- 70	- 70	- 70	- 50
Resultaat	- 7.093	- 7.126	- 6.904	- 6.811

Belangrijke financiële ontwikkelingen

Voor de zorgvloer binnen Het Ravijn - zwem sport zorg - heeft zich in 2015 een aantal geïnteresseerde partijen gemeld. De huurprijs is bijgesteld naar marktconforme huren, zoals die is aangereikt door een externe deskundige.

De VNG informeert ons jaarlijks over de ontwikkelingen in de CAO-sectoren Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening, Openbare bibliotheken en kunsteducatie. De loonkosten binnen de sectoren zijn de afgelopen jaren gestegen. Voor 2016 en verder moeten veel CAO-afspraken nog worden gemaakt, maar er is vaak al sprake van een doorwerking met een verhoging naar volgend jaar. Wij hebben daarom als autonome ontwikkeling € 50.000,- opgenomen.

De cultuurnota beoogt een impuls te geven aan het culturele leven in Hellendoorn. Voor de uitvoering van de in de nota genoemde activiteiten hebben wij structureel € 20.000,- beschikbaar gesteld.

Woon- en leefomgeving

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk: Wethouder dhr. J.J. Beintema (afval, milieu)
Wethouder dhr. T.C. Walder (ruimtelijke ordening, grondbeleid)

Ambtelijk: Clustermanager Grondgebied dhr. R.J.P. Willemsen
Clustermanager Samenleving dhr. G. Koolhaas (woonwagens)

Inleiding

De gemeente Hellendoorn is een prettige gemeente om in te leven. Dit blijkt al jarenlang uit leefbaarheidsonderzoeken. Vanzelfsprekend houden we dit niveau graag vast. Dat doen we door een goede balans te vinden tussen onze groene, economische en duurzame ambities. Een gezonde woon- en leefomgeving ontstaat niet vanzelf. Het ontstaat door goed en degelijk beheer door vooral de inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers zelf. Zij zijn immers de ogen en oren in onze wijken. Daarom gaven we juist in het Coalitieakkoord aan dat wij met hen de verbinding zoeken, om ze waar mogelijk te helpen bij het realiseren van hun ideeën in de eigen wijk. Want daar liggen de concrete kansen om kwetsbaarheden te voorkomen of te verwijderen. Een veilige en schone openbare ruimte, voldoende openbaar groen en goede speelvoorzieningen voor de jeugd dragen bij aan een gezonde woon- en leefomgeving. Onze ideeën over de ruimte in onze gemeente staan in de omgevingsvisie. Dit is onze leidraad voor alle ontwikkelingen op het gebied van ruimte.

Ons vertrekpunt voor het thema wonen is een evenwichtige woningvoorraad die past bij de woningvraag van de toekomst. We kijken daarbij vooral naar specifieke doelgroepen als jongeren en ouderen. Het gaat dan om levensloopbestendig bouwen. Het is meer dan ooit nodig dat we goed en flexibel inspelen op de behoeften van de woonconsument. Dat betekent voortdurend goed kijken of we de juiste woningen op de juiste plek realiseren. Op dit terrein werken we al vele jaren nauw samen met Woningstichting Hellendoorn. Ook duurzaamheid is de komende jaren een centraal thema. Onze plannen op dat gebied zijn ambitieus, met beperkte inzet van eigen financiële middelen, maar haalbaar. Ook onder onze inwoners leeft duurzaamheid steeds meer en dat vlammetje wakkeren we graag verder aan. Op het gebied van energie, bodem, geluid, afval, water, lucht en klimaat hopen we de komende jaren de nodige stappen te kunnen zetten. Daarbij is het vanzelfsprekend dat wij als gemeente het goede voorbeeld geven.

Kaderstellende nota's

- Nota grondbeleid (2014 14INT01047)
- Omgevingsvisie Natuurlijk avontuurlijk (2014 14INT00023)
- Wijkvisie De Blokken (2006)
- Weefwerk, inclusief de bijlage "de tuinen van Nijverdal" (2007)
- Prestatieafspraken Wonen gemeente Hellendoorn 2010-2015 (2010 10INT00003)
- Beeldkwaliteitsplannen (o.a. voor het centrum van Nijverdal 2010)
- Structuurvisie De Centrale Strip (2011)
- Welstandsnota (2012 12INT01392)
- Woonvisie (2012 12INT00961)
- Landschapsbeleidsplan (2001)
- Groenbeleidsplan (2015)
- Omgevingsvisie Provincie Overijssel
- Plattelandsvisie (2006)
- Landinrichtingsplan Ruilverkaveling Rijssen 2008
- Bestemmingsplan Buitengebied (09INT00270)
- Natuurbeheer en gebiedsplan Overijssel (EHS)
- Beleid vrijkomende agrarische gebouwen (2006)
- Natura 2000 (NB-wet) "Samen werkt beter" (14INK09889)
- Waterplan Hellendoorn (2007)
- Toekomstvisie Hellendoorns Afvalbeleid (THA) (2012 12INT01117)
- Klimaatbeleidsplan 2009-2012 (2008)

- Milieuprogramma 2012-2015 (2012 12INT00415)
- Externe veiligheidsbeleid (2012 12INK11278)
- Gebiedsgericht geluidbeleid (2009 B&W 09INT00072)
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening en toezicht & handhaving (2015 15INT05914)
- Beleidsnota "Samen werken aan een duurzaam Hellendoorn" (2013 13INT01370)

Wat we willen bereiken

Doel	Actie
<ul style="list-style-type: none"> • Energiezuinig en duurzaam bouwen en ons eigen energieverbruik de komende vier jaar met 15% reduceren. 	6.01 Wij stimuleren en faciliteren woningbouw-initiatieven.
	6.02 We stimuleren levensloopbestendig bouwen met grote nadruk op energiezuinigheid en duurzaamheid.
	6.03 Nader bezien welke mogelijkheden ons energiegebruik kunnen reduceren en doorvoeren maatregelen om dit te bereiken.
	6.04 We geven het initiatief van ReggeWind i.o. om een businesscase op te stellen m.b.t. de haalbaarheid van windenergie een kans.
<ul style="list-style-type: none"> • Stimulering duurzaamheid bij onze burgers en bedrijven 	6.05 We informeren inwoners actief over duurzaamheid.
	6.06 We ondersteunen "de ambassadeurs van de duurzaamheid"
	6.07 We stimuleren inwoners om met duurzame, creatieve initiatieven te komen.
<ul style="list-style-type: none"> • Inzetten op een duurzame verwerking en beperking afval • Verbeteren van de eigen leefomgeving. 	6.08 Ons afvalbeleid richt zich op het realiseren van een afvalvrije toekomst.
	6.09 Dorps- en wijkraden en plaatselijke belangen meer zeggenschap geven
<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbare middelen en capaciteit slim en effectief inzetten voor groenbeheer. 	6.10 Groenonderhoud in wijken en buurten samen met burgers oppakken.
	6.11 Herinrichten Blokkenpark en op basis van het groenbeleidsplan speerpunten uitvoeringsplan realiseren.
<ul style="list-style-type: none"> • Een kwalitatief hoogwaardige, efficiënte en effectieve vergunningverlening, toezicht en handhaving van (omgevings)vergunningen. 	6.12 Waar nodig opleiden van medewerkers, zodat ze voldoen aan de kwaliteitscriteria.
<ul style="list-style-type: none"> • Aantrekkelijker centrum van Nijverdalen (voor winkeliers, inwoners en gasten) 	6.13 Samen met alle betrokkenen uitvoering geven aan de speerpunten van het masterplan voor het centrum van Nijverdalen.
<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijkheid bieden over de (financiële) haalbaarheid van uitvoering van een eerste fase van Nijverdalen aan de Regge. 	6.14 De plannen van de gebiedsvisie Nijverdalen aan de Regge voor de 1e fase op basis van realisme bijstellen en bezien of en wanneer realisatie haalbaar is.
<ul style="list-style-type: none"> • De positie van starters op de woningmarkt verbeteren voor zowel huur- als koopwoningen. 	6.15 De mogelijkheid bieden om gebruik te maken van een starterslening.

Wat we doen

Woonvisie/woningbeleid/woningmarkt

De omgevingsvisie 'Natuurlijk avontuurlijk' verwoordt de ambities op lange termijn voor wat betreft de ruimtelijke koers van de gemeente Hellendoorn: het versterken en het verbinden van de natuur, het toerisme en de economie met de dorps-kernen.

In de loop van 2015 zijn ook de uitkomsten van het strategisch woningmarktbeleid bekend geworden. In het kader van de Woningwet verandert onze rol. We treden op als toezichhouder en maken in die hoedanigheid prestatieafspraken met de woningstichting.

De demografische ontwikkelingen in de gemeente Hellendoorn laten op lange termijn een beperkte krimp zien. Dat is de reden waarom wij nog nadrukkelijker dan in het verleden de juiste woning voor de juiste doelgroep moeten bouwen en zorgvuldig nieuwe woningen aan de bestaande woningvoorraad moeten toevoegen. Een belangrijke opgave voor de komende jaren is dat wij de overcapaciteit met betrekking tot woningbouw in onze bestemmingsplannen terugbrengen tot circa 100% van de woningbehoefte tot het jaar 2030. Met dit gegeven moeten we zorgvuldig omgaan, omdat dit – naast de belangen van gemeente – in veel gevallen ook de belangen van derden raakt. De provincie is bezig hiervoor aanvullend beleid op te stellen.

De woningen die gebouwd worden in onze gemeente, willen we zo duurzaam en energiezuinig mogelijk laten realiseren. Het accent bij nieuwbouw ligt op levensloopbestendig bouwen. Een ander aandachtspunt is de positie van starters op de woningmarkt. Die positie willen we verbeteren, zowel voor huur- als koopwoningen.

In 2016 zal er voor de wijken Kruidenwijk Zuid en Hellendoorn Noord een nieuw bestemmingsplan ontwikkeld worden.

Herinrichting leefomgeving

De Tweede Kamer heeft medio 2015 de Omgevingswet aangenomen. Er wordt nu gewerkt aan de invoeringsregelgeving. Naar verwachting treedt de wet in 2018 in werking. Met de Omgevingswet wil het kabinet beter aansluiten op:

- De samenhang tussen verschillende plannen en activiteiten voor ruimtelijke ordening, milieu en natuur.
- Duurzame ontwikkelingen, zoals de aanleg van windmolenparken.
- De verschillen tussen regio's. Gemeenten, provincies en waterschappen krijgen meer ruimte om op omgevingsgebied hun eigen beleid te voeren. Regio's kunnen dankzij de Omgevingswet beter aansluiten bij hun eigen behoeften en doelstellingen.

De Omgevingswet sluit ook beter aan bij Europese regels. Verder biedt de wet meer ruimte voor particuliere ideeën. Het huidige omgevingsrecht bestaat uit tientallen wetten en honderden regelingen voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Zij hebben allemaal hun eigen uitgangspunten, werkwijzen en eisen. De wetgeving is daardoor te ingewikkeld geworden voor de mensen die ermee werken. Daardoor duurt het bijvoorbeeld langer voordat een project kan starten. Het kabinet maakt het omgevingsrecht makkelijker en voegt alle regelingen nu samen in één Omgevingswet. Nieuwe wetten gaan helemaal op in de Omgevingswet.

De Omgevingswet zal grote consequenties hebben voor de uitvoering door gemeenten. Zo zal er straks sprake zijn van nog maar één omgevingsplan voor onze gemeente in plaats van tientallen bestemmingsplannen, is er sprake van één loket voor bedrijven en burgers en zal de regeldruk (onderzoeksplicht) voor bijvoorbeeld bedrijven afnemen. Als we uitgaan van een inwerkingtreding in 2018 zullen we in 2016 de voorbereidingen starten. Dit vraagt voor die periode en later extra ambtelijke capaciteit.

Het Blokkenpark – het laatste deel van wijkontwikkelingsplan De Blokken – wordt in 2016 uitgevoerd. Het gaat dan om de aanleg en het beheer van het park. In een proces van cocreatie is samen met de bewoners een plan gemaakt. Veel van hun

wensen zijn tot uitdrukking gekomen in de ontwerpen voor het park. Uit de twee definitieve ontwerpen is uiteindelijk voor het industriële ontwerp gekozen. In het park is ook ruimte voor een skatebaan. Voor dit project werken we nauw samen met Woningstichting Hellendoorn. Zij neemt daarnaast de helft van de kosten op zich.

Met Woningstichting Hellendoorn maken we nieuwe prestatieafspraken over nieuwbouw, maar ook over het huisvesten van bijzondere doelgroepen. Daarbij speelt het huisvesten van statushouders een belangrijke rol. De telling daarvan vindt namelijk anders plaats dan voorheen en dat betekent een hogere druk op de sociale huurwoningvoorraad. Wij vinden dat we hierin, samen met de Woningstichting, onze verantwoordelijkheid moeten nemen en aan deze mensen huisvesting moeten bieden. Daarnaast dragen we in 2016 het beheer van de woonwagendplaatsen aan de woningstichting over.

De plaatselijke belangen, dorps- en wijkraden willen we meer zeggenschap geven. Dit doen we door een bedrag beschikbaar te stellen om te investeren in de eigen leefomgeving. Onze intentie is om daarmee de eigen leefomgeving in dorpen en wijken te verbeteren.

Nu het Combiplan gereed is, verandert de functie van de Grotestraat. Het in 2015 ontwikkelde Masterplan Centrum Nijverdal voorziet in de herinrichting van de Grotestraat om deze meer onderdeel te maken van het centrum van Nijverdal. Hierdoor wordt de aantrekkelijkheid van het centrum versterkt.

Grondexploitatie/woningbouw/bedrijventerreinen

Bedrijvenpark 't Lochter III in Nijverdal ligt centraal in Overijssel. Er zijn kavels te koop voor bedrijven in de milieucategorieën 1 tot en met 4a, maar door de recessie lopen we flink achter op de verkoop van kavels. Er is een eerste voorziening getroffen om het tekort af te dekken.

Voor 't Lochter III wordt een haalbaarheidsonderzoek (businesscase) naar de plaatsing van windmolens uitgevoerd. Windenergie zou opgewekt kunnen worden vanuit Reggestroom.

De inbreidingslocaties 'Aan de Tuinen' en 'Hart van Noetsele' zijn met de kavelmarkt in de verkoop gegaan. We verwachten dat de eerste bouwactiviteiten in 2016 zullen starten.

Natuur en landschap

De Sallandse Heuvelrug en de Regge c.q. het Reggedal zijn belangrijke gebieden voor de gemeente Hellendoorn. Het zijn plekken waar inwoners en toeristen kunnen ontspannen en kunnen genieten van al het moois dat de natuur te bieden heeft. We zijn met verschillende partijen in gesprek om de Sallandse Heuvelrug zoveel mogelijk te behouden nu het Rijk zich terugtrekt.

De provincie Overijssel heeft in de gemeente Hellendoorn twee plekken voor een nieuwe drinkwatervoorziening op het oog. Dit heeft gevolgen voor het (omliggende) gebied. Mocht de provincie kiezen voor een plek in de gemeente Hellendoorn dan zullen de consequenties daarvan –samen met de bewoners in de omgeving– worden bezien en maken we afspraken over eventuele compenserende maatregelen.

Openbaar groen

Het in 2015 vastgestelde Groenbeleidsplan gaat uit van beeldbestekken in plaats van frequentiebestekken. Het uitgangspunt is niet meer de onderhoudsfrequentie, maar hoe het openbare groen van de gemeente eruit moet zien. Dit 'beeld' wordt gegarandeerd door onderhoud te plegen op het moment dat het nodig is (afhankelijk van de groeiomstandigheden) en niet wanneer het 'toevallig' weer aan de beurt is. In het plan worden vijf categorieën ambitieniveaus verwoord met bijbehorend prijskaartje. Over de keuze van het ambitieniveau en het werken volgens beeldbestekken moet nog nadere besluitvorming plaatsvinden. We moeten de beschikbare middelen en capaciteit effectief inzetten. Het groenonderhoud in wijken en buurten pakken we samen met burgers op. Wij faciliteren en ondersteunen burgerinitiatieven om het groen gezamenlijk te onderhouden. Op enkele plekken hebben we het onderhoud zelfs al aan een buurt of straat overgedragen.

De projectmatige aanpak van de verkoop van snippergroen wordt in 2016 afgerond. In 2016 zal hieruit nog een extra opbrengst worden gehaald. Vanaf 2017 valt de verkoop van restpercelen groen naar verwachting weer terug naar het niveau van voor de actie snippergroen.

(Huishoudelijk) afval

Sinds 2015 zamelt de gemeente het oud papier huis-aan-huis in. De voormalige oud papierinzamelaars (ongeveer twintig vrijwilligers en verenigingen) zijn nu onze 'ambassadeurs van de duurzaamheid'. Ze kunnen een project of programma indienen met activiteiten die duurzaamheid stimuleren, zoals projecten op scholen of energiemarkten. Daar staat dan een vergoeding tegenover.

De technieken om afval te scheiden ná inzameling worden steeds effectiever. Papier, kunststof en bijvoorbeeld blik zijn grondstoffen en dus geen afvalstromen. Deze technologische ontwikkelingen vragen in 2016 om een heroverweging en evaluatie van het afvalbeleid uit 2012, zeker met het oog op onze wens om in 2030 een afvalvrije gemeente te zijn. We werken in dit proces nauw samen met Twence.

Milieu en duurzaamheid

De gemeente Hellendoorn wil duurzaamheid binnen de gemeente stimuleren. Aan de hand van de beleidsnota 'Samen werken aan een duurzaam Hellendoorn' willen we communicatie over dat onderwerp faciliteren en evenementen organiseren. Voorbeelden daarvan zijn het initiëren van een Platform Duurzaam Hellendoorn en de doelstelling om het eigen energieverbruik de komende jaren met 15% te verminderen. Hiervoor gaan we nader bekijken welke mogelijkheden ons energieverbruik kunnen reduceren en nemen we maatregelen om dit te bereiken.

In 2015 is gebouwd aan een duurzaamheidsplatform. De structuur is neergezet en het netwerk is opgebouwd. In 2016 zetten we in op het bereiken van resultaten. Energieloket 2.0, bedoeld voor de doelgroep van de bestaande particuliere woningen, krijgt een vervolg in 2016 en er wordt naar gestreefd de activiteiten van dit loket meer en meer over te dragen aan de markt.

Het haalbaarheidsonderzoek naar de plaatsing van windmolens op 't Lochter III past goed in ons duurzaamheidsbeleid.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) en kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving taken (VTH)

Mede naar aanleiding van het rapport Mans heeft het Rijk de afgelopen jaren ingezet op een verbetering van de kwaliteit van vergunningverlening en handhaving voor de fysieke leefomgeving. In 2009 zijn hierover afspraken gemaakt tussen het Rijk en de koepels VNG, IPO en UvW, de zogenaamde 'package deal'. De package valt in grote lijnen uiteen in een tweetal aspecten:

1. Voor vergunningverlening en handhaving worden kwaliteitscriteria opgesteld.
2. Daarnaast dienen een aantal specifieke milieutaken te worden uitgevoerd binnen een Regionale Uitvoeringdienst RUD, waarbij overigens de bevoegdheid en de besluitvorming bij de gemeente blijft liggen.

Binnen Twente en IJsselland is er voor gekozen deze aspecten uit te werken in een zogenaamde netwerkconstructie vanuit de visie 'lokale binding regionale bundeling'. De netwerk RUD Twente functioneert inmiddels twee jaar.

Staatssecretaris Mansveld koerst in haar wetsvoorstel verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op de verplichting om de RUD onder te brengen in een openbaar lichaam dat wordt ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. De besluitvorming op Rijks- en vervolgens Twents niveau eind 2015/begin 2016 kan grote gevolgen hebben in organisatorische, personele en financiële zin. Daarnaast is het van invloed op onze dienstverlening.

Los van de RUD-ontwikkeling moeten gemeenten in 2016 de kwaliteit van de VTH-taken vastleggen in kwaliteitscriteria. De kwaliteitscriteria richten zich op de medewerker (opleiding, ervaring en vlieguren) en op de organisatie (onder meer planning en control cyclus). Onze medewerkers voldoen inmiddels aan de gestelde criteria. De formele vastlegging van de kwaliteitscriteria zal plaatsvinden in een verordening op basis van het VNG-model. Vooralsnog wordt uitgegaan van vaststelling van de verordening medio 2016 en implementatie ervan in 2016 en 2017. De provincie is in het kader van Interbe-

stuurlijk toezicht (IBT) belast met het toezicht op de voortgang. Beide trajecten vragen in 2016 een aanzienlijke investering van de ambtelijke organisatie.

Nijverdal aan de Regge

De gebiedsvisie 'Nijverdal aan de Regge' geeft inzicht in de potentie van het terrein van (voorheen) Koninklijke ten Cate aan de P.C. Stamstraat en omgeving. Thema's die aan de orde komen bij de verdere uitwerking van de visie zijn: het behoud van cultureel erfgoed, het realiseren van de wateropgave (Reggevisie), het saneren van de bodem, natuurontwikkeling en de invulling met rode functies (woningbouw, werkgelegenheid, maatschappelijke functies, horeca, enz.). Gelet op de prioritering in projecten van het Waterschap Vechtstromen en het niet op korte termijn beschikbaar komen van woningbouwcontingenten is het onzeker wanneer een eerste stap (haalbaarheid uitvoering eerste fase) in de totstandkoming van de gebiedsvisie kan worden gezet. Het initiatief en primaat daarvoor ligt bij private partijen.

Wat het kost

bedragen x € 1.000

06 Woon- en leefomgeving - Wat mag het kosten?	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
32000 Bedrijventerreinen	- 2.672	- 2.558	- 2.537	- 2.560
54110 Monumentenzorg	-	-	-	-
55000 Natuur en landschap	- 209	- 208	- 208	- 208
56000 Openbaar groen	- 1.796	- 1.891	- 1.886	- 1.884
56010 Hondenuitlaatplaatsen en -toiletten	- 189	- 189	- 189	- 189
72100 Huishoudelijk afval	- 3.439	- 3.545	- 3.488	- 3.557
72110 Kantoor- winkel- en dienstenaafval	- 288	- 287	- 283	- 287
72120 Overig afval	- 24	- 24	- 24	- 24
72300 Milieu algemeen	- 434	- 435	- 435	- 437
72310 Milieubeheer bedrijven	- 91	- 91	- 91	- 91
72320 Uitvoering Wet geluidhinder	- 78	- 78	- 78	- 79
72330 Dierplaagbestrijding	- 29	- 29	- 29	- 29
81000 Structuurplannen	- 350	- 351	- 351	- 353
81010 Bestemmingsplannen	- 986	- 989	- 989	- 994
82000 Wonen	- 119	- 122	- 121	- 121
82100 Herinrichting woonomgeving	- 139	- 138	- 137	- 136
82200 Vergunningen volkshuisvesting	- 1.690	- 1.688	- 1.687	- 1.695
82210 Grondzaken	- 472	- 468	- 465	- 463
82230 Woonwagens	- 12	- 11	- 12	- 12
83000 Bouwgrondexploitatie	- 4.499	- 3.456	- 3.882	- 4.299
Totaal Lasten	- 17.516	- 16.557	- 16.891	- 17.416
Baten				
32000 Bedrijventerreinen	2.680	2.564	2.541	2.563
56000 Openbaar groen	26	26	26	26
56010 Hondenuitlaatplaatsen en -toiletten	176	176	176	176
72100 Huishoudelijk afval	3.837	3.969	3.911	3.981
72110 Kantoor- winkel- en dienstenaafval	297	297	297	297
72300 Milieu algemeen	1	1	1	1
72310 Milieubeheer bedrijven	-	-	-	-
72320 Uitvoering Wet geluidhinder	2	2	2	2
72330 Dierplaagbestrijding	7	7	7	7
81000 Structuurplannen	-	-	-	-
81010 Bestemmingsplannen	59	59	59	59
82000 Wonen	36	36	36	36
82100 Herinrichting woonomgeving	- 343	-	-	-
82200 Vergunningen volkshuisvesting	618	618	618	618
82210 Grondzaken	651	204	204	204
82230 Woonwagens	28	28	28	28
83000 Bouwgrondexploitatie	4.078	3.017	3.426	3.824
Totaal Baten	12.153	11.005	11.333	11.823
Saldo van baten en lasten	- 5.363	- 5.551	- 5.558	- 5.593
Mutatie reserves				
Toevoegingen	- 441	- 69	-	-
Onttrekkingen	343	-	-	-
Mutatie reserves	- 98	- 69	-	-
Resultaat	- 5.461	- 5.621	- 5.558	- 5.593

Belangrijke financiële ontwikkelingen

De afgelopen jaren hebben de bouwleges onder druk gestaan door de crisis in de bouwsector. In de meerjarenbegroting was geanticipeerd op herstel. Dit herstel blijft achterwege enerzijds doordat de markt minder aantrekt dan gehoopt, anderzijds door een toenemend aantal vergunningvrije bouwwerken. De begroting 2016 is nu bijgesteld met € 161.000,--.

We hebben de afgelopen jaren het budget voor monumentenzorg verlaagd omdat er in die jaren steeds bleek dat er weinig beroep werd gedaan op de regeling. Inmiddels is dat veranderd en moet het budget weer op het oude niveau worden teruggebracht. Het budget wordt daarom structureel aangevuld met € 15.000,--. Daarnaast wordt er € 10.000,-- per jaar uitgetrokken voor de nieuw aangewezen gemeentelijke monumenten.

Maatschappelijke ondersteuning en zorg

P R O G R A M M A 7

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk: Wethouder dhr. J.H. Coes

Ambtelijk: Clustermanager Samenleving dhr. G. Koolhaas

Inleiding

Leeftijd, lichamelijke, psychische of verstandelijke beperkingen zouden geen belemmerende factoren mogen zijn voor deelname aan de samenleving. Hellendoorn wil een gemeente zijn waarin alle inwoners zoveel mogelijk meedoen. We benutten daarbij optimaal de eigen kracht van mensen en hun sociale netwerken (onder andere mantelzorg en vrijwilligers). Zo stimuleren we een sociaal krachtige samenleving, waarin mensen zich verantwoordelijk voelen voor elkaar, iedereen naar vermogen bijdraagt, zijn mogelijkheden benut en zoveel mogelijk zelfredzaam is. Wij faciliteren dit met, waar nodig, aanvullende ondersteuning, want wij hebben een verantwoordelijkheid voor deze mensen, ongeacht hun afkomst, religie en geslacht. Deze ondersteuning organiseren we zo veel mogelijk dichtbij: gebiedsgericht, in de eigen woon- en leefomgeving.

In de zorg is voorkomen vele malen beter dan genezen. Door preventie beperken we ook het beroep op dure voorzieningen. Dat is nodig, zodat die kunnen blijven bestaan voor mensen die het écht nodig hebben. De gemeente Hellendoorn biedt haar inwoners een breed en adequaat pakket aan welzijnsvoorzieningen. Aangeboden via welzijnsinstellingen zoals Stichting De Welle en de Stichting Vrijwillige Thuiszorg en door ondersteuning van vrijwilligersinitiatieven. We constateren al een aantal jaar een groeiende vraag naar dienstverlening en voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Met de decentralisaties van rijkstaken hebben gemeenten veel meer verantwoordelijkheden gekregen en is het kader, waarbinnen de ondersteuning wordt vormgegeven, veranderd. De decentralisaties gaan gepaard met forse bezuinigingen, maar leggen de zorg wel daar waar het hoort: de gemeente staat dicht bij haar burgers. Door een vernieuwende aanpak, onder meer via de woonservicegebieden, proberen we deze nieuwe taken en verantwoordelijkheden het hoofd te bieden.

Kaderstellende nota's

- Kadernota Wmo 2015-2019
- Verordening Wmo 2015 (14INT04107)
- Besluit Wmo 2015
- PGB beleidsregels Wmo en Jeugdhulp 2015
- Visie wonen, welzijn en zorg 2010-2014 "Samenwerken aan een blijvend vitale samenleving" (2011)
- Kadernota maatschappelijke ondersteuning 2011-2014 subregio midden Overijssel
- "Meer samenleven" met beleidsagenda gemeente Hellendoorn (2011)
- Algemene Subsidieverordening samenleving gemeente Hellendoorn 2011 (2011)
- Nadere regels accommodatiebeleid gemeente Hellendoorn 2014 (2014)

Wat we willen bereiken

Doel	Actie
<ul style="list-style-type: none"> Goede toegankelijke voorzieningen en een goede ondersteuning van de inwoners. 	7.01 Mantelzorgers ontvangen een Mantelzorgcompliment.
	7.02 Mantelzorgers blijven faciliteren.
<ul style="list-style-type: none"> Een participatiesamenleving, waarbij de gemeente actief initiatieven ondersteunt. 	7.03 Net zoals we jaarlijks met verschillende organisaties overleggen, gaan we dit ook met ouderenbonden doen.
	7.04 We zetten in op het activeren van ouderen. De ouderenbonden, vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers spelen hierbij een grote rol.
<ul style="list-style-type: none"> Professionals zo min mogelijk hinderen met regels en schotten tussen sectoren. 	7.05 Wij bieden ruimte aan professionals (zodat die niet gehinderd worden door regels en schotten tussen sectoren).
	7.06 Met de zorgaanbieders maken we afspraken op basis van doelen, prestaties en resultaten.
	7.07 We ondersteunen in aanbod van laagdrempelige zorg in een gebiedsgerichte aanpak.
<ul style="list-style-type: none"> Een goed voorzieningenniveau in iedere buurt. 	7.08 Wij organiseren / faciliteren / ondersteunen samenwerking in het 'Buurthuis van de toekomst'.
	7.09 Vrijwilligerswerk stimuleren we en wij houden de huidige voorzieningen in stand.
	7.10 Algemene jeugdvoorzieningen houden wij op peil.

Wat we doen

Wmo

Beleidsintensivering Wmo

Door te investeren in algemene voorzieningen en deskundigheid kan de instroom in dure zorgtrajecten voorkomen worden. In deze begroting is voorgesteld om € 415.000,- extra te investeren in deskundigheid en expertise, waaronder de functie van (jeugd)arts (is onder andere een vraagbaak voor de huisarts), de gedragsdeskundige, preventief beleid geestelijke gezondheidszorg, gebiedsgericht werken (wat kan de eigen omgeving opvangen), sport als instrument in het sociaal domein, mantelzorg en de preventieve taken van een consultant. De ruimte voor deze intensivering van beleid is vrijgemaakt binnen het bestaande Wmo budget. Doordat meer gekeken wordt wat men zelf kan organiseren, door het wegvallen van de belastingkorting op de kosten van de eigen bijdrage en de wettelijke aanpassing van de huishoudelijke hulp is het beroep op de Wmo middelen gedaald. Daarnaast wordt voorgesteld om de Wmo 'oud' in de reguliere begroting op te nemen. De uitgaven zijn stabiel en inzichtelijk. Het positieve saldo is meegenomen bij deze programmabegroting 2016.

Ondersteuning burgers

Met de overheveling van taken uit de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) per 1 januari 2015 stelt de gemeente de eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht ('zelf weer kunnen, zelf meer kunnen') van de burger centraal. Daar waar een inwoner (tijdelijk) ondersteuning nodig heeft, organiseren we dat. We gaan er daarbij vanuit dat dat eerst gebeurt vanuit het netwerk van de burger, daarna vanuit collectieve voorzieningen en in laatste instantie met een individuele voorziening (maatwerkvoorziening). Daarnaast is een belangrijk uitgangspunt van ons beleid dat we bij voorkeur inzetten op preventieve activiteiten in tegenstelling tot curatieve maatregelen, zodat zo weinig mogelijk beroep op de meer kostbare vormen van zorg hoeft te worden gedaan. We werken met de voorliggende professionele zorg- en welzijnsorganisaties (De Welle, maatschappelijk werk, Vrijwillige Thuiszorg, MEE IJsseloevers) verder aan het vormgeven van de samenwerking en taken evenals met vrijwilligersorganisaties. Met zorgaanbieders maken we afspraken over prestaties en resultaten, gericht op het halen van doelen.

Dit alles leidt tot de verwachting dat we de zorg voor burgers die dat nodig hebben op maat en tegelijkertijd op termijn efficiënter kunnen aanbieden.

Transformatie gaat door

In onze gemeente is de eerste toegang tot ondersteuning breed en dichtbij de inwoner georganiseerd, bijvoorbeeld via de leerkracht, huisarts, wijkagent, enz., maar ook bij mede-inwoners. Iemand bepaalt zelf waar hij/zij in de eerste plaats zijn/haar vraag neerlegt. De toegang tot maatwerkvoorzieningen en complexere zorg wordt verzorgd door een (gemeentelijk) expertteam: het sociaal team. Dit bestaat uit professionals op diverse gebieden en werkt idealiter op basis van het principe: één gezin, één plan, één regisseur.

We verwachten ook 2016 nodig te hebben om de nieuwe situatie in te regelen om bijvoorbeeld oude en nieuwe taken en situaties op elkaar af te stemmen. Daarbij blijft onze aandacht ook richting zorgaanbieders gericht op het stimuleren van transformatie: kijken naar wat iemand zelf kan, wat heeft iemand nodig en bevordering van samenwerking. Als gemeente werken we verder aan het verminderen van bureaucratie en bevorderen we ontschotting. We investeren in cliëntenparticipatie en adviesorganen, zoals de Wmo-raad, zodat we vinger aan de pols van ontwikkelingen kunnen houden.

Preventie

Per woonservicezone is een Vroegsignalerings- Informatie- en Adviesteam (VIA-team) dat dichtbij de burgers signalen tot mogelijke probleemsituaties vroegtijdig oppakt en in andere banen kan leiden. Deze teams hebben nauw overleg met het sociaal team en met de huidige zorgstructuur. We krijgen steeds meer zicht op de problematiek die in de diverse gebieden van de gemeente speelt. Daar kunnen we met ons beleid op sturen en met de uitvoering op inspelen.

Veilig Thuis

De gemeente kreeg de verantwoordelijkheid om bovenlokaal één Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in te stellen en in stand te houden. In Twente is dat georganiseerd met de organisatie "Veilig Thuis Twente". Deze organisatie ging van start per 1 januari 2015. Omdat wij zoveel mogelijk willen voorkomen dat er onveilige situaties voor kinderen en jongeren ontstaan, vindt de onderzoeksfunctie zoveel mogelijk lokaal plaats. Deze verantwoordelijkheid vullen wij deskundig in en we maken daarbij de koppeling tussen zorg aan veiligheid. Er is een aandachtsfunctionaris meldcode die medewerkers kunnen consulteren. Daarnaast willen we bevorderen dat alle collega's zich verantwoordelijk voelen voor het melden van vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Vrijwilligers en mantelzorgers

Er zal een groter beroep worden gedaan op vrijwilligers en mantelzorgers. Daarom faciliteren we cursussen en organiseren we respijtzorg in samenwerking met organisaties die vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunen. Mantelzorgers kunnen via de Stichting Vrijwillige Thuiszorg een beroep doen op een mantelzorgcompliment in de vorm van een financiële bijdrage als waardering van hun werk. We zetten in op het activeren van ouderen. Hierin spelen niet alleen vrijwilligers en mantelzorgers een grote rol, maar ook de ouderenbonden. We vergroten het budget voor de Stichting Vrijwillige Thuiszorg om de mantelzorg te kunnen intensiveren en op die manier duurdere zorgtrajecten te voorkomen. Wij hechten grote waarde aan vrijwilligers en het werk dat zij doen. Vrijwilligers zijn de basis van de sociale samenhang. Wij stimuleren vrijwilligerswerk en de huidige voorzieningen, zoals verzekeringen, houden we in stand.

Financieel

De Wmo-voorzieningen bestaan uit twee onderdelen: de bestaande Wmo-voorzieningen van vóór 1 januari 2015 en de nieuwe taken die we vanuit de AWBZ hebben gekregen ná 1 januari 2015. Voor wat betreft het eerste onderdeel zien we een afname in het beroep op de voorzieningen. We volgen deze ontwikkeling nauwlettend en bekijken welke middelen hiervoor structureel nodig zijn. Dit onderdeel van de Wmo is met ingang van 2016 opgenomen in de reguliere begrotingscyclus en de reserve Wmo is in 2015 opgegaan in de reserve Sociaal Domein.

Voor wat betreft het tweede onderdeel streven we ernaar, ondanks kortingen vanuit het Rijk, dit budgettair neutraal te laten verlopen. Ook deze ontwikkelingen volgen we op de voet en we zullen door middel van rapportages inzicht in de gegevens krijgen en die gebruiken voor eventuele bijstellingen. In de meicirculaire 2015 heeft het Rijk aangegeven niet langer uit te gaan van het basisjaar 2013, maar voor de bekostiging uit te gaan van de werkelijke kosten over 2014. Dit zou een betrouwbaarder basisjaar zijn in de opinie van de minister. De kortingen zijn doorgevoerd voor 2016 en verder.

Wij hebben nog geen volledig inzicht in de lopende trajecten en het beschikbare budget. Voor de begroting 2016 hebben wij geprobeerd een zo goed mogelijke inschatting te maken van kosten en opbrengsten. Vooralsnog gebruiken we de reserve Sociaal Domein ter egalisatie.

Voor wat betreft de Tegemoetkoming aan Chronisch Zieken gaan we er vanuit dat deze in 2016 verlengd kan worden. De collectieve ziektekostenverzekering wordt wellicht uitgebreid naar meerdere aanbieders.

Sociale samenhang en leefbare samenleving

Een aantal specifieke doelgroepen die belangrijk zijn voor de sociale samenhang in de gemeente ontvangt ondersteuning. Dit betreft de Wmo-raad en Cliëntenraad Wwb. In 2016 bekijken we met deze organisaties of een omvorming tot een participatieraad mogelijk is. Als gemeente overleggen wij ieder jaar met verschillende organisaties, zoals de ouderenbonden.

In de dorpen, wijken en buurtschappen zijn buurtaccommodaties belangrijke plekken waar bewoners elkaar ontmoeten. Soms zijn er veel verschillende accommodaties voor sport, zorg, welzijn, cultuur of onderwijs. Wij faciliteren en ondersteunen de samenwerking in het 'Buurthuis van de toekomst', mede door het zo integraal mogelijk aanbieden van sport, zorg, welzijn, cultuur en educatie. Op deze manier blijven we een goed voorzieningenniveau realiseren. De algemene jeugdvoorzieningen houden we op peil.

Huishoudelijke hulp

Vanaf 1 januari 2015 organiseren we huishoudelijke ondersteuning via resultaatfinanciering. Dit betekent dat de gecontracteerde aanbieder samen met de cliënt bespreekt wat het resultaat van de huishoudelijke ondersteuning moet zijn. Ook in 2015 zagen we een sterke terugloop van huishoudelijke hulp. De Huishoudelijke Hulp Toelage is in 2015 en 2016 beschikbaar.

OZJT

De 14 Twentse gemeenten werken samen op die gebieden waar een regionale aanpak meerwaarde heeft in OZJT. Dan gaat het bijvoorbeeld om een voorziening als Veilig Thuis Twente, maar ook om de gezamenlijke inkoop. De lokale situatie is voor ons daarbij het uitgangspunt.

Wat het kost

07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg - Wat mag het kosten?	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
62000 Zorgbeleid	- 1.348	- 1.311	- 1.311	- 1.310
62010 Maatschappelijk werk/slachtofferhulp	- 417	- 417	- 417	- 417
62030 Zorgpunt Hellendoorn	- 375	- 371	- 366	- 364
62100 Minderhedenbeleid	- 25	- 24	- 24	- 24
62110 Uitvoering Wet Inburgering	-	-	-	-
62200 Huishoudelijke verzorging	- 2.614	- 2.200	- 2.200	- 2.200
65200 Voorziening gehandicapten	- 6.418	- 6.250	- 6.065	- 6.004
71100 Volksgezondheid en ambulancevervoer	- 271	- 270	- 270	- 270
Totaal Lasten	- 11.468	- 10.844	- 10.652	- 10.588
Baten				
62000 Zorgbeleid	35	35	35	35
62100 Minderhedenbeleid	2	2	2	2
62110 Uitvoering Wet Inburgering	50	15	15	15
62200 Huishoudelijke verzorging	-	-	-	-
65200 Voorziening gehandicapten	1.288	1.338	1.338	1.338
Totaal Baten	1.375	1.390	1.390	1.390
Saldo van baten en lasten	- 10.093	- 9.454	- 9.263	- 9.198
Mutatie reserves				
Toevoegingen	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	-	-	-
Mutatie reserves	-	-	-	-
Resultaat	- 10.093	- 9.454	- 9.263	- 9.198

Belangrijke financiële ontwikkelingen

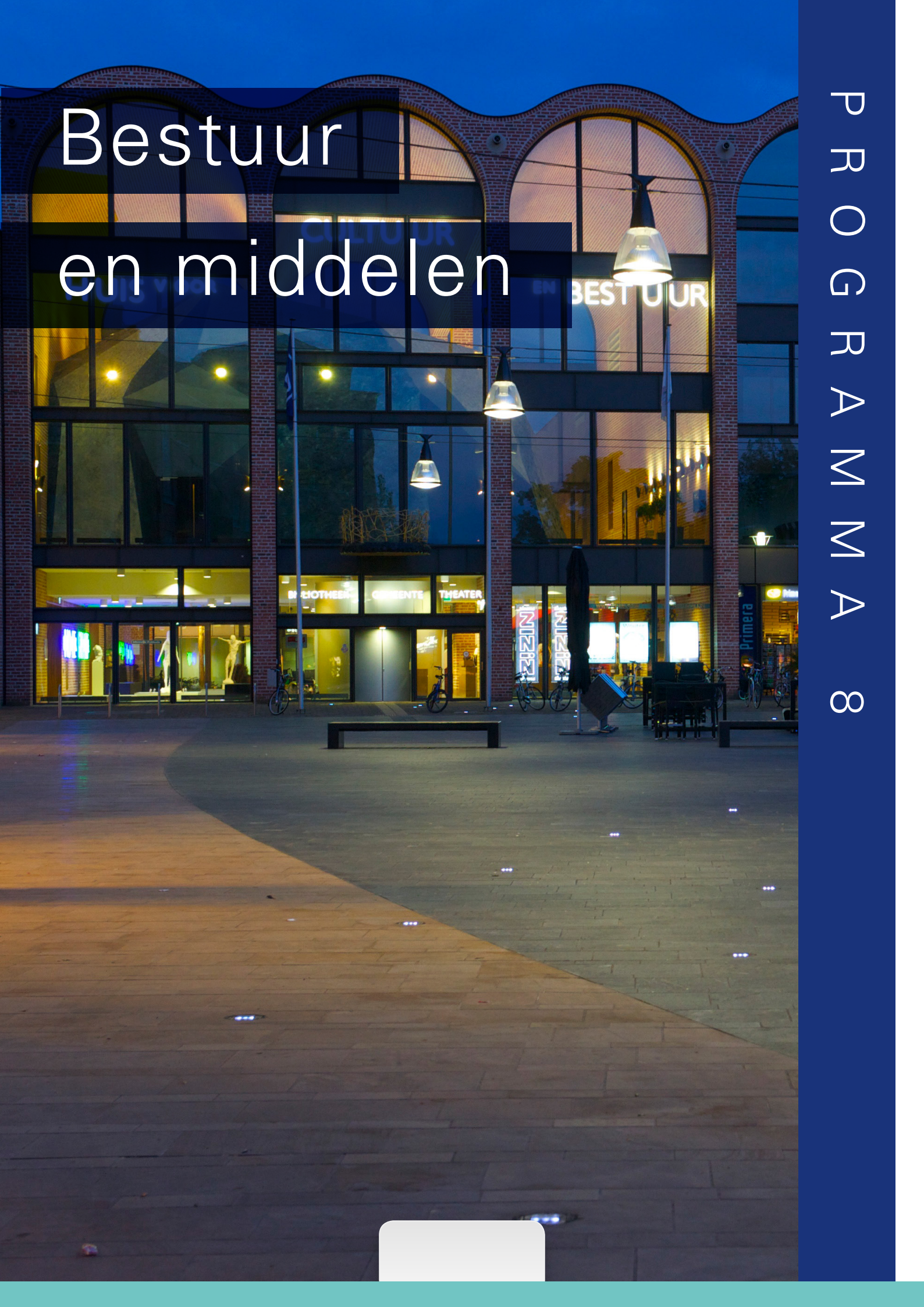
In dit programma wordt vooral een impuls gegeven aan het preventieve beleid voor de decentralisaties. Naast de al eerder genoemde investeringen in diagnostiek (programma 2) en sport als instrument (programma 5) wordt er ook extra geld gevoteerd voor Collectieve Preventie GGZ € 65.000,-, gebiedsgericht werken € 60.000,-, ondersteuning mantelzorgers € 30.000,- en flexibiliteit in toeleiding € 75.000,-. Deze preventieve maatregelen moeten zorgen dat er minder kosten worden gemaakt voor duurdere zorg- en hulpkosten op langere termijn.

De extra impuls is vooral mogelijk omdat er geld over was uit de oude Wmo-regeling individuele verstrekkingen (rolstoelen, vervoer, woningaanpassingen en huishoudelijke hulp). De reserve Wmo is grotendeels opgegaan in de reserve Sociaal Domein en structureel is er voldoende budget voor uitvoering van ons Wmo-beleid. Het voordeel is in 2016 € 815.000,- oplopend naar € 939.000,- structureel. Voor de preventieve maatregelen is € 400.000,- structureel opgenomen.

In de begroting 2016 is € 20.000,- meer uitgetrokken voor schuldhulpverlening. De hogere uitgaven zijn het gevolg van de toename van het beroep op de schuldhulpverlening. De verhoging van de uitgaven zijn daarnaast het gevolg van een gewijzigde businesscase van de Stadsbank met bijbehorend nieuw financieel kader en herverdeleffecten voor de betrokken gemeenten.

Bestuur en middelen

P R O G R A M M A 8

Verantwoordelijk voor dit programma

Bestuurlijk: Burgemeester mevr. A.H. Raven (bestuur, bedrijfsvoering)
Wethouder dhr. J.J. Beintema (algemene dekkingsmiddelen)

Ambtelijk: Griffier mevr. K. Zomer (griffie)
Clustermanager Bedrijfsvoering dhr. F. Dijkstra
Clustermanager Samenleving dhr. G. Koolhaas (belastingen)

Inleiding

Bij een veranderende samenleving hoort een veranderende overheid. Principes als 'actief burgerschap' en 'eigen kracht' staan centraal voor die rolverandering. Wij werken vanuit een open, naar buiten gerichte houding en we zijn ons bewust van onze verantwoordelijkheden als lokale overheid. We realiseren ons ook dat onze mogelijkheden beperkt zijn. Door deze te delen en met inwoners en maatschappelijke partners onze krachten te bundelen, kunnen we juist meer betekenen. Het leidt tot nieuwe inzichten en opbrengsten. Daar waar wij ruimte geven aan onze inwoners en partners, pakken zij zelf de handschoen op. En dat is goed, want onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties maken zélf de gemeente. Natuurlijk werken we ook volop samen met andere gemeenten en overheden.

Onder dit programma vallen verder de (algemene) inkomsten en daarmee samenhangende kosten, zoals het gemeentefonds, beleggingen en de onroerendezaakbelastingen. Het gezond houden van de financiële positie van de gemeente is een belangrijke randvoorwaarde voor de uitvoering van onze plannen. Kernpunten zijn een reëel sluitende begroting en meerjarenramingen, een evenwichtige schuldenpositie en het op peil houden van onze reserves en voorzieningen. Zo creëren we evenwicht tussen ambitie en financiële stabiliteit. De grote lijn blijft dat we hetzelfde of meer moeten doen, terwijl we beduidend minder middelen tot onze beschikking hebben. Dat is een pittige uitdaging die ons op scherp zet. Nog nauwkeuriger bekijken we wat we wel en niet doen en hoe we onze taken en rollen zo goed en efficiënt mogelijk vervullen. Dat doen we door maatwerk te leveren en door de dingen slim aan te pakken, zoveel mogelijk samen met anderen.

Vanaf maart 2014 is het huidige college van burgemeester en wethouders aan zet. Vijf politieke partijen werken daarin samen: CDA, ChristenUnie, PvdA, D66 en VVD. Twee van de vier wethouders komen uit de gelederen van het CDA. De twee andere wethouders vertegenwoordigen – zeer innovatief – de vier andere partijen. ChristenUnie, PvdA, D66 en VVD droegen hen gezamenlijk voor, waarbij de kwaliteit van de wethouder voorop stond en niet de politieke 'kleur'.

Kaderstellende nota's

- Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad (maart 2014, 14INT00716)
- Gedragscode politieke ambtsdragers (juli 2007 07INT00504)
- Verordening op de raadscommissies (oktober 2014, 14INT04201)
- Verordening op de ambtelijke bijstand en de fractieondersteuning (april 2015, 15INT00761)
- Verordening op de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie (december 2010, 10INT00476)
- Protocol Actieve informatieplicht (juli 2014, 14INT02193)
- Visiedocument 'Hellendoorn in actie met de burgers aan het stuur' (juni 2010 11INT00419)
- Strategische visie 'Samenwerken aan een kloppend hart' (2012 RB12INT01770)
- Collegeprogramma 2014-2018 'Samen aan zet' (14INT03768)
- Bestuurlijk besluit businesscases WT4 (2013)
- Financiële verordening
- Controleverordening
- Kadernota investeren en afschrijven (2013)
- Nota lokale heffingen (2015)

Wat we willen bereiken

Doel	Actie
<ul style="list-style-type: none"> Betrokkenheid en contact van de gemeenteraad met de samenleving vergroten. 	8.01 We faciliteren de gemeenteraad als hij de boer op gaat om van inwoners te horen wat hen beweegt.
	8.02 De plaatselijk belangen en wijkraden hebben behoefte aan jaarlijks contact met het college en minder met de raad. Raad en college zullen afstemmen hoe hier verder invulling aan te gaan geven.
	8.03 We geven invulling aan burgerkracht.
	8.04 Wij bezoeken jaarlijks de werkgroepen van de woonservicegebieden en we voeren keukentafelgesprekken met de plaatselijk belangen.
	8.05 We faciliteren de gemeenteraad, zodat zij maatschappelijke stages kan ondersteunen.
<ul style="list-style-type: none"> Meer interactie tussen insprekers en commissieleden. 	8.06 In 2015 is vastgesteld dat de meerderheid van de raad de formele werkwijze niet wenst te wijzigen. Wel probeert de raad nieuwe, meer informele, werkvormen uit met het programma 'Met de raad de boer op', waarbij de raad de samenleving opzoekt en zijn oor te luisteren legt.
<ul style="list-style-type: none"> Vernieuwde regionale samenwerking met een meer democratisch karakter en effectieve samenwerkingsverbanden. 	8.07 Samenwerking met de gemeenten Rijssen-Holtten, Wierden en Twenterand (WT4) op operationeel en ambtelijk niveau.
	8.08 Visie ontwikkelen op samenwerken op Twents niveau (Twentebedrijf).
	8.09 In regioverband maken we nieuwe afspraken over de gemeentelijke samenwerking in Twente.
<ul style="list-style-type: none"> Gezond financieel beleid en verminderen schuldenpositie. 	8.10 Opstellen / herzien beleid om schuldenpositie te verminderen.
	8.11 Herziening financiële verordening en de daarop gebaseerde regelgeving
	8.12 Bij meevallers of stijging van het gemeentefonds dit geld steken in: <ol style="list-style-type: none"> het versterken van de financiële positie; vervolgens het terugdraaien van knellende bezuinigingen uit het verleden; vervolgens nieuw beleid.
	8.13 Nieuw beleid evalueren we na drie jaar op nut en noodzaak. Nieuw beleid is niet automatisch structureel.
	8.14 Ontwikkeling van de lastendruk zo beperkt mogelijk houden; in principe beperken tot inflatiecorrectie.
<ul style="list-style-type: none"> Beperkte stijging van de lokale lastendruk die in principe niet uitstijgt boven de jaarlijkse inflatie. vereenvoudigen van (administratieve) processen, aansluitend bij de informatiebehoefte op diverse niveaus binnen onze organisatie. 	8.15 Processen stroomlijnen door toepassing van 'lean'-management.
	8.16 Verdere vereenvoudiging van het gemeentelijk P&C instrumentarium in combinatie met het (meer) digitaal aanbieden van informatie.

Wat we doen

Participatie/dichterbij de burger

Om te weten te komen wat er leeft binnen de gemeente Hellendoorn, wilt u zelf met enige regelmaat op pad gaan om informatie uit de samenleving op te halen en met burgers te spreken. Dat sluit goed aan bij de huidige maatschappelijke ontwikkelingen, vooral als het om thema's gaat die de samenleving direct raken. Wij faciliteren u in deze rol, bijvoorbeeld tijdens de jaarlijkse bijeenkomsten met de plaatselijke belangen en wijkraden. Ook maatschappelijke stages kunnen hier een bijdrage aan leveren. Tenslotte zijn er de meer formele gelegenheden om burgers te ontmoeten.

Wij bezoeken jaarlijks de werkgroepen van woonservicegebieden en voeren keukentafelgesprekken met de plaatselijk belangen. Tijdens deze gesprekken horen we wat er leeft in de samenleving en geven wij invulling aan burgerkracht. Ons doel is om het contact met de samenleving verder te vergroten. Deze manier van werken legt andere accenten en vraagt in sommige gevallen om andere vaardigheden en werkvormen. Het is een ontdekkingsstocht voor iedereen. Uitgangspunten hierbij zijn: burgers in een eerder stadium betrekken, hen vragen mee te denken en zelf vooral goed luisteren.

Verder is het zoeken naar evenwicht tussen een overheid die ruimte geeft aan andere partijen in de samenleving en die tegelijkertijd strenger gecontroleerd wordt, bijvoorbeeld op het gebied van privacygevoelige informatie en veiligheidssystemen. Daar zijn we ons als gemeente van bewust en we letten er goed op die balans op de juiste manier in te vullen.

Door de steeds verder toenemende digitale communicatiemogelijkheden communiceert iedereen, niet alleen de afdeling Communicatie van een organisatie. Dat geldt ook voor ons. We werken er hard aan om onze eigen organisatie zo communicatief mogelijk te maken. We faciliteren medewerkers op mondeling, schriftelijk en digitaal gebied.

Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen

Binnen de regio Twente werken de veertien Twentse gemeenten op verschillende gebieden nauw met elkaar samen. Zaken die logisch zijn om in gezamenlijkheid op te pakken, vliegen we regionaal aan, want samen sta je vaak sterker. Daarbij verliezen we de identiteit van onze gemeente niet uit het oog. Het uitgangspunt is 'regionaal wat moet, lokaal wat kan'.

Op collegeniveau speelt de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR), terwijl in de Twenteraad de raden met elkaar tot afstemming komen. De samenwerking tussen gemeenten heeft geresulteerd in het Twentebedrijf. We bekijken daarin welke bedrijfsuitvoeringstaken we samen kunnen doen, denk aan het uitlenen van personeel, ICT-zaken of de salarisadministratie. Het Twentebedrijf is nog volop in ontwikkeling. De toekomst zal leren hoe die ontwikkeling uitpakt.

De gemeente Hellendoorn maakt deel uit van Twente, maar grenst ook nauw aan de regio Salland. Een aantal projecten overstijgt dan ook de gemeentegrens, zoals de N35, het Reggedal en Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug. Daarom werken we ook nauw samen met aangrenzende gemeenten in Salland.

Samenwerking in WT4

Wij participeren in WT4. Dit samenwerkingsverband bestaat naast de gemeente Hellendoorn uit de gemeenten Rijssen-Holten, Wierden en Twenterand. In 2016 richten we ons in dit verband voornamelijk op de operationele en ambtelijke samenwerkingsmogelijkheden. Op bestuurlijk niveau zijn we – afhankelijk van het project – meer regionaal gericht in bijvoorbeeld Twentebedrijf. Op regionaal en provinciaal niveau zien we veel ontwikkelingen. In 2016 houden we voor grotere projecten scherp in de gaten in welk samenwerkingsverband en op welk moment we aanhaken.

Rekenkameronderzoek decentralisaties

In samenspraak met het presidium van de gemeente Hellendoorn is ervoor gekozen om het onderzoeksbudget van 2015 te reserveren en, gecombineerd met het onderzoeksbudget 2016, te investeren in een onderzoek op het gebied van de decentralisaties/transities. Vooralsnog heeft de Rekenkamer geen onderzoeksvraag geformuleerd. De Rekenkamer treedt hierover in overleg met het presidium. In de tweede helft van 2015 zal de Rekenkamer de onderzoeksdoel- en vraagstelling

vaststellen, zodat er begin 2016 direct gestart kan worden met de uitvoering van het onderzoek. Belangrijk aandachtspunt in de verdere uitwerking is de focus op de specifieke lokale situatie.

Versterking financieel beheer

Om plannen goed uit te kunnen voeren, is een gezonde financiële positie van onze gemeente een belangrijke voorwaarde. We zorgen ervoor dat de reguliere inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn. Hoewel de economie weer iets aan lijkt te trekken, blijven we behoedzaam opereren en werken we aan het versterken van onze financiële positie. Eventuele meevalers zetten we daar als eerste op in. Vervolgens kijken we naar het terugdraaien van knellende bezuinigingen uit het recente verleden. En pas als laatste naar mogelijkheden voor nieuw beleid.

Als onderdeel van een gezond financieel beleid wordt eind 2015 de nota risicomangement afgerond. Vanaf de jaarrekening 2013 werken we al met een veel betere kwantificering van onze risico's. De actualisatie van de financiële verordening is gereed. Eén van de aandachtspunten in dat kader is het systematisch evalueren van nieuw beleid na drie jaar, waarbij we kijken naar nut en noodzaak. Nieuw beleid is dus niet automatisch structureel. Ook het verder versterken van de begrotingsdiscipline is een punt van aandacht.

Vennootschapsbelasting

De vrijstelling van vennootschapsbelasting (vpb) voor Nederlandse overheidsbedrijven wordt per 1 januari 2016 afgeschaft, nadat de Europese Commissie Nederland hiertoe heeft opgeroepen. Volgens de Commissie zouden overheidsbedrijven die economische activiteiten uitoefenen en daarbij concurreren met particuliere ondernemingen ook vpb-plichtig moeten zijn. In 2015 hebben wij een inventarisatie gemaakt van de gemeentelijke activiteiten en daarbij gekeken in hoeverre er voor ons sprake kan zijn van vpb-plicht. Er zijn drie cumulatieve criteria om vast te stellen of er een onderneming in het kader van de vpb wordt gedreven: er moet een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid zijn, deelname aan het economisch verkeer en een winststreven. Bij het winststreven is van belang dat er niet alleen wordt gekeken of er winst beoogd wordt, maar ook of er winst behaald wordt en of er dan een bescheiden bestaan mogelijk is. Het aantal activiteiten waarbij de gemeente winst behaald is gering, waarschijnlijk zal het ons vooral kunnen raken in de grondexploitatie. Er worden nagenoeg geen algemene regels gegeven op dit moment, de minister geeft aan dat vpb-plicht afhankelijk is van feiten en omstandigheden bij iedere gemeente. Er is, zowel bij gemeenten als bij de belastingdienst, nog veel onduidelijkheid en weinig jurisprudentie. De eerste aangifte vpb (inclusief de fiscale openningsbalans) moet officieel voor 1 juli 2017 worden gedaan, waarbij ook de mogelijkheid aanwezig is om dit een jaar uit te stellen. De financiële gevolgen voor de komende jaren zijn door alle onzekerheden nog niet goed in te schatten. Wel van belang is dat dit een behoorlijke administratieve last kan opleveren in 2016.

Uitkering gemeentefonds

Het gemeentefonds vormt de belangrijkste bron van inkomsten voor gemeenten. Voor 2016 ramen we een opbrengst van € 46,0 miljoen. Dat is iets meer dan de helft van onze totale begroting. Dat betekent dat we voor onze financiën heel sterk afhankelijk zijn van het Rijk. De algemene uitkering uit het gemeentefonds bedraagt € 26,0 miljoen. Het fonds loopt mee met de ontwikkelingen van de rijksuitgaven. Dit betekent dat gemeenten meedelen in goede en in slechte tijden.

In 2015 is er veel veranderd. De decentralisatie van taken binnen het sociale domein zorgt ook voor een grote verschuiving van middelen. Voor de taken binnen het sociale domein ontvangen we in 2016 een bedrag van € 16,7 miljoen. In 2015 bedroeg deze uitkering nog € 17,8 miljoen. Wederom een bezuiniging die we moeten opvangen. Het zijn bovendien taken met een open eind en dat brengt grote financiële risico's met zich mee.

Voor wat betreft de decentralisaties is in deze begroting uitgegaan van de budgetten zoals die door het Rijk in de meicirculaire bekend zijn gemaakt. Voor de Jeugdzorg 2016 is dat € 6.954.000,--, voor het participatiebudget 2016 € 4.559.000,-- en voor de Wmo 2016 € 5.178.000,--. Deze bedragen maken deel uit van het gemeentefonds. De kostenramingen zijn opgenomen bij de betreffende programma's.

Ten slotte zien we in 2016 binnen het gemeentefonds de effecten terug van de tweede fase van het Periodiek Onderhoud van de verdeelsystematiek. De middelen van het gemeentefonds worden zo over de Nederlandse gemeenten verdeeld dat iedere gemeente eenzelfde uitgangssituatie heeft. De verdeelmaatstaven worden periodiek herijkt en daarna eventueel aangepast. In 2015 is de eerste fase verwerkt. Dat viel voor de gemeente Hellendoorn met een bedrag van € 400.000,- negatief uit. De tweede fase pakt voor ons beter uit; wij krijgen al met al zo'n € 570.000,- meer uit het gemeentefonds.

bedragen x € 1.000,-

Decentralisaties (3D's)	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Meicirculaire 2015 -Budgetten					
Jeudzorg	6.954	6.883	6.946	6.964	6.987
Participatiebudget	4.559	4.243	3.968	3.775	3.572
Wmo-zorg	5.178	4.802	4.610	4.553	4.567
Totaal Integratie-uitkering Sociaal Domein	16.691	15.927	15.524	15.292	15.125
Jeugdzorg - raming op basis van Vectis-cijfers					
Zorg in natura	966	966	966	966	966
PGB	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
Provinciale Jeugdhulp	1.640	1.777	1.850	1.868	1.891
Jeugd-GGZ	1.660	1.660	1.660	1.660	1.660
Jeugdbescherming en -reclassering	542	542	542	542	542
Landelijk Transitiearrangement	283	283	283	283	283
Jeugdzorg Plus	172	172	172	172	172
Jeugdzorg overig	107	107	107	107	107
Participatiebudget - raming gebaseerd op gemeentebegroting					
Sociaal deelfonds P-budget (klassiek + nieuwe doelgroep)	556	562	587	615	634
WSW	4.003	3.681	3.381	3.160	2.938
Wmo-zorg - raming op basis van Vectis-cijfers					
Begeleiding / dagbesteding	1.481	1.340	1.223	1.186	1.195
Wmo-zorg PGB	725	654	596	587	592
Persoonlijke verzorging	126	126	126	126	126
Clientondersteuning MEE	257	257	257	257	257
Wmo chronisch zieken	557	557	569	569	569
Meerkosten extramuralisering	473	473	473	473	473
Wmo-zorg overig	383	392	371	361	361
Eigen bijdrage	- 246	- 246	- 246	- 246	- 246
Formatie-uitbreiding					
uitbreiding met 10 fte	650	650	650	650	650
Overhead	350	350	350	350	350
Restant stelpst					
Post onvoorzien	406	24	8	6	6
Totaal structureel	16.691	15.927	15.524	15.292	15.125
Saldo	-	-	-	-	-

Wat het kost

bedragen x € 1.000

08 Bestuur en middelen - Wat mag het kosten?	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Saldo van baten en lasten				
Lasten				
10100 Algemeen bestuur	- 388	- 377	- 388	- 377
10110 Dagelijks bestuur	- 697	- 697	- 647	- 647
10200 Bestuursondersteuning	- 525	- 520	- 513	- 510
10300 Verkiezingen	- 55	- 90	- 99	- 83
10500 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 108	- 108	- 107	- 107
10510 Internationale contacten	- 14	- 14	- 14	- 14
10600 Raadsgriffie	- 644	- 641	- 636	- 633
91100 Financiering	- 402	- 399	- 395	- 391
91300 Beleggingen	- 14	- 14	- 14	- 14
92200 Algemene baten en lasten	- 16	58	- 1	- 89
93000 Uitvoering Wet WOZ	- 371	- 368	- 363	- 362
93100 Onroerende-zaakbelastingen	- 105	- 103	- 102	- 101
96000 Saldo van kostenplaatsen	- 38	36	- 50	- 51
Totaal Lasten	- 3.377	- 3.236	- 3.330	- 3.378
Baten				
10110 Dagelijks bestuur	-	-	-	-
10510 Internationale contacten	-	-	-	-
10600 Raadsgriffie	-	-	-	-
91100 Financiering	1.517	1.507	1.515	1.536
91300 Beleggingen	313	313	313	313
92100 Uitkering gemeentefonds	27.848	27.137	26.846	26.839
92200 Algemene baten en lasten	-	-	-	-
92300 Integratie-uitkering sociaal domein	18.195	17.516	17.260	17.099
93100 Onroerende-zaakbelastingen	7.541	7.655	7.769	7.804
96000 Saldo van kostenplaatsen	68	372	375	311
Totaal Baten	55.482	54.500	54.077	53.902
Saldo van baten en lasten	52.105	51.264	50.747	50.524
Mutatie reserves				
Toevoegingen	- 586	- 653	- 723	- 794
Onttrekkingen	155	135	115	115
Mutatie reserves	- 431	- 518	- 608	- 679
Resultaat	51.674	50.746	50.139	49.845

Belangrijke financiële ontwikkelingen

Het jaarlijkse onderhoud van gemeentelijke gebouwen gebeurt zoals altijd sober en doelmatig. We hebben er wel een aantal gebouwen bijgekregen of uitgebreid (de Twijn, het Trefpunt) en daarnaast zijn er schoolgebouwen aan de onderwijs-functie onttrokken. Het onderhoudsbudget wordt daarom met € 48.000,- verhoogd.

Voor 2015 hadden wij een ombuiging op de schoonmaak van gemeentelijke gebouwen opgenomen. Na de aanbesteding is gebleken dat dit niet haalbaar was. We moeten daarom de bezuiniging van € 25.000,- alsnog toevoegen aan het schoonmaakbudget.

Door de toegenomen functionaliteit, waaronder parkeerloket, GVOP, DigiD audit, mGBA, nieuwe website en intranet zijn de kosten voor Dimpact, hosting en de website met € 15.000,- toegevoegd.

We hadden winkelunit 16 in het Nieuw Dunant willen verkopen, maar hadden het economische klimaat niet mee. Inmiddels zijn we er wel in geslaagd het pand deels te verhuren. Daarmee is het pand in gebruik genomen, wat voor ons de start is om ook te beginnen met afschrijven. De kosten zijn € 44.000,- per jaar.

Om de wettelijk verplichte Basisregistratie Grootchalige Topografie bij te houden moeten werkzaamheden (mutatiesignalering en cartering) worden verricht. In 2015 wordt deze taak incidenteel uitgevoerd door externe inhuur, daarnaast wordt iemand intern opgeleid om deze beheertaken op zich te nemen. Hier is geen capaciteit voor. Vanaf 2016 wordt deze taak structureel ingevuld. Voor de formatie-uitbreiding wordt een bedrag van € 50.000,- beschikbaar gesteld.

De onroerendezaakbelastingen (OZB) stijgt met 2% bovenop de 1% stijging waartoe al in de programmabegroting 2014 is besloten. Daar staat tegenover dat we eenmalig bij de afvalstoffenheffing een bedrag van € 30,- per huishouden teruggeven. Verdere informatie vindt u in de paragraaf lokale heffingen.

De totale CAO-consequenties en sociale lasten voor de ambtelijke organisatie bedragen € 333.000,-.

Voor wat betreft de ontwikkeling van het gemeentefonds wordt verwezen naar hetgeen eerder in dit programma is verwoord.

Lokale

heffingen

Wat betreft het?

In deze paragraaf wordt een uiteenzetting gegeven van het beleid voor 2016 ten aanzien van de belastingen en tot welke belastingdruk dit voor de burgers leidt.

Wat willen we bereiken?

Het is gebruikelijk om in zijn algemeenheid de tarieven jaarlijks te verhogen met een inflatiecorrectie. Echter op basis van de laatste prognoses van het CPB gaat het daarbij voor 2016 om 0%. Overwegin-gen om hiervan af te wijken zijn bijvoorbeeld wettelijk vastgestelde tarieven, omvang van de voorzieningen, de mate van kostendekkendheid van een bepaald tarief of de afronding van de tarieven. Verder willen wij, net als in voorgaande jaren, de belastingdruk voor de gemiddelde burger niet te zeer laten stijgen.

Voor 2016 stijgt het tarief van de rioolheffing met 2%. Bij de afvalstoffenheffing geldt ook een stijging van 2%, maar voor 2016 geven we per huishouden ook een bedrag van € 30,- terug. De hoogte van de voorziening Afvalinzameling laat dat toe. Bij de onroerende-zaakbelastingen (OZB) bedraagt de geraamde opbrengststijging 2% bovenop de 1% opbrengststijging waartoe al in de programmabegroting 2014 is besloten.

Door deze tariefmaatregelen daalt de belastingdruk (het totaal aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) voor een gemiddelde woningeigenaar (tevens gebruiker) met 1,5%. De belastingdruk voor een gemiddelde woninghuurder daalt met 4,5%. Bij een woningwaarde van € 500.000,- is de stijging van de belastingdruk ongeveer 0%.

De tarieven zoals in deze paragraaf worden genoemd kunnen in de raadsvergadering van februari 2016 nog worden aangepast. Op deze manier kunnen de meest recente taxatiewaarden, de uitgezette afvalcontainers en informatie over het waterverbruik nog verwerkt worden in de tarieven die gebruikt worden voor de gecombineerde aanslag.

Het voorgaande resulteert in de volgende voorlopige tarieven en gecombineerde aanslag voor een gemiddelde woning:

Woonlasten eigenaar en gebruiker	2015	2016	Lastenstijging (€)	Lastenstijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
OZB eigenaar *1)	€ 306,40	€ 315,52	€ 9,12	3,0%
Afvalstoffenheffing *2)	€ 222,80	€ 197,28	-€ 25,52	-11,5%
Rioolheffing *3)	€ 235,19	€ 240,00	€ 4,81	2,0%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	€ 764,39	€ 752,80	-€ 11,59	-1,5%
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing *2)	€ 222,80	€ 197,28	-€ 25,52	-11,5%
Rioolheffing *3)	€ 235,19	€ 240,00	€ 4,81	2,0%
Woonlasten gebruiker	€ 457,99	€ 437,28	-€ 20,71	-4,5%

*1) Voor het eigendom van een gemiddelde woning met een woningwaarde van € 217.000 (info COELO)

*2) Standaardcombinatie: basisheffing met een 240 liter restcontainer en een 140 liter GFT-container.

*3) Uitgaande van 101-150 m³ waterverbruik

Wat doen we ervoor?

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing laten wij aan de ene kant stijgen met 2%, maar tegelijkertijd wordt voor 2016 € 30,00 per huishouden teruggegeven in de basisheffing.

Afvalstoffenheffing	2015	2016	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Basisheffing	€ 92,85	€ 64,68	-€ 28,17	-30,3%
140 liter GFT-container	€ 34,91	€ 35,64	€ 0,73	2,1%
240 liter GFT-container	€ 58,52	€ 59,64	€ 1,12	1,9%
140 liter restcontainer	€ 55,76	€ 56,88	€ 1,12	2,0%
240 liter restcontainer	€ 95,04	€ 96,96	€ 1,92	2,0%

Begrafenisrechten

De tarieven van de begrafenisrechten zijn voor 90% kostendekkend. Bij de begrafenisrechten zijn de tarieven, conform de inflatie van 0%, niet verhoogd.

Begrafenisrechten	2015	2015	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Aankoop eigen graf	€ 1.921,00	€ 1.921,00	€ 0,00	0,0%
Begraven volwassene	€ 618,00	€ 618,00	€ 0,00	0,0%
Totaal	€ 2.539,00	€ 2.539,00	€ 0,00	1,6%

Hondenbelasting

Sinds de invoering van deze belastingsoort wordt de opbrengst aangewend ter bestrijding van de over-last door honden en de daar direct aan verwante activiteiten zoals de aanleg en onderhoud van hondentoiletten en ruige bermen, een controleur, controles, hondenpenningen, voorlichting en perceptie-kosten. Gelet op de ontwikkeling van de kosten is het tarief voor de hondenbelasting verhoogd met één euro van € 67,00 naar € 68,00.

Hondenbelasting	2015	2016	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Per hond	€ 67,00	€ 68,00	€ 1,00	1,5%
Per kennel	€ 335,00	€ 340,00	€ 5,00	1,5%

Leges

De tarieven van de leges zijn niet verhoogd gelet op de inflatiecorrectie van 0%. Dit geldt uiteraard niet voor de tarieven die op grond van andere wet- en regelgeving zijn vastgesteld, zoals de tarieven voor reisdocumenten, of voor tarieven waarvan gebleken is dat zij niet kostendekkend zijn.

Marktprecariobelasting

De tarieven van de marktprecariobelasting zijn niet verhoogd gelet op de inflatiecorrectie van 0%.

OZB

De opbrengst van de OZB is een algemeen dekkingsmiddel. De tarieven van de OZB worden uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor 2016 gaan wij uit van een opbrengststijging van 2% bovenop de 1% stijging waartoe al bij de programmabegroting 2014 is besloten. Overigens is het goed mogelijk dat de bij het vaststellen van de nieuwe tarieven in de raadsvergadering van februari 2016 gedifferentieerd wordt omgegaan met de verschillende tarieven, maar voornamelijk moet dat leiden tot de geraamde opbrengststijging.

In de septembercircularis 2015 is de macronorm voor 2016 vastgesteld op 1,57 %. Wij beoordelen dit percentage in relatie tot de totale belastingdruk.

Bovenstaande tariefsstijgingen leiden tot de volgende voorlopige tarieven van de OZB voor 2016:

Onroerende zaak belasting	2015	2016	Lasten- stijging	Lasten- stijging (%)
Eigendom				
Woning	0,1412%	0,1454%	0,0042%	3,0%
Niet-woning	0,2559%	0,2636%	0,0077%	3,0%
Gebruik				
Niet-woning	0,2063%	0,2125%	0,0062%	3,0%

Op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) moeten wij elk jaar alle onroerende zaken taxeren. Voor 2016 zullen alle onroerende zaken in de gemeente worden getaxeerd naar waardepeildatum 1 januari 2015. De resultaten daarvan komen eind 2015 beschikbaar. Zodra de nieuwe taxatie-waarden bekend zijn, zullen de OZB-tarieven definitief worden vastgesteld. Dat zal gebeuren in de raadsvergadering van februari 2016. Zoals gebruikelijk hanteren wij daarbij het uitgangspunt dat de totale geraamde OZB-opbrengst als gevolg van deze hertaxatie niet zal wijzigen.

Parkeerbelastingen

De tarieven voor het straatparkeren voor 2016 zijn gelijk aan die van 2015.

Reclamebelasting

De verordening en tarieven zijn identiek aan die van 2015. Het tarief bedraagt € 480,00 per jaar.

Rioolheffing

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater.

Voor 2016 gaan we uit van een tariefstijging van 2%, waarbij we voorsorteren op het nieuwe Verbreed Riolerings Plan.

Rioolheffing	2015	2016	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Vastrecht 50 m3	€ 169,59	€ 173,04	€ 3,45	2,0%
Opslag voor elke 50 m3	€ 32,80	€ 33,48	€ 0,68	2,1%

Toeristenbelasting

De tarieven voor 2016 zijn verhoogd conform de tariefafspraken met de Hellendoornse Ondernemers in Recreatie en Toerisme (HORT) voor de periode 2014-2018. De genoemde tarieven zijn per persoon per nacht.

Toeristenbelasting	2015	2016	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
Tarief A: Campings, groepsaccommodaties, B&B	€ 0,65	€ 0,67	€ 0,02	3,1%
Tarief B: Zomerhuisjes	€ 0,95	€ 1,00	€ 0,05	5,3%
Tarief C: Hotels	€ 1,45	€ 1,53	€ 0,08	5,5%

Vermakelijkhedenretributie

De tarieven van de vermakelijkhedenretributie zijn niet aangepast. Al jaren is er een convenant met de enige belastingplichtige het Avonturenpark. Het huidige convenant loopt eind 2017 af.

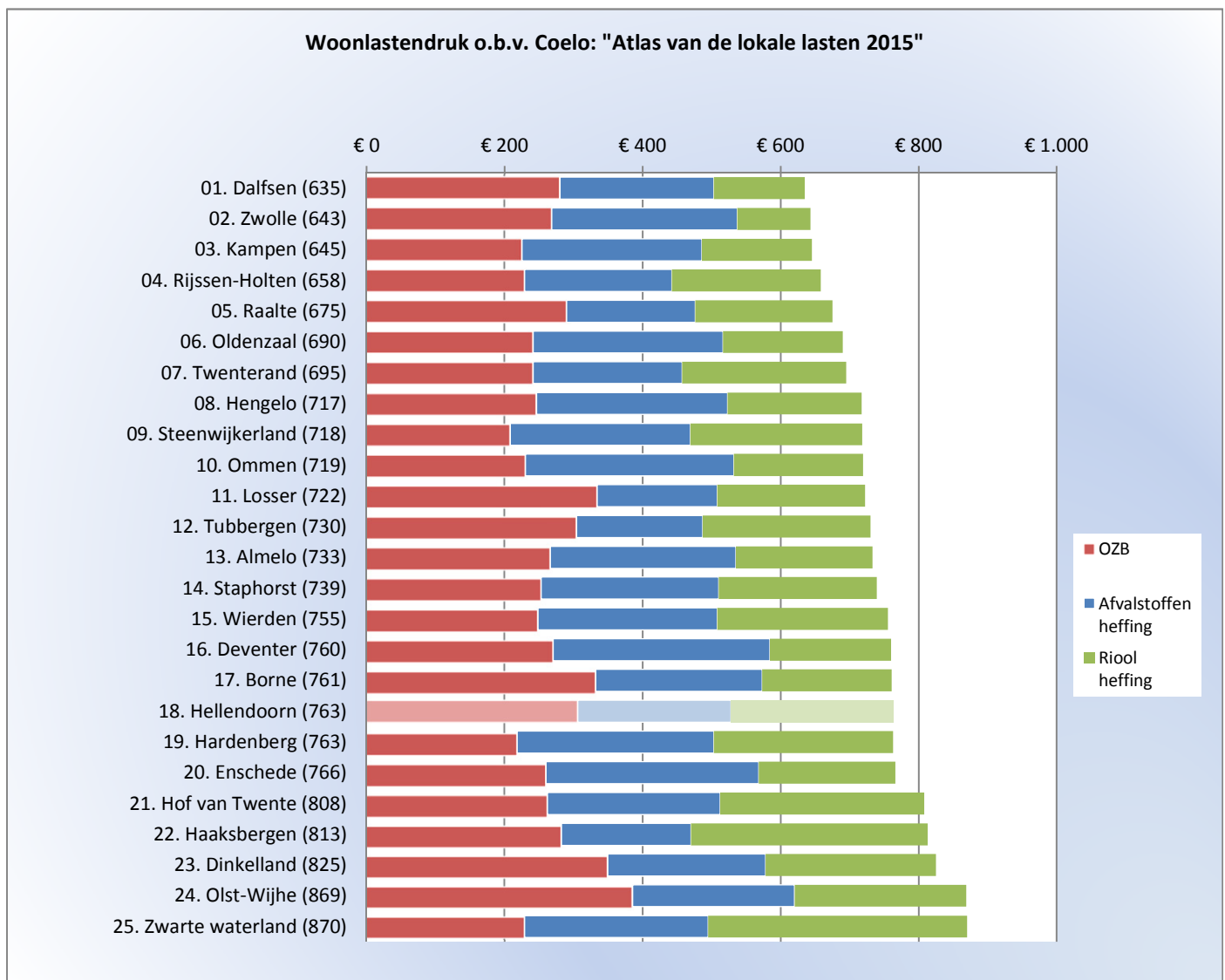
Tarieven Hellendoorn versus tarieven andere gemeenten in 2015

De ontwikkeling van de woonlasten heeft ieder jaar de volle aandacht, omdat de stijgingen per gemeente aanzienlijk kunnen verschillen. De grote aandacht voor de hoogte van de gemeentelijke belastingen komt vooral door de zichtbaarheid van de heffingen.

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) berekent jaarlijks per gemeente de belastingdruk. Uit de "Atlas van de lokale lasten 2015" van het COELO blijkt dat er in totaal 407 (deel)gemeenten zijn betrokken in het onderzoek.

Voor wat betreft de meerpersoonshuishoudens bedragen de woonlasten in de goedkoopste gemeente (=rangnummer 1) € 520,00. In de duurste gemeente is dat € 1.198,00. De gemiddelde woonlasten liggen volgens het COELO in Nederland op € 716,00 en in Overijssel op € 731,00. In de gemeente Hellendoorn bedragen de lasten volgens het COELO € 763,00 voor een meerpersoonshuishouden. Daar-mee nemen we, landelijk gezien, de 258ste (2014 287de) plek in.

Als we de cijfers van het COELO uitsplitsen naar Overijssel, dan zien we dat een gemiddeld huishouden in onze gemeente in een gemiddelde woning qua belastingdruk op de 18e (2014 18e) plaats komt op de ranglijst van 25 Overijsselse gemeenten.

Ontwikkeling belastingdruk bedrijven

Bij de bepaling van de belastingdruk voor bedrijven spelen slechts twee belastingsoorten een rol, te weten de OZB en de rioolheffing. De afvalstoffenheffing is namelijk alleen maar voor huishoudens. Hieronder ziet u de ontwikkeling in de belastingdruk voor een fictief bedrijf dat in 2010 een WOZ-waarde had van € 1,0 miljoen (sindsdien verhoogd met de jaarlijkse gemiddelde marktontwikkeling voor niet-woningen) en een jaarlijks waterverbruik van 1000 m3.

Belastingdruk bedrijven	2015	2016	Lasten- stijging (€)	Lasten- stijging (%)
OZB eigendom *1)	€ 2.454,66	€ 2.528,52	€ 73,86	3,0%
OZB gebruik *1)	€ 1.978,88	€ 2.038,36	€ 59,48	3,0%
Rioolheffing *2)	€ 792,79	€ 809,16	€ 16,37	2,1%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	€ 5.226,33	€ 5.376,04	€ 149,71	2,9%

*1) Voor het eigendom van een fictief bedrijf dat in 2010 een WOZ-waarde had van € 1,0 miljoen.

*2) Uitgaande van 1.000 m3 waterverbruik

Wet waardering onroerende zaken

In de tabel over de belastingdruk bij bedrijven wordt voor de jaren 2015 en 2016 gewerkt met dezelfde WOZ-waarde. Dat komt omdat de nieuwe waarden voor 2016 nog niet bekend zijn. Elk jaar worden alle onroerende zaken binnen de gemeente Hellendoorn opnieuw gewaardeerd. De nieuwe WOZ-waarden worden eind februari 2016 aan de belanghebbenden bekend gemaakt en hebben als waardepeildatum 1 januari 2015.

Gecombineerde aanslag 2016

In 2016 zal het merendeel van de gecombineerde aanslagen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting) naar verwachting worden opgelegd met dagtekening 29 februari 2016.

Betaling van de aanslag 2016

Omdat heel veel burgers een machtiging hebben afgegeven tot automatische incasso, hebben zij meestal tien termijnen om het verschuldigde bedrag te voldoen.

Kwijtschelding

Bij de afhandeling van de kwijtscheldingsverzoeken maakt de gemeente Hellendoorn maximaal gebruik van de haar geboden mogelijkheden, door 100% van de bijstandsnorm aan te merken als kosten van bestaan. Voor pensioengerechtigden hanteren we een ruimere norm. Ook de wettelijke mogelijkheid om rekening te houden met de kosten van kinderopvang, wordt door de gemeente Hellendoorn toegepast. Om de administratieve lasten voor de burger en uitvoeringskosten te beperken, toetst de gemeente de jaren na een eerste toewijzing via het Inlichtingenbureau.

Weerstand-

vermogen en

risicobeheersing

Inleiding

Risico's horen bij het leven en zijn niet altijd te voorkomen. Het is van belang de risico's die we als gemeente lopen zo goed mogelijk in beeld te hebben en middelen achter de hand te hebben om tegenvallers die zich werkelijk voordoen op te vangen.

In deze paragraaf gaan we in op de maatregelen die getroffen worden om risico's te beheersen. Het weerstandsvermogen is daarbij een belangrijk punt van aandacht. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Reservepositie, onbenutte belastingcapaciteit en financiële ruimte binnen de begroting bepalen dit weerstandsvermogen en geven aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is.

De kern van risicobeheer is het systematisch inventariseren, inschatten en beheersbaar maken van risico's die de organisatie bedreigen. Risico's worden hierbij gezien als mogelijke gebeurtenissen met een negatief gevolg voor de organisatie.

Beleid

In de afgelopen jaren hebben we kunnen zien dat gemeenten op steeds meer terreinen in toenemende mate risico's lopen. Als gevolg van de economische recessie zijn de gemeentelijke inkomsten onder grote druk komen te staan. Het Rijk bezuinigt al een aantal jaren fors op het gemeentefonds, terwijl winsten uit bijvoorbeeld de grondexploitatie zijn veranderd in verliezen en de inkomsten bouwleges zijn gehalveerd. Nieuwe taken, zoals bij de decentralisaties binnen het sociale domein, verhogen de financiële druk nog verder.

Risico's laten zich niet vermijden. Dat zou verlamrend werken op de verschillende beleidsvelden. Wel is het van belang dat we ons bewust zijn van de risico's die we lopen. Ons beleid is erop gericht dat we risico's tijdig onderkennen en waar mogelijk onze maatregelen nemen. Dat kunnen maatregelen zijn van zeer verschillende aard. Bijvoorbeeld organisatorisch, zoals een goede functiescheiding en interne controle. Maar ook het vormen van een financiële buffer om tegenvallers op te vangen of het afsluiten van een verzekering zijn bekende maatregelen om gevolgen van risico's te ondervangen. Uitgangspunt voor ons is dat de risico's die we lopen altijd 'te managen' moeten zijn en dus geen bedreiging kunnen vormen voor de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in de breedste zin. Het weerstandsvermogen moet voldoende zijn voor het opvangen van normale bedrijfsrisico's en ons daarnaast voldoende tijd en ruimte geven om verdergaande maatregelen zorgvuldig voor te bereiden als daar aanleiding toe is. Zo zullen de gevolgen die de economische recessie teweeg heeft gebracht zich bijvoorbeeld nooit volledig binnen het weerstandsvermogen laten opvangen.

Het opstellen van een nota "Risicobeheer en weerstandsvermogen" staat voor eind 2015 in de planning.

Inventarisatie risico's

Voor het bepalen van de gewenste weerstandscapaciteit is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de actuele risico's. De gewenste weerstandscapaciteit wordt bepaald aan de hand van deze risico's. Bij de inventarisatie van de risico's zijn de 25 grootste risico's in kaart gebracht. Deze zijn opgenomen in onderstaande tabel. Hierbij wordt een onderverdeling gemaakt in 3 categorieën te weten een hoog, gemiddeld en laag risico. Aan deze onderverdeling ligt de kans op een risico en de hoogte van de mogelijke financiële schade ten grondslag.

Risico's		Bedrag	I / S
Hoog risico			
1 Ontwikkeling gemeentefonds	<i>De gemeentefondsuitkering bedraagt in 2016 € 46,0 miljoen (stand meicirculaire 2015) en is daarmee de belangrijkste bron van inkomsten. Van de raming van € 46 miljoen is algemene uitkering met € 26,0 miljoen het grootste bestandsdeel. Dit is ook het deel waarover het grootste risico wordt gelopen. De uitkering sociaal domein (integratieuitkeringen in het kader van de decentralisaties) bedraagt circa € 16,7 miljoen. De overige decentralisatie- en integratieuitkeringen zijn samen € 3,3 miljoen groot. Het risico neemt daarmee ook toe. Voor de algemene uitkering is het risico met name het Rijksbeleid. Bezuinigingen bij het Rijk werken vaak door in de algemene uitkering. Het risico bij de integratieuitkeringen in het kader van de decentralisaties ligt met name bij het omzetten van het verdeelmodel van historische bedragen naar een objectief model. Daarnaast wordt het fonds periodiek herijkt.</i>	1.000	structureel
2 Decentralisaties	<i>In 2014 zijn de budgetten bekend gemaakt voor de decentralisaties die per 1 januari 2015 zijn ingevoerd. Er zijn in 2014 rondrekeningen gemaakt op basis van de zogenaamde Vektis-cijfers; dit zijn historische gegevens over de jaren 2011 en 2012 (Jeugd) c.q. 2012 en 2013 (Wmo). Deze jaren waren ook de basisjaren die de Rijksoverheid gebruikte bij de opbouw van de middelen in het gemeentefonds. In de meicirculaire is bekend gemaakt dat de Rijksoverheid uitgaat van een ander basisjaar, namelijk 2014. Het Rijk geeft aan dat dit een betrouwbaarder beeld geeft van de werkelijke kosten en daarmee een betere verdeling mogelijk maakt. Het macrobudget ligt in 2014 lager. Vanwege het late moment van bekendmaken hebben gemeenten en VNG een lobby gestart waar uiteindelijk uit is gekomen dat de korting voor gemeenten pas vanaf 2016 ingaat. Overigens is het zo dat als het Rijk gelijk heeft en dit een structureel correct beeld is dat wij eenzelfde bedrag besparen in de uitgavensfeer. Een andere belangrijke ontwikkeling is dat er meer gebruik wordt gemaakt van de Wet langdurige zorg in plaats van de jeugdwet. Ook daarvoor is macro een correctie doorgevoerd. Bovendien worden de budgetten de komende jaren verlaagd én anders verdeeld, terwijl we nu nog geen zicht hebben op de ontwikkelingen van deze open-einde regelingen. Overigens hebben wij wel afgesproken dat mee- en tegenvallers binnen het Sociaal Domein ook binnen dat Sociaal Domein blijven. Daarvoor is een reserve Sociaal Domein ingesteld. Eind 2015 wordt het saldo van de reserve Wmo in deze reserve gestort. De verantwoordelijkheid van diverse Nationale Parken wordt gedecentraliseerd. De gemeente Hellendoorn en Rijssen-Holten zullen de organisatie en inrichting van "De Sallandse Heuvelrug" op zich nemen. Nog niet bekend is wat de financiële gevolgen zullen zijn.</i>	500	structureel
3 Exploitatie bedrijventerrein 't Lochter III	<i>Door de economische recessie blijven de grondverkopen al enkele jaren achter bij de eerdere prognoses. De boekwaarde op 1 januari 2016 bedraagt naar verwachting € 18 miljoen, het risico is dan ook fors. Hellendoorn deelt voor 40% in een eventueel verlies. De andere participanten voor 60%. Door vertraging in de uitgifte verwachten wij een verlies op deze exploitatie. Voor het gemeentelijke deel is een voorziening getroffen van € 1,6 miljoen.</i>	3.250	incidenteel
4 Exploitatie woningbouwlocatie Kruidenwijk-Zuid fase 1	<i>De grondverkopen stagneren nog steeds als gevolg van de nasleep van de economische recessie. De verlaging van de kavelprijzen en het lichte herstel van de huizenmarkt leidt tot extra interesse, maar nog niet tot substantieel meer verkopen. Het mediationtraject met de marktpartijen over de afname van kavels heeft niet geleid tot overeenstemming. We beraden ons over vervolgstappen. De boekwaarde begin 2016 wordt geraamd op circa € 4,5 miljoen.</i>	1.000	incidenteel
5 Exploitatie woningbouwlocatie Hellendoorn-Noord fase 1	<i>Door de economische recessie zijn de grondverkopen achtergebleven. De verlaging van de kavelprijzen heeft wel geleid tot extra interesse, maar nog niet geleid tot verkopen voor de gemeente. De verwachte boekwaarde van fase 1 is aan het begin van 2016 bijna € 3,7 miljoen.</i>	640	incidenteel

Risico's	Bedrag	I / S
<p>6 Soweco</p> <p><i>Vanaf 1-1-2015 is de oude regeling WSW vervallen. Het bestand van WSW'ers zal door natuurlijk verloop en overige uitstroom in de loop der jaren krimpen. De afbouw van het aantal WSW'ers en de tevens krimpemde budgetten vormen een risico voor de gemeenschappelijke regeling Soweco. Op basis van de meerjarenraming Soweco over de periode 2017-2019 is een hogere gemeentelijke bijdrage noodzakelijk. De oorzaak van het hogere tekort ligt voornamelijk extern, namelijk de afbouw van de rijks subsidie. Het aantal beïnvloedbare factoren in de uitgavensfeer is tevens beperkt in verband met wettelijke loon- en baangarantie voor de huidige WSW-deelnemers. Het hogere tekort is desalniettemin niet acceptabel. Daarom wordt de in 2014 ingezette koers tot verbreding van de taak van Soweco, met extra taken vanuit de markt en additionele taken op basis van maatwerk per gemeente, voortgezet. Ter stimulering hiervan is besloten voor nieuwe gemeentelijke opdrachten een retributieregeling in te voeren. In dit kader vindt ook onderzoek plaats naar de mogelijkheid van groepsdetachering van de SW-groenploeg in de (nieuw in te richten) buitendienst van de gemeente Hellendoorn, met daaraan gekoppeld de mogelijkheid van plaatsing van nieuwe kandidaten vanuit de doelgroep Participatiewet. Verder vindt in verband met de gewenste herstructurering van Soweco nader onderzoek plaats naar verbinding van de WSW met de Participatiewet.</i></p>	230	structureel
<p>7 Invulling / realisatie voorgenomen bezuinigingen</p> <p><i>Sinds 2009 is op verschillende beleidsvelden fors bezuinigd. Veel daarvan is op dit moment al concreet ingevuld. Ook voor de komende jaren staan verdere maatregelen gepland. Deels als taakstelling, deels als concrete maatregel. Gezien alle bezuinigingen tot nu toe is de realisatie een zware opgave. De voorgenomen maatregelen lopen uiteen van bezuinigingen op personeel tot het realiseren van aanbestedingsvoordelen en de verkoop van vastgoed. Structureel resteert nog een bezuinigingstaakstelling van € 0,8 miljoen</i></p>	800	structureel
<p>8 Personeel</p> <p><i>'De afgelopen jaren is er stevig bezuinigd op personeel. Hierdoor neemt de werkdruk fors toe, mede omdat er nauwelijks taken zijn geschrapt en er ook nieuwe taken bij zijn gekomen. De kans op het maken van fouten neemt toe, met alle financiële risico's van dien. Tot op heden zijn nog geen gedwongen ontslagen gevallen. Mochten die zich gaan voordoen, dan zal er sprake zijn van wachtgeld. Deze kunnen zich ook voordoen bij (voormalig) gesubsidieerde instellingen. Door hogere werkdruk nemen de kansen op een hoger ziekteverzuim toe. De crisis maakt dat mensen angstvallig op hun oude werkplek blijven, vooral de wat oudere medewerkers. Hierdoor vergrijsst het personeelsbestand. Omdat de overheid niet als 'flitsende' werkgever te boek staat, bestaat de kans dat er op korte termijn een tekort aan gekwalificeerd personeel ontstaat. Ook herzieningen van CAO-afspraken en belasting- en pensioenmaatregelen hebben altijd forse financiële consequenties voor de begroting.</i></p>	350	structureel
<p>9 Onderhoud kapitaalgoederen (gebouwen, wegen, riolering, bruggen, speelplaatsen)</p> <p><i>Het onderhoudsniveau op de infrastructuur en gemeentelijke accommodaties is door bezuinigingen de afgelopen jaren fors naar beneden bijgesteld. Zeker op de wat langere termijn is dat een nadrukkelijk punt van aandacht. Het onderhoudsniveau van de gemeentelijke accommodaties ligt op het niveau "sober en doelmatig". Momenteel vindt een onderzoek plaats welke gemeentelijke gebouwen afgestoten kunnen worden, mede ter beperking van de onderhoudskosten. Het onderhoudsniveau op de wegen zit tegen de grens van het minimale. Getracht wordt om door middel van kleinschalig onderhoud onveilige situaties te voorkomen. Op termijn zal een inhaalslag gemaakt moeten worden om de wegen weer op te krikken naar een normaal onderhoudsniveau.</i></p>	350	structureel
<p>10 Voorgenomen projecten en beleidswijzigingen zonder toereikend krediet</p> <p><i>'De komende jaren willen we starten met een aantal projecten waarvoor de financiële middelen in beperkte mate beschikbaar zijn gesteld (Herinrichting Grotestraat) of waar de subsidie nog niet vast staat (ontsluiting 't Lochter op N35). Gelijktijdig zien we echter dat er al verwachtingen leven bij direct betrokkenen. Ook voor de gewenste afronding van de F35 richting Dalzicht is nog geen budget beschikbaar.</i></p>	200	structureel

Risico's	Bedrag	I / S
Gemiddeld risico		
<p>11 Gebruik gemeentelijke accommodaties <i>'Als gemeente verhuren we verschillende panden aan derden. Diverse sportaccommodaties worden verhuurd, evenals MFC's De Holtink en De Twijn, Unit 16 van het Nieuw Dunant en diverse ruimtes binnen het Huis voor Cultuur en Bestuur. Op dit moment zijn nog niet alle ruimtes verhuurd. De nasleep van de economische crisis heeft zowel nog effecten op de commerciële verhuur als de verhuur aan gesubsidieerde instellingen. De laatste groep heeft nog steeds te maken met lagere subsidie inkomsten. De provincie stelt aan de gemeente dwingende eisen voor het huisvesten van een toegewezen aantal statushouders. Omdat we als gemeente weinig woonruimten bezitten, vragen we allereerst de woningcorporaties en particulieren om hieraan bij te dragen. Gezien het toenemend aantal asielzoekers worden ook hogere aantallen statushouders verwacht. De gemeente zal wellicht extra maatregelen moeten treffen om deze woningzoekenden te huisvesten, wellicht ook in eigen (nog om te bouwen) accommodaties</i></p>	250	structureel
<p>12 Voorschriften BBV voor de grondexploitaties <i>De commissie BBV (besluit begroting en verantwoording) heeft voornemens om de regelgeving rondom de grondexploitaties aan te scherpen. Indien het wetsvoorstel wordt aangenomen zal dit zowel eenmalige als meerjarige budgettaire consequenties hebben voor de komende begrotingsjaren.</i></p>	100	structureel
<p>13 Pensioenvoorziening wethouders (APPA) <i>Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de pensioenopbouw van hun wethouders. Het is wethouders bovendien toegestaan de elders opgebouwde pensioenrechten in te brengen bij de gemeente. Voor de gemeente brengt dat extra kosten met zich mee. Daarnaast is de hoogte van de pensioenvoorziening die getroffen moet worden erg afhankelijk van de rentevoet. Hoe lager de rentevoet hoe hoger de pensioenvoorziening moet zijn.</i></p>	500	incidenteel
<p>14 Vennootschapsbelasting <i>Met ingang van 2016 worden gemeenten voor hun ondernemersactiviteiten aangeslagen voor vennootschapsbelasting op hun winsten. In 2015 zal hierop een screening van de gemeentelijke organisatie moeten plaatsvinden, onze administratie moet hierop worden aangepast en er zal een openingsbalans gemaakt moeten worden. De financiële effecten kunnen fors zijn, maar zijn de komende tijd nog niet in te schatten.</i></p>	p.m.	
<p>15 Open einde regelingen: Wmo-verstrekingen en hulp bij het huishouden, bijstand, leerlingenvervoer, bijzondere bijstand <i>Het beroep dat de burger kan doen op open einde regelingen is niet gelimiteerd. Dit kan resulteren in mee- en tegenvallers. In deze bestuursrapportage is het beeld van de jaarrekening 2014 vertaald (verlaging Wmo-uitgaven en verlaging budget leerlingenvervoer). Door de verlaging van de budgetten nemen de risico's toe. Bovendien is de meest recente informatie rondom het voorlopig budget van de BUIG meegenomen. We houden de vinger aan de pols.</i></p>	200	structureel
<p>16 Herontwikkeling binnenstedelijke locaties <i>Er resteren nog diverse herontwikkelinglocaties waarvan verwacht wordt dat verkoop in de huidige planperiode plaats vindt. De locaties Van den Steen van Ommerenstraat en Hart van Noetsele zijn inmiddels opgenomen in de grondexploitaties. De opbrengstverwachting van Noetsele is bij deze begroting naar beneden bijgesteld. De Peppel, Ireneschool en Bernardschoollocatie staan in de verkoop. Of deze ook voor het eind van de planperiode allemaal gerealiseerd zullen zijn conform de verwachte opbrengst is niet aan te geven.</i></p>	75	structureel
<p>17 Afwaardering gemeentelijke eigendommen <i>Het onroerend goed is de afgelopen jaren minder waard geworden. Hoewel de vastgoedmarkt zich momenteel iets stabiliseert verwachten we niet dat de bodem in deze regio al helemaal bereikt is. Medio 2016 wordt ons vastgoed weer geïnventariseerd, wat kan leiden tot verdere afwaardering van gemeentelijke eigendommen.</i></p>	800	incidenteel
<p>18 Onderwijshuisvesting <i>'Het onderhoud van schoolgebouwen is overgedragen aan de onderwijsinstellingen onder gelijktijdige korting op het gemeentefonds. De gemeente blijft echter verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting. De kosten voor nieuwbouw blijven voor rekening van de gemeente komen. Met extra wensen voor nieuwbouw is, naast de Elimschool, geen rekening gehouden.</i></p>	400	structureel
<p>19 Garantstelling op projecten van derden <i>We staan garant voor bepaalde meerkosten van ongelijkvloerse aansluitingen en kruisingen met de RW35 tot een maximum van € 1 miljoen waarvoor deels financiële dekking is. Ook voor een tekort op het Kulturhus 't Trefpunt te Daarlerveen staan we garant.</i></p>	100	structureel

Risico's	Bedrag	I / S
<p>20 Treasury / schuldenpositie</p> <p><i>Begin 2015 was voor € 139 miljoen aan langlopende geldleningen opgenomen. Jaarlijks wordt daarvan zo'n € 14 miljoen geherfinancierd. Voor nieuw op te nemen geldleningen gaan we op dit moment in de begroting en meerjarenramingen uit van een rente van gemiddeld 3%. De werkelijke rente ligt hier nog altijd fors onder. Met het aantrekken van de economie neemt ook de kans toe dat de rente gaat stijgen. In 2015 zijn reeds enkele leningen - ook voor de jaren 2016, 2017 en 2018 - geherfinancierd tegen een voordelig rentepercentage. Het renterisico voor de planperiode verdwijnt daardoor nagenoeg.</i></p>	50	structureel
Laag risico		
<p>21 Planschade en overige juridische claims</p> <p><i>Het wijzigen van bestemmingsplannen kan resulteren in het moeten uitkeren van planschadevergoedingen. Veelal kunnen deze weer in rekening gebracht worden bij de aanvrager van de bestemmingsplanwijziging. Dit geldt uiteraard niet voor wijzigingen die de gemeente op eigen initiatief doorvoert. Op allerlei terreinen waar regelgeving wordt vastgelegd en overeenkomsten worden gesloten, liggen juridische risico's op de loer. We proberen ons werk goed te doen, maar fouten kunnen nooit helemaal worden voorkomen. Dit kan resulteren in juridische claims met bijbehorende financiële gevolgen. Niet altijd kunnen deze claims worden afgedekt via verzekeringen of doorgeschoven naar de veroorzakende partij.</i></p>	250	structureel
<p>22 Demografische ontwikkelingen</p> <p><i>'De te verwachten demografische ontwikkeling binnen onze gemeente zal invloed hebben op diverse beleidsterreinen. Zo zal vergrijzing, ontgroening en de daling van het aantal inwoners gevolgen hebben op het gebruik van de Wmo en jeugdzorg, onderwijshuisvesting, (sport)verenigingen, woningbouwlocaties, etc. De exacte consequenties zijn nog moeilijk in te schatten, maar de financiële en maatschappelijke gevolgen kunnen fors zijn.</i></p>	p.m.	
<p>23 Garantstellingen op leningen en rechtstreekse leningen aan derden</p> <p><i>'De gemeente heeft nog enkele verstrekte geldleningen aan stichtingen/verenigingen openstaan, naast de hypotheekleningen aan ambtenaren. De risico's rond deze leningen zijn beperkt en nemen jaarlijks af. Ook het renterisico is hier beperkt. Daarnaast staat de gemeente in de 2e en 3e lijn als achtervang garant bij de Nationale Hypotheek Garantie en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De buffers bij deze twee instellingen zijn toereikend om de eerstkomende jaren mogelijke tekorten zelf op te vangen. Bij aanhoudende/toenemende economische malaise kunnen ook de gemeenten aangesproken worden.</i></p>	500	structureel
<p>24 Materiële schade, fraude en digitale beveiliging</p> <p><i>Veel eigendommen van de gemeente zijn verzekerd. Soms weegt de verzekeringspremie echter niet op tegen de schade die af en toe geleden wordt. O.a. de schade door vandalisme is slechts tegen hoge kosten te verzekeren. Vaak kunnen de kosten binnen de beschikbare budgetten worden gedekt. De gemeente is uitvoerende instantie voor een grote diversiteit aan regelingen. Voor een deel zijn wij hierbij afhankelijk van gegevens die de aanvrager of betaler van de regeling zelf indient. Doordat derden zelf gegevens moeten verstrekken die rechtstreeks van invloed zijn op de hoogte van de uitkering dan wel de hoogte van een te betalen bijdrage, bestaat de mogelijkheid dat van de regeling misbruik of oneigenlijk gebruik gemaakt wordt. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van fraude. Zowel intern als extern. Gemeenten kennen omvangrijke digitale gegevensbestanden. Deels voor eigen gebruik en deels voor tal van andere (overheids)instanties (waaronder de verschillende basisregistraties). De informatie dient juist en actueel te zijn. Als de kwaliteit onvoldoende is kunnen we daar op worden aangesproken. Daarnaast bestaat het risico dat persoonlijke gegevens van burgers en bedrijven in verkeerde handen komt.</i></p>	100	structureel
<p>25 Inzameling afval – contract Twence</p> <p><i>De Twentse gemeenten hebben een contract met afvalverwerker Twence om jaarlijks 220.000 ton afval aan te leveren. De goede afvalscheidings- en recyclingresultaten hebben tot gevolg dat we niet aan deze leveringsverplichting kunnen voldoen. In de praktijk heeft dat nog niet tot boetes geleid, omdat vanuit het buitenland voldoende afval ter verbranding wordt aangeboden.</i></p>	50	structureel

Benodigde weerstandscapaciteit

Hiermee bedoelen wij het gewogen risicobedrag, waarbij wij er van uit gaan dat de genoemde risico's zich nooit allemaal gelijktijdig zullen voordoen. Hierbij maken we per onderdeel een inschatting wat de kans is dat het risico werkelijkheid zal worden. We maken hierbij een onderscheid tussen de structureel benodigde weerstandscapaciteit en de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit.

Dit risicoprofiel is overigens voortdurend aan verandering onderhevig. Dit als gevolg van nieuwe risico's, het treffen van beheersmaatregelen, nieuwe inzichten in de omvang van de risico's en veranderingen in de in- en externe omgeving. Door de ontwikkelingen op dit vlak continu scherp te blijven volgen proberen we te komen tot een zo goed mogelijke inschatting van de verschillende risico's, de kans dat ze zich voordoen en de (financiële) effecten die daarvan het uiteindelijke gevolg kunnen zijn.

Rekening houdend met de kans dat bepaalde risico's zich voordoen en de gemaakte inschatting van de financiële implicaties schatten we de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit in op een bedrag van (afgerond) € 3 miljoen. Voor de structurele risico's komen we uit op € 1,8 miljoen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die ingezet kunnen worden om tegenvallers op te vangen als de risico's zich voordoen. Daarbij is onderscheid te maken in een incidentele en een structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit omvat de vrij aanwendbare reserves binnen het eigen vermogen van de gemeente en de stille reserves in bezittingen. Deze middelen kunnen slechts eenmalig worden ingezet. Bij de reserves gaat het om de algemene reserves, met een verwachte stand van € 6,7 miljoen per 1 januari 2016. Met de bestemmingsreserves houden we vooralsnog geen rekening omdat die in het verleden gevormd zijn voor specifieke bestemmingen. De raad kan die bestemming weliswaar wijzigen, maar dat betekent dat ook het onderliggende beleid gewijzigd zal moeten worden. Ook met de stille reserves houden we vooralsnog geen rekening. De waarde van het onroerend goed staat nog altijd onder druk en is niet meteen te verzilveren, terwijl aandelen en deelnemingen vrijwel alleen in gemeentekring verkocht mogen worden.

De structurele component bestaat in de eerste plaats uit de onbenutte belastingcapaciteit. Het verhogen van de inkomsten door belastingverhogingen kan worden benut als er geen andere mogelijkheden meer voorhanden zijn om tegenvallers op te vangen. Bij afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges zitten we op dit moment op 100% kostendekkendheid. De tarieven voor de OZB kunnen nog wel worden verhoogd. Als we uitgaan van het tarief dat het Rijk hanteert voor een aanvraag op basis van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet is op basis van de normbedragen voor 2015 een meeropbrengst te realiseren van € 530.000,--. Een tweede element van de structurele weerstandscapaciteit is het bedrag voor onvoorziene uitgaven dat jaarlijks in de begroting wordt opgenomen. Daarbij gaat het om zo'n € 45.000,-- structureel. Het is vooral bedoeld om kleine tegenvallers lopende het jaar op te vangen. Voor de grotere risico's biedt het geen enkel houvast.

Ten slotte rekenen we tot de structurele weerstandscapaciteit de mogelijkheid om binnen de begroting structurele middelen vrij te maken als dat onverhoopt noodzakelijk is. De afgelopen jaren hebben we forse bedragen moeten ombuigen, maar die zien we niet als representatief voor de beschikbare weerstandscapaciteit. We sluiten daarom aan bij de bedragen die het Rijk hanteert bij maatregelen in de sfeer van het gemeentefonds. Bijvoorbeeld bij wijzigingen van de verdeelsystematiek of bij de overdracht van nieuwe taken. Op die momenten mag het negatieve herverdeelteffect maximaal € 15,-- per inwoner per jaar bedragen. Voor de gemeente Hellendoorn betekent dit zo'n € 540.000,-- (cumulatief) per jaar. In het verleden zijn daarover bij de bestuursakkoorden afspraken gemaakt. Voor het bepalen van de weerstandscapaciteit achten we dit een reële weerspiegeling van de mogelijkheden om binnen het meerjarenperspectief tegenvallers op te vangen.

Conclusie

De incidentele weerstandscapaciteit is met € 6,7 miljoen toereikend om de ingeschatte incidentele risico's van € 3 miljoen op te kunnen vangen.

De structurele weerstandscapaciteit is met circa € 1,1 miljoen niet voldoende om de structurele risico's van bijna € 1,8 miljoen op jaarbasis vanaf het begin volledig af te dekken. Wel biedt de omvang van de algemene reserves voldoende ruimte om daar binnen het meerjarenperspectief van vier jaar naar toe te groeien. Gedurende die overgangperiode kunnen eventuele tekorten binnen de algemene reserves opgevangen worden. Dat biedt ons voldoende tijd en ruimte om te werken aan een structurele oplossing.

De economische crisis heeft de afgelopen jaren grote financiële consequenties gehad die tot op heden op een verantwoorde wijze binnen de totale begroting zijn opgevangen. Door de aanhoudende bezuinigingen heeft dit wel gevolgen gehad op de ambtelijke organisatie en voor het uitvoeringsniveau van programma's en activiteiten. Ook is er de afgelopen jaren een flinke aanslag op de reserves gepleegd.

Op dit moment zien we de economie weer iets opveren. Herstel van de economie zal de weerstandscapaciteit doen toenemen. Het is bijzonder moeilijk om in bovenstaande berekeningen met dit economisch herstel rekening te houden. Het is onduidelijk hoe snel het tij keert en we de effecten merken op bijvoorbeeld het gebied van de woningbouw of het aantal uitkeringsgerechtigden. Bij de weging van de risico's is geprobeerd een reële inschatting te maken van kansen en uiteindelijke effecten.

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen van de gemeente Hellendoorn als acceptabel kan worden gekwalificeerd.

Kengetallen

In 2015 is de regeling BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) vernieuwd waarbij, ter beoordeling van de weerstandscapaciteit, er een aantal kengetallen gepresenteerd moeten worden bij begroting en jaarrekening. Dit moet de vergelijkbaarheid tussen gemeenten vergroten.

1. Netto schuldquote		Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A. Vaste schulden	+	139.167	139.815	146.113
B. Netto vlottende schuld	+	14.211	6.526	8.000
C. Overlopende passiva	+	2.417	11.628	12.045
D1. Financiële activa (excl. versteekte leningen)	-	463	393	334
D2. Financiële activa (verstrekte leningen)	-	12.595	12.754	12.819
E. Uitzettingen < 1 jaar	-	4.995	4.900	4.900
F. Liquide middelen	-	35	96	96
G. Overlopende activa	-	3.530	3.530	3.530
H. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	75.927	87.368	83.724
Netto schuldquote		193,3%	170,6%	187,9%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		176,7%	156,0%	172,6%

Toelichting: In 2016 zullen extra leningen aangetrokken moeten worden voor de aanleg van de Noordzuidverbinding. In de jaren daarna neemt de netto schuldquote weer af.

2. Solvabiliteitsratio		Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A. Eigen vermogen	+	11.855	9.182	9.745
B. Totaal passiva	/	175.809	174.485	182.039
Solvabiliteit		6,7%	5,3%	5,4%

Toelichting: Onze reserves zijn afgenomen in de afgelopen periode door de economische crisis. Ter verbetering van onze financieringspositie maken we jaarlijks een oplopend bedrag vrij voor het aanvullen van onze reserves.

3. Grondexploitatie		Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A. Niet in exploitatie genomen bouwgronden	+	1.702	387	395
B. Bouwgronden in exploitatie	+	25.895	25.775	23.998
C. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	75.927	87.368	83.724
Grondexploitatie		36,3%	29,9%	29,1%

Toelichting: De afgelopen jaren zijn er maatregelen getroffen op de grondexploitaties: er zijn voorzieningen voor verwachte verliezen getroffen. Bovenstaande tabel laat zien dat de impact die de grondexploitatie heeft op onze reguliere bedrijfsvoering is afgenomen.

4. Structurele exploitatieruimte		Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A. Totale structurele lasten	-	73.420	81.836	81.887
B. Totale structurele baten	+	73.431	81.995	82.675
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-	-	-
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	+	-	-	-
E. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	75.927	87.368	83.724
Structurele exploitatieruimte		0,0%	0,2%	0,9%

Toelichting: Voor het eerst in jaren is er weer structureel ruimte op de gemeentelijke exploitatie.

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit		Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	313	306	316
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	199	235	240
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	+	232	222	227
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-	-	30
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde		744	763	753
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	/	697	703	715
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor		106,7%	108,5%	105,3%

Toelichting: Onze belastingdruk ligt net iets boven het landelijk gemiddelde.

Onderhoud

kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf geven wij inzicht in het onderhoud van de kapitaalgoederen van de gemeente Hellendoorn. De kapitaalgoederen kunnen als volgt gerubriceerd worden:

- **infrastructuur (wegen, riolering);**
- **voorzieningen (openbaar groen, speelplaatsen, openbare verlichting);**
- **gebouwen.**

Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van veiligheid, vervoer en recreatie. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

Beleid

Het beleid van Hellendoorn voor het onderhoud aan kapitaalgoederen is opgenomen in de nota's:

- Onderhoudsprogramma wegen (jaarlijks)
- Gladheidsbestrijdingsplan (2010)
- Groenbeleidsplan (2015)
- Nota speelplaatsenbeleid (april 2003)
- Integraal HuisvestingsPlan (IHP)
- Gemeentelijk rioleringsplan (VGRP 2009-2015) (2009) en VGRP 2016-2020 (eind 2015; nog niet vastgesteld, maar wel al in deze begroting opgenomen)
- Operationeel Beheer- en onderhoudsplan Riolering (2009)
- Lichtbeleid 2010-2014, openbare verlichting (2009)
- Kadernota investeren en afschrijven (2013)

De kwaliteit van het openbaar gebied wordt door de inwoners van de gemeente Hellendoorn vaak intensief beleefd. Zwerfvuil, hondenpoep, loszittende stoeptegels, slecht onderhouden schoolgebouwen, etc. Deze onderwerpen in de directe omgeving raken de burgers direct en hier hebben zij vaak een eigen en duidelijke mening over.

Het onderhoudsbeleid staat over het algemeen in het teken van sober onderhoud, dat wil zeggen dat alleen het noodzakelijke onderhoud wordt verricht om de functie van het object in stand te houden.

Daar waar sprake is van cyclisch onderhoud voor kapitaalgoederen die in meerdere programma's terugkomen en waar een meerjarig onderhoudsplan aan ten grondslag ligt bekijken we de mogelijkheid om dat via onderhoudsvoorzieningen te laten lopen. Het voordeel daarvan is dat de budgetten in de programma's constant blijven en er een betere (financiële) sturing mogelijk is. Als eerst bekijken we het cyclisch onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Waarde van de kapitaalgoederen

De totale boekwaarde van de materiële vaste activa bedraagt per 1 januari 2015 € 126 miljoen. De onderverdeling is hieronder weergegeven.

bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2015
Gronden en terreinen	2.333
Bedrijfsgebouwen	58.801
Woonruimten	569
Machines, apparaten en installaties	12.759
Vervoermiddelen	1.245
Erfpachtgronden	687
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	45.829
Overige materiele vaste activa	3.836
Totaal	126.059

Gezien de boekwaarde van de activa, gevoegd bij de omvang van de activa die reeds zijn afgeschreven maar nog wel in gebruik zijn, is het duidelijk dat ook de budgettaire consequenties van het onderhoud aanzienlijk zijn.

Reserves en voorzieningen

Naast de budgetten die voor beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen in de begroting zijn opgenomen, zijn er voor diverse kapitaalgoederen reserves/voorzieningen gevormd. Dit kan om diverse redenen zijn, bijvoorbeeld om de onderhoudskosten (deels) van te betalen of omdat er reeds toekomstige verplichtingen zijn aangegaan ter verbetering van de kapitaalgoederen. In onderstaande tabel worden drie relevante voorzieningen toegelicht.

bedragen x € 1.000

Reserves en voorzieningen kapitaalgoederen	Saldo 1-1-2016	Stortin- gen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12-2016
Voorziening egalisatie rioolheffing *1)	768	-	- 366	402
Voorziening ISV *2)	102	-	-	102
Voorziening privatisering was- en kleedruimten *3)	800	-	-	800
Totaal	1.670	-	- 366	1.304

*1) Opvangen van fluctuaties in de berekening van de rioolheffing.

*2) Bijdragen uit het stadsvernieuwingsfonds, waarvan projecten worden gefinancierd.

*3) Renovering van was- en kleedruimten in de periode 2018-2022.

De kapitaalgoederen

Areaal	Aantal	Eenheid
Wegen		
• Asfalt en beton verharding	288	km.
• Asfalt en beton verharding	1.220.816	m2
• Klinkerverharding	120	km.
• Klinkerverharding	561.827	m2
• Onverhard en halfverharding	120	km.
• Wegen	530	km.
Openbare verlichting		
• Lichtpunten	7.500	stuks
Riolering		
• Vrijverval-riolering	220	km.
• Persleiding	219	km.
• Inspectieputten	7.495	stuks
• Rioolgemalen	27	stuks
• Bergbezinkbassins	7	stuks
• Tunnelgemalen	9	stuks
• Oppervlaktegemaal	1	stuks
• Pompunits	764	stuks
• Overstorten	24	stuks
Openbaar Groen		
• Stedelijk groen (gazon, heesters, sier)	1.294.910	m2
• Landschappelijk groen (berm, bosplantsoen, riet)	712.074	m2
• Begraafplaatsen	60.104	m2
Speelplaatsen		
• Aantal speelplaatsen	83	
Kunstwerken		
• Verkeersbruggen	15	stuks
• Spoorbrug	7	stuks
• Spoortunnel	2	stuks
• Fietstunnel	2	stuks
• Fietsbrug	14	stuks
Gebouwen		
• Gebouwen en objecten (eigendom)	35	
• Onderwijshuisvesting	25	

Hieronder wordt ingegaan op de verschillende kapitaalgoederen en de nota's die over het onderhoud hiervan zijn geschreven.

Wegen

Jaarlijks wordt er een onderhoudsbestek gemaakt voor het onderhoud aan wegen. De kwaliteit van het wegenareaal in de gemeente Hellendoorn wordt gemeten door één keer per drie jaar door een extern bureau een globale visuele weginspec-

tie te laten uitvoeren conform de landelijke richtlijnen van het CROW. In 2016 worden alle asfaltwegen opnieuw visueel geïnspecteerd en daarmee de kwaliteit in beeld gebracht.

Door vermindering van het jaarlijks beschikbare budget met ca. 0,3 miljoen vanuit de programmabegroting 2014 en de programmabegroting 2015 zal de achterstand in het wegenonderhoud alleen maar toenemen. Dit is onderhoud dat technisch gezien al uitgevoerd had moeten worden om te voldoen aan het onderhoudsniveau de CROW. Dit niveau is de laagste kwaliteit om wettelijke aansprakelijkheid te voorkomen. Lokaal zal de kwaliteit van het wegdek onder de norm van "normaal onderhoud" komen. Gevolg is dat kapitaalvernietiging optreedt en dit niet in enkele jaren is 'goed te maken'. Getracht wordt om door middel van kleinschalig onderhoud onveilige situaties te voorkomen. De aandacht moet daarbij gericht zijn op het herstellen van de oppervlakteschade (door toepassen van slijtlagen). Een goed ge-sloten wegdek houdt andere schadebeelden 'buiten de deur'.

De kwaliteit van de elementenverhardingen ligt onder de norm van een 'normaal' onderhouden wegennet. Circa 5% van de elementenverharding heeft te kampen met achterstallig onderhoud.

Naar verwachting zal vanuit het GRP 4 in de periode tot 2020 minder riolering vervangen worden met als gevolg dat ook minder verhardingen worden onderhouden. Het achterstallig onderhoud van de elementenverhardingen zal daarom ook de komende jaren verder oplopen.

Voor het onderhoud van de wegen is in 2016 een bedrag van € 680.000,-- (2015: € 622.000,--) in de begroting opgenomen.

Riolering

Rioolstelsels zijn van oudsher primair aangelegd vanuit het maatschappelijk belang van de volksgezondheid. Afvalwater wordt via rioolstelsels op een hygiënische manier uit woonkernen afgevoerd. Daarnaast draagt het bij aan een aantrekkelijke woon- en recreatie omgeving. In de loop der tijd zijn het beheersen van wateroverlast in woonkernen en het beheersen van emissies naar het milieu bij het beheer van rioolstelsels als maatschappelijke belangen toegevoegd.

Het beleid voor beheer en aanleg van rioolstelsels wordt in een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) uitgewerkt. In het GRP4 wordt aandacht gegeven aan thema's als wateroverlast als gevolg van klimaatverandering, grondwateroverlast, ontvlechting van schone en verontreinigde waterstromen zodanig dat een gezond en duurzaam watersysteem niet onder druk komt te staan, professioneel rioolbeheer, samenwerking in de waterketen en aan de financieringsvormen. Afvalwater-, hemelwater- en ontwateringstelsels in de gemeente Hellendoorn zijn daarbij middelen in de voortdurende opgave om het bebouwde stedelijke gebied en de natuurlijke omgeving op elkaar af te stemmen. Dit gemeentelijke Rioleringsplan heeft een looptijd van 2016 tot en met 2020.

Openbaar groen

Op 14 april 2015 heeft u het nieuwe Groenbeleidsplan vastgesteld. Dit plan biedt een actualisatie van het vorige plan dat in oktober 2003 werd vastgesteld.

Het groenbeleidsplan geeft een visie op het openbare groen binnen de bebouwde kom van de gemeente Hellendoorn. De gemeente streeft naar een duurzame vergroening van de woonkernen, waarbij de huidige groene kwaliteit minstens wordt behouden en waar mogelijk wordt versterkt. Het geeft voor een periode van tien jaar een richting aan de wijze waarop het openbare groen wordt beheerd, onderhouden en (opnieuw) wordt ingericht. Bij het plan behoort een kaart met de groenstructuren en de diverse onderhoudszones. Het – door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde – uitvoeringsprogramma geeft projecten weer waarop gedurende drie jaren wordt ingezet. Jaarlijks wordt het uitvoeringsprogramma groen geactualiseerd.

Hieronder treft u een sterkte-zwakte analyse aan voor het aanwezige openbare groen van de gemeente Hellendoorn.

Sterke punten

- Duidelijke groenstructuren;
- Goede vakbeplanting (één soort per vak, eenduidige beheer);
- Grote diversiteit aan boomsoorten, breed gevarieerd assortiment aan bomen;
- Gevarieerde leeftijdsopbouw van bomen;
- Vakkundige aanplant door eigen medewerkers;
- Kwalitatief hoogwaardig eigen materieel;
- Deskundige medewerkers (in aanleg en boomonderhoud);
- Goede resultaten van het ecologisch maaibeheer (na 10 jaar goed zichtbaar);
- Parkachtige uitstraling begraafplaatsen;
- Aanwezigheid van Nationaal Park, Duivecate, Eversberg en Regge in onmiddellijke omgeving.

Zwakke punten

- Beschikbare ruimte ondergronds;
- Er is niet duidelijk vastgelegd welk kwaliteitsniveau bij welk groentype in de diverse onderhoudszones horen;
- De forse bezuinigingen van de afgelopen jaren zijn zichtbaar in het beheer en onderhoud;
- Monotone boomstructuren, kwetsbaar voor ziekten en plagen;
- Minder budget, wat minder onderhoud betekent, wat ten koste gaat van de groene uitstraling (bijvoorbeeld er wordt nu 8x ipv 12x per jaar geschoffeld, er worden geen graskanten meer gestoken);
- Door verkoop van (verjaard) groen zijn in het verleden groenstructuren aangetast;
- De laatste jaren wel areaaluitbreiding, maar minder medewerkers en minder budget;
- Flink wat kleinschalig (postzegelachtig) groen;
- Burger niet altijd duidelijk wat de gemeente Hellendoorn met het openbare groen doet (communicatie);
- Weinig kleur meer aanwezig (bloembollen, éénjarigen);
- Beschikbare tijd om vakkennis op peil te houden.

Handhaven en versterken van de bestaande groenstructuren betekent volgens de ambitie dat de groenmassa's die de structuur vormen, in stand worden gehouden. Dit betekent niet dat bestaand groen in de groenstructuur, ongewijzigd moet blijven. Er doen zich kansen (en knelpunten) voor in de huidige structuren die op korte of lange termijn moeten worden aangepakt. Beplanting heeft niet het eeuwige leven en zal daarom vervangen moeten worden. Met het oplossen van knelpunten en bij vervanging zal de groenstructuur in verbeterde vorm worden teruggebracht.

Het onderhoud van het openbaar groen wordt deels door eigen mensen, maar ook deels door medewerkers van Soweco uitgevoerd. Voor 2016 is er voor het product openbaar groen ruim € 1,7 miljoen beschikbaar.

Openbare verlichting

De afgelopen jaren is in het buitengebied de openbare verlichting vervangen door energiezuinige LED-armaturen en nieuwe masten en in 2015 is vooral verlichting langs de hoofdontsluitingswegen binnen de bebouwde kom vervangen. Dit krijgt een vervolg in 2016. Het onderhoud en beheer van de openbare verlichting is samen met meerdere Twentse platte-landsgemeenten aanbesteed. Het gaat om de onderhouds-, reinigings- en aanverwante werkzaamheden. Door dit collectief aan te besteden is een economisch gunstig contract voor de periode 2016-2020 afgesloten van rond de € 66.000,-- per jaar.

Speelplaatsen

Voor wat betreft de veiligheid van de speelplaatsen wordt voor de valdemping gekozen voor gietvloeren i.p.v. rubbertegels. Vanwege de ervaringen met de duurzaamheid van de rubbertegels wordt nu in principe gekozen voor een langdurige samenwerking met de leverancier. Daarnaast wordt op basis van een lijst met prioriteiten jaarlijks een planning gemaakt van de te vervangen speeltoestellen. Belangrijkste criterium is de veiligheid van de speelplaatsen. In de afgelopen jaren is een inhaalslag gemaakt en zijn de speelplaatsen op een goed niveau gebracht. Voor het onderhoud en de vervanging van spelvoorzieningen is nu jaarlijks ongeveer € 90.000,-- beschikbaar. De speelplaatsen zijn onderdeel van programma 2: onderwijs, opvoeding en jeugd.

Gebouwen

De gemeente Hellendoorn heeft twee vormen van kapitaalgoederen (als het gaat om gebouwen). Dit betreft accommodaties die door de eigen organisatie en voor maatschappelijke doeleinden worden gebruikt en objecten die voor een maatschappelijk doel zijn gesticht met gemeenschapsgelden, maar waar de exploitatie in handen is van een zelfstandige stichting. Dit zijn specifiek de onderwijsgebouwen. Onderstaand gaan we op beide vormen in.

Accommodaties die door de eigen organisatie en voor maatschappelijke doeleinden worden gebruikt

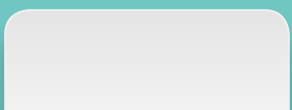
Voor de eigen accommodaties wordt meerjarig een onderhoudsplanning opgesteld. In 2015 hebben wij gebruik gemaakt van de diensten van het bedrijf Som BV uit Oldenzaal.

Het reguliere onderhoudsbudget is in 2016 verhoogd met € 47.500,- naar € 658.000,-. Daarnaast is er ook een calamiteitenbudget van jaarlijks € 65.000,- in de begroting opgenomen.

Onderwijshuisvesting

Op het gebied van onderwijshuisvesting zijn er grote veranderingen geweest in 2015. Vanaf 1 januari 2015 zijn schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud van schoolgebouwen, net zoals het voorgezet onderwijs dat al was. De gemeente blijft verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen, herstel van constructiefouten (zoals asbestsanering en/of brand-veiligheidsgebreken) en het beschikbaar stellen van een eerste onderwijsleerpakket en meubilair als een school wordt uitgebreid met extra groepen. In de begroting 2016 is geen budget opgenomen voor nieuwbouw, maar vanuit voorgaande jaren is wel een doorgeschoven budget beschikbaar voor de VSO Elimschool.

Financiering

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om de raad te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financieringsrisico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

Verbeteren financieringspositie

Een belangrijk uitgangspunt voor ons in de komende jaren blijft de versterking van de financiële positie.

In 2011 is beleid vastgesteld om de financieringspositie te verbeteren. Dit betekent onder andere dat we terug gaan naar een 'regulier' investeringsvolume dat past bij een gemeente van onze omvang. Het investeringsvolume is gemaximeerd op € 5 miljoen netto per jaar. Dit is exclusief de reeds lopende strategische projecten.

Doelstelling is om in 2030 qua langlopende schuld weer onder de € 85 miljoen te zitten. Dit vergt een lange termijn visie en de nodige begrotingsdiscipline. Om dit te realiseren en te zorgen dat onze financieringspositie verbetert zijn er maatregelen genomen. Alle tussentijdse meevallers (bij de bestuursrapportages) en een positief jaarrekeningresultaat wordt voor minimaal 50% gebruikt ter verbetering van de financieringspositie. Vanaf de begroting 2015 maken we ieder jaar (cumulatief) € 50.000,- binnen de exploitatie vrij. Dit bedrag wordt gestort in de financieringsreserve.

Treasurybeleid

Het algemene beleidsuitgangspunt van het treasurybeheer binnen onze gemeente kan als volgt worden omschreven: de gemeente voert –gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijke kapitaal te beheren– een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdend beleid stelt de gemeente zich ten doel een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen en/of zo laag mogelijke kosten over leningen te realiseren binnen duidelijk geformuleerde randvoorwaarden ter beperking van risico's. De uitgangspunten en bevoegdheden in het treasurybeheer zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Het gaat daarbij om de beleidsmatige vaststelling van de uitgangspunten, doelstellingen, de organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie.

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut;
5. Het verankeren van de treasury activiteiten in de administratieve organisatie.

Treasurybeheer

Treasurystatuut

In 2010 is het treasurystatuut geactualiseerd en vastgesteld door de gemeenteraad. In het treasurystatuut wordt het treasurybeleid van de gemeente op hoofdlijnen vastgelegd. In het treasurystatuut zijn de doelstellingen op treasurygebied vastgelegd. Hierin zijn tevens de taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties, de bijbehorende informatievoorziening en de richtlijnen en limieten voor het aantrekken van korte en lange financieringsmiddelen opgenomen. Een belangrijk deel van de limieten en richtlijnen is bepaald door de Wet financiering decentrale overheden (wet fido). Middels de limieten en richtlijnen wordt het "risicoprofiel" van de gemeente bepaald, waarbinnen de treasuryactiviteiten dienen te worden uitgevoerd.

Kredietrisico's

De financiering van en de garantstelling voor de Woningstichting loopt via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Daartoe heeft de gemeente met het WSW een achtervangovereenkomst gesloten.

Kasgeldlimiet

De financieringsbehoefte wordt in het komend jaar zoveel mogelijk met kortlopende financieringsmiddelen ingevuld. Door de lage rente op kortlopende leningen wordt de financieringsbehoefte binnen de kasgeldlimiet grotendeels met vlottende financieringsmiddelen ingevuld. Op die wijze kan een aanzienlijke besparing op rentelasten worden gerealiseerd.

De kasgeldlimiet houdt in dat de totale omvang van de vlottende schuld maximaal 8,5% van de lastenkant van de gemeentebegroting mag zijn. Het begrotingstotaal voor 2016 komt uit op een bedrag van € 84,2 miljoen. De kasgeldlimiet voor 2016 komt derhalve uit op € 7,2 miljoen.

bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	2.466	6.148	1.239	2.367
Omvang vlottende middelen	-	-	-	-
Netto vlottende schuld	2.466	6.148	1.239	2.367
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting 2015 (= grondslag)	84.202	84.202	84.202	84.202
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	7.157	7.157	7.157	7.157
Toets kasgeldlimiet				
Onderschrijding	4.691	1.009	5.918	4.790
Overschrijding				

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen voor gemeenten niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm benadrukt vooral het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en van de renterisico's. De norm is een benadering hiervoor.

bedragen x € 1.000

Renterisico	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Renterisico op vaste schulden				
Renteherziening o/g	-	-	-	-
Renteherziening u/g	-	-	-	-
Netto saldo herziening	-	-	-	-
Aflossingen	14.702	16.280	15.839	13.588
Renterisico vaste schulden (3+8)	14.702	16.280	15.839	13.588
Toegestane renterisiconorm				
Omvang begroting (= grondslag)"	84.202	81.898	81.725	82.075
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Minimumbedrag (wettelijk bepaald)	2.500	2.500	2.500	2.500
Toegestane renterisiconorm	16.840	16.380	16.345	16.415
Toets renterisiconorm				
Onderschrijding	2.138	100	506	2.827
Overschrijding				

Gemeentefinanciering

De financieringsbehoefte wordt bepaald door ontwikkelingen in exploitatie en balans. De berekening van de financieringsbehoefte is in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Jaarlijkse aflossing vaste schuld	14.702	16.280	15.839	13.588
Netto investeringen	16.504	2.205	4.840	3.664
Afname voorraden	- 1.769	- 1.308	- 1.142	- 1.335
Subtotaal	29.437	17.177	19.537	15.917
Ontwikkeling reserves en voorzieningen	- 635	- 118	400	518
Afschrijvingen	6.116	6.233	6.173	6.188
Subtotaal	5.481	6.115	6.573	6.706
Totale financieringsbehoefte	23.956	11.062	12.964	9.211
Geldleningen (vastgezet in 2015)	15.000	10.000	10.000	-
Resterende financieringsbehoefte	8.956	1.062	2.964	9.211

Uit het bovenstaande wordt duidelijk dat de financieringsbehoefte in het eerste jaar nog redelijk fors is. Dit komt ook door het doorschuiven van investeringen in 2015 en de aanleg van de Noorzuidverbinding. Meerjarig neemt de financieringsbehoefte af en is de financieringsbehoefte lager dan de aflossing van de vaste schuld.

Leningenportefeuille en schuldenpositie

Mede door het hoge investeringsvolume van de afgelopen jaren is onze totale schulden positie sterk toegenomen en staat onze solvabiliteit onder druk. Per 1 januari 2016 staat aan vaste geldleningen een restant schuld van € 139,8 miljoen open. De verwachting is dat we in de loop van 2016 voor bijna € 24 miljoen aan leningen moeten opnemen. Daar staat tegenover dat we bijna € 15 miljoen aflossen aan leningen. Om te profiteren van de huidige lage rentestand hebben we in 2015 een drietal geldleningen afgesloten met uitgestelde stortingsdata:

Stortingsdatum	Bedrag	Looptijd	Rentepercentage	Soort
1 juli 2016	15.000.000	15 jaar	1,53%	lineair
3 juli 2017	10.000.000	20 jaar	2,05%	lineair
2 juli 2018	10.000.000	20 jaar	2,24%	lineair
Totaal nieuwe langlopende leningen	35.000.000			

De staat van opgenomen geldleningen ziet er voor 2016 als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Opgenomen leningen	Oorspr. Bedrag	Rente %	Rente Bedrag	Begin looptijd	Einde looptijd	Boek-waarde 1-1-2016	Opname 2016	Aflossing 2016	Boek-waarde 31-12-2016
Leningen Woningcorporaties n.v.t.	-					-	-	-	-
Leningen Woningcorporaties	-					-	-	-	-
Leningen overig									
BNG	3.630	6,04%	61	1998	2023	1.162	-	- 145	1.017
BNG	5.672	5,46%	88	1998	2023	1.815	-	- 227	1.588
BNG	5.000	4,92%	17	2002	2017	667	-	- 333	333
BNG	35.000	5,26%	887	2003	2028	18.200	-	- 1.400	16.800
Waterschapsbank	7.000	4,20%	62	2004	2019	1.866	-	- 467	1.400
BNG	32.000	3,68%	752	2006	2031	20.480	-	- 1.280	19.200
Waterschapsbank	7.000	4,36%	43	2007	2017	1.400	-	- 700	700
Waterschapsbank	5.000	4,67%	233	2008	2028	5.000	-	-	5.000
BNG	5.000	4,68%	234	2008	2028	5.000	-	-	5.000
BNG	5.000	4,70%	235	2008	2028	5.000	-	-	5.000
BNG	5.000	4,71%	236	2009	2029	5.000	-	-	5.000
BNG	5.000	4,58%	55	2008	2018	1.500	-	- 500	1.000
BNG	10.000	4,04%	285	2010	2030	7.500	-	- 500	7.000
Waterschapsbank	10.000	2,45%	115	2010	2020	5.000	-	- 1.000	4.000
Waterschapsbank	7.500	3,38%	129	2011	2021	4.500	-	- 750	3.750
BNG	10.000	4,54%	349	2011	2031	8.000	-	- 500	7.500
BNG	10.000	4,70%	371	2012	2032	8.125	-	- 500	7.625
BNG	20.000	1,00%	103	2013	2018	12.000	-	- 4.000	8.000
BNG	14.000	1,21%	147	2014	2024	12.600	-	- 1.400	11.200
nog op te nemen 2015	15.000	1,50%	224	2015	2030	15.000	-	- 1.000	14.000
BNG	-	1,53%	115	2016	2031	-	15.000	-	15.000
nog op te nemen 2016	-	1,40%	42	2016	2026	-	6.000	-	6.000
Leningen overig	216.802		4.782			139.815	21.000	- 14.702	146.113
Totaal	216.802		4.782			139.815	21.000	- 14.702	146.113

Zoals aangegeven in hoofdstuk 2 verwachten we dat de langlopende schulden na 2016 afnemen. Eind 2019 is het saldo van de langlopende schulden € 140,9 miljoen.

EMU-saldo

Ingaande de begroting 2006 dient het EMU-saldo over de jaren t-1, t, t+1 te worden opgenomen in de gemeentebegroting. Dit overzicht dient ter monitoring en als informatiebron voor het EMU-saldo van de totale overheid in het kader van Europese afspraken. In onderstaande tabel is het EMU-saldo van onze gemeente voor de jaren 2015 t/m 2017 weergegeven.

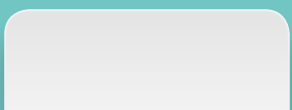
Uit deze tabel blijkt dat de Gemeente Hellendoorn in 2016 een negatief berekend EMU-saldo heeft, welke zal worden meegenomen in het totale EMU-saldo van het Rijk. Op basis van de waarderingsgrondslagen zoals deze worden gehanteerd door het Rijk, kan worden gesteld dat er een hoger exploitatietekort zou zijn geweest in bovenstaande jaren. Oorzaak hiervan is dat het Rijk o.a. investeringen in één keer ten laste van de exploitatie brengt (kasstelsel), terwijl gemeenten op grond van de BBV administreert op basis van een stelsel van baten en lasten.

bedragen x € 1.000

EMU-saldo			Begroting 2015	Begroting 2016	MJR 2017
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	- 2.773	599	657
2.	(+)	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.681	6.116	6.233
3.	(+)	Bruto dotatie aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	767	610	628
4.	(-)	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	7.970	15.533	4.092
5.	(+)	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	1.452	70	1.500
6.	(+)	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa. Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet in de exploitatie verantwoord	169	-	-
7.	(-)	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet in de exploitatie staan)	4.661	2.506	2.109
8.	(+)	Baten bouwgrondexploitatie. Baten voorzover transacties niet in de exploitatie verantwoord	5.857	3.496	2.973
9.	(-)	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	277	228	184
10.	(-)	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-
11a.		Worden er deelnemingen en/of aandelen verkocht?	nee	nee	nee
11b.	(-)	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen in jaar	-	-	-
Berekend EMU-saldo			- 754	- 7.375	5.606

Bedrijfsvoering

P A R A G R A A F 5

Personeels- en organisatiebeleid

Om in te spelen op de in- en externe ontwikkelingen die op de gemeente Hellendoorn afkomen, moet de organisatie zich continu blijven ontwikkelen. Leidraad hierbij zijn missie, visie en uitgangspunten van de organisatie uit "Samen Hellendoorn". Deze koers is vertaald naar een actieplan om richting te geven aan de organisatie en de medewerkers. Uitgangspunt hierbij is "Wij denken in mogelijkheden" door: gericht te werken, samen te werken, de klant centraal te stellen, onze houding en cultuur, de medewerker als spil te zien en passend leiderschap. Bij de verdere ontwikkeling van de organisatie is voorbeeldgedrag vanuit het management van groot belang. Ook de ontwikkeling van de medewerkers (human capital) is van groot belang voor een verdere ontwikkeling van de organisatie.

Ook in 2016 wordt een zo flexibel mogelijke inzet van de personele capaciteit en kwaliteit nagestreefd. Een grote uitdaging. Er komen nieuwe taken op ons af, maar er moet ook invulling worden gegeven aan de taakstellingen op de formatie. Via maatwerk wordt invulling gegeven aan instrumenten en aanbevelingen om de noodzakelijke flexibele inzetbaarheid en mobiliteit op gang te brengen. Op deze manier moet ook invulling worden gegeven aan de taakstellingen op de formatie. Hierover zijn afspraken met de OR gemaakt. Interne mobiliteit, loopbaanbegeleiding, herplaatsingen en eventuele begeleiding van uitstroom vraagt ook de komende tijd de nodige aandacht. Hoewel de medewerker verantwoordelijk is voor zijn eigen loopbaan, is stimulering en begeleiding vanuit management en P&O ook van belang.

Hierbij is ook aandacht voor goed werkgeverschap en de eigen verantwoordelijkheid van de medewerker. Door de bezuinigingen en inkrimping van de overheidsorganisaties is er weinig beweging op de arbeidsmarkt en neemt de vergrijzing toe, er was nagenoeg geen jonge instroom. Door de werkzaamheden die we erbij hebben gekregen in het kader van de decentralisaties, hebben we enkele jonge medewerkers kunnen aanstellen. Daarnaast worden jaarlijks ongeveer 20 stagiaires ingezet. Via de interne arbeidsmarkt Twente wordt loopbaanontwikkeling en mobiliteit gestimuleerd samen met de 14 Twentse gemeenten en gelieerde partners. Zo wordt onder meer onderling personeel gedetacheerd, wat weer een bijdrage kan leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van de medewerker. Daarnaast bekijken we op welke wijze we beleid kunnen ontwikkelen voor een generatiepact.

In 2016 moet worden gestart met de voorbereidingen van invoering van het individueel keuzebudget per 1 januari 2017. Dit vraagt de nodige tijdsinvestering. Het individueel keuzebudget is onderdeel van het nieuwe beloningshoofdstuk uit de cao gemeenten en moet ruimte bieden voor individueel maatwerk. Werknemers kunnen met het budget zelf hun passende arbeidsvoorwaarden kiezen.

Het personeels- en organisatiebeleid blijft in 2016 in het teken staan van een verdere optimalisatie van de diverse personeelsinstrumenten zoals waarderingsgesprekken, persoonlijke ontwikkelingsplannen, inzetbaarheid personeel en de rol van het management hierbij. Dit wordt in nauw overleg met het management verder opgepakt.

De ramingen voor lonen en salarissen zijn gebaseerd op de cao (2013 t/m 2015) en de verwachting voor latere jaren. De algemene loonkosten stijgen met 1,0%. Voor de sociale lasten en pensioenpremie gaan we uit van een stijging van 1,0%.

Personele sterkte	Toegestane formatie		Personeelslasten	
	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2015	Begroting 2016
Huidig personeel				
Bestuur	32,60	32,60	- 1.061	- 1.072
Raadsleden	25,00	25,00	- 367	- 370
Burgemeester en wethouders	4,60	4,60	- 465	- 470
Griffie	3,00	3,00	- 229	- 232
Directie en secretariaat	3,11	3,11	- 237	- 240
Cluster Grondgebied	115,13	114,06	- 6.997	- 7.077
Cluster Samenleving	89,58	92,83	- 5.778	- 5.919
Cluster Bedrijfsvoering	55,71	55,86	- 3.696	- 3.716
Overig	1,73	1,73	- 753	- 185
Verplichting reservering vakantiegeld juni t/m december 2015			- 560	-
Marktmeester	0,33	0,33	- 15	- 15
Logopedie	1,40	1,40	- 81	- 84
Ambtenaren Burgerlijke Stand			- 13	- 13
Stagiaires			- 20	- 20
Vergoeding ambtsjubilea			- 64	- 52
Totaal Huidig personeel	297,86	300,19	- 18.521	- 18.208
Voormalig personeel				
Burgemeester en wethouders			- 286	- 296
Overig voormalig personeel			- 17	- 9
Totaal Voormalig personeel	0,00	0,00	- 303	- 305
Totaal personeel	297,86	300,19	- 18.824	- 18.513

Informatiebeheer

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd om de basis op orde te krijgen, dit betreft o.a. de invoering van de basisregistraties en de digitalisering van documenten en bedrijfsprocessen.

De veranderingen gaan echter steeds sneller en de impact van die veranderingen raken vrijwel altijd ook de informatievoorziening. Er zijn nieuwe taken bijgekomen in het kader van de decentralisaties, en de RUD's daarnaast wordt steeds meer samengewerkt met ketenpartners en andere gemeenten aan nieuwe taken, waar vaak minder geld voor is, terwijl de verwachtingen van burgers en bedrijven er niet minder op worden. De eisen aan gemeenten nemen juist voortdurend toe. Ook de informatievoorziening zelf staat niet stil. Elke paar jaar is er nieuwe techniek (computers, telefoons, tablets, internetverbindingen) en er komt voortdurend andere software voor kantoorautomatisering en de ondersteuning van werkprocessen. Om deze ontwikkelingen te kunnen volgen zal de basis op orde moeten blijven. Het is van essentieel belang dat de informatievoorziening daarop wordt ingericht. Dit betreft onder andere het verder uitbouwen van (basis)gegevens- en applicatiebeheer.

Informatiebeveiliging en privacy

Beveiliging van informatie wordt steeds belangrijker. Door de toenemende ketensamenwerking in het kader van de decentralisaties en RUD's nemen de risico's toe, daarom is het van groot belang om onze gegevens en informatie goed te beveiligen en de privacy daarvan te waarborgen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) hebben om die reden de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten opgericht. De IBD is actief sinds 1 januari 2013. De IBD is er voor alle gemeenten en richt zich op bewustwording en concrete (incident) ondersteuning aangaande informatiebeveiliging. Alle gemeenten kunnen gebruik maken van de producten en de generieke dienstverlening van de IBD. Om de gehele dienstverlening van de IBD af te kunnen nemen en elke gemeente gericht te kunnen helpen, heeft de IBD specifieke informatie nodig van elke gemeente. Hiervoor dient iedere gemeente zich 'officieel' aan te sluiten bij de IBD. Hellendoorn is sinds 2013 aangesloten bij de IBD. Sindsdien wordt onze omgeving gemonitord en

krijgen wij meldingen van potentiële bedreigingen en stelt de IBD maatregelen voor om de bedreigingen te neutraliseren.

Op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) ontwikkelt de IBD operationele producten behorend bij de BIG. Met behulp van deze operationele producten kan iedere gemeente tot implementatie van de BIG overgaan. Hellendoorn zal in 2016 verder werken aan de implementatie van de BIG. Dit betreft onder andere het aanstellen van een CISO (chief information security officer) en een privacy functionaris die toezien op de informatieveiligheid en de privacy van onze gegevens en informatie.

Communicatie

Een organisatie die midden in de samenleving wil staan, moet een communicatieve organisatie zijn. Dat wil zeggen: we luisteren naar wat inwoners, ondernemers, partners en medewerkers nodig hebben, en reageren daar binnen de eigen verantwoordelijkheden en vanuit onze verschillende rollen en mogelijkheden adequaat op.

We vragen als overheid een steeds actievere rol van de samenleving. Dan moet die samenleving wel weten waar ze aan toe is. Een gemeente die van de samenleving een actieve rol vraagt, biedt vooral helder geformuleerde, goed vindbare informatie waar behoefte aan is (vraaggericht). Daarnaast is de communicatie gericht op het bevorderen van het eigen initiatief en het meedoen in de samenleving. In dat opzicht is het goed in de gaten te houden wat er speelt, waar de behoeften en de knelpunten liggen: goed luisteren en informatie van buiten naar binnen brengen. (Sociale media spelen hierin een rol). De unit Communicatie ondersteunt de organisatie bij dit alles.

Voor 2016 ligt hierbij de nadruk op:

- het verbeteren van de kwaliteit van de schriftelijke communicatie (brieven en e-mails)
- het verder inbedden van sociale media in de organisatie.
- Daarnaast spelen burger- en overheidsparticipatie ook in 2016 een prominente rol in de werkwijze van de gemeente Hellendoorn.

Naast deze zwaartepunten zal er ook in 2016 aandacht zijn voor goede perscontacten en het benutten van promotionele momenten, met steeds als achterliggende gedachte: een gemeente die positief te boek staat, is geloofwaardiger en bereikt meer voor haar inwoners dan een gemeente met een negatief imago. Daarom is het goed om onze successen te vieren en eerlijk en transparant te zijn.

Vastgoed

De afgelopen jaren is een behoorlijke professionaliseringslag gemaakt op het gebied van vastgoed. Zo worden de meerjaren onderhoudsplannen en contracten centraal beheerd en wordt er integraal gebruik gemaakt van de applicatie VastgoedMaps, waarmee strategisch inzicht in de gehele vastgoedportefeuille wordt verkregen. Om de risico's te beheersen wordt er sinds kort ook gewerkt met een safety register. Concreet wordt hiermee inzicht in de relevante regelgeving voor de gebouwen verkregen.

Verdere optimalisatie van de vastgoedorganisatie gemeente Hellendoorn

Door bovengenoemde zaken is goed inzicht in de prestaties van de vastgoedportefeuille verkregen. En dat is een duidelijke voorwaarde voor verdere ontwikkeling. Gelet op het bovenstaande en weet hebbende van de razendsnelle technologische ontwikkelingen, de economische ontwikkelingen en een steeds kritischer wordende (interne)klant zal de komende tijd de vastgoedorganisatie verder worden geprofessionaliseerd.

Hoe denken we dit te bereiken?

Als eerste door actief lid te zijn van bouwstenenvoorsociaal.nl is het ook daadwerkelijk mogelijk om alle ontwikkelingen goed te kunnen blijven volgen en dus te kunnen vinden (van kennis en informatie). Maar ook te verbinden (van mensen) en verder voorruit te komen (daadwerkelijk verbeteren).

Ten tweede is recent een (integrale) vastgoed projectgroep opgezet. Deze projectgroep gaat zich de komende tijd richten op

het verder in evenwicht brengen van de vierkante meters bruto vloeroppervlak versus de beschikbare financiële middelen. Concreet denken wij dit doel te kunnen bereiken door het optimaal benutten van de beschikbare m² en het verminderen van de m² bruto vloeroppervlak door voornamelijk oudere gebouwen af te stoten en functies door te schuiven naar in betere staat van onderhoud verkerende gebouwen zodat de beschikbare onderhoudsgelden doelmatig en efficiënt worden ingezet. Bijkomend doel is het waarborgen van sober en doelmatig onderhoud en het verder kunnen optimaliseren van het gebruik van het overblijvende vastgoed.

Voor het optimaliseren van het overblijvende vastgoed zal ook de komende tijd proactief worden gezocht naar passende huurders bij de enkele objecten waar nog ruimten voor de verhuur beschikbaar zijn. Bij het optimaal benutten van de beschikbare m² bij het overblijvende vastgoed zal ook worden gekeken of er nog meer m² voor de verhuur kunnen worden gecreëerd.

Tot slot is duurzaamheid de komende tijd een speerpunt in het vastgoedbeleid. Enerzijds staan er oriënterende gesprekken met bedrijven en provincie in de planning met als doel om uiteindelijk, op basis van de beschikbare middelen, te komen tot een verdere verduurzaming van de aan te houden vastgoedportefeuille. Anderzijds wordt er in samenwerking met een aantal regiogemeenten en Stichting Pioneering onderzoek gedaan naar het verduurzamen van de vastgoedportefeuille. Bij beide projecten zullen ook concreet gebouwen als pilot worden ingebracht. Zoals een onderzoek naar de energiewisseling tussen Thiolon Ten Cate en Het Ravijn –Zwem Sport Zorg- en het plaatsen van zonnepanelen en houtketels (verbranding van eigen/lokale houtsnippers) bij de gemeentewerf.

Inkoopcoördinatie

In 2016 moet de huidige aanbestedingswet worden herzien op basis van de nieuwe Europese richtlijnen aanbesteden (2014/24/EU) die 11 februari 2014 is vastgesteld. Volgens de afgegeven planning van het ministerie zal de nieuwe aanbestedingswet in april 2016 in werking treden. Naar aanleiding daarvan zullen er aanpassingen in het Hellendoornse inkoopbeleid worden doorgevoerd. Deze aanpassingen worden afgestemd met de 13 andere Twentse gemeenten, Regio Twente (RT) en de Veiligheidsregio Twente (VRT) om zo, net als in 2013 weer een zelfde inkoopbeleid voor alle 14 Twentse gemeenten, (RT) en de (VRT) te kunnen vaststellen.

Met betrekking tot de inkoop samenwerking in Twente is er in 2015 op verzoek van de gemeentesecretarissen van de 14 Twentse gemeenten onderzoek gedaan of een verdergaande (andere vorm) van inkoop samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, RT en VRT zinvol is. De uitwerking van de resultaten van dit onderzoek zullen in 2016 geïmplementeerd/geëffectueerd worden.

Bij de aanbestedingen van goederen, diensten en werken wordt er steeds meer getracht om naast de feitelijke levering, secundaire doelen te verwezenlijken in de vorm van arbeidsparticipatie (SROI), bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, ontwikkelen van de lokale economie, MKB en innovaties. Individueel en samen met de andere Twentse gemeenten wordt er gezocht naar (uniforme) uitvoeringsmethoden ter effectivering van deze beleidsdoelen. Op basis van het voorgaande zal de inkoopcoördinatie/advies functie binnen de gemeente Hellendoorn zich ontwikkelen van een procedure ondersteunende- naar een strategische functie.

Financiën en Control

We hebben de economische recessie officieel achter ons gelaten. Toch zijn we er nog niet. Hoewel de economie weer groeit, het overheidstekort afneemt en de werkloosheid daalt is het herstel nog broos. We blijven inzetten op een duurzaam financieel beleid, waarbij we al te grote risico's proberen te vermijden en ons richten op een geleidelijke versterking van onze financiële positie en het vermogen om tegenvallers op te vangen.

We hebben, na een voorlichtingsavond met uw raad, de programmabegroting op onderdelen gewijzigd. Ook de bestuursrapportages en de jaarrekening zijn op diverse onderdelen gewijzigd. We gaan volgend jaar verder kijken of we verbetermogelijkheden zien voor de programmabegroting en de jaarrekening. Daarnaast onderzoeken we of de bestuursrapportages in de huidige vorm nog steeds voldoen aan uw behoefte of dat we het op een andere manier kunnen vormgeven. We blijven streven naar een verdere vereenvoudiging van het instrumentarium. De aangepaste financiële verordening is gereed en de in de verordening genoemde nota's voor 2016 zijn ingepland.

Als gevolg van onder andere bezuinigingen, strengere wet- en regelgeving ten aanzien van doorlooptijden, het overdragen van taken van het Rijk aan gemeenten en vergrijzing heeft bij veel gemeenten betere en efficiëntere dienstverlening aan burgers en bedrijven momenteel hoge prioriteit. Dit vraagt in toenemende mate om heldere processen, herbezinning op de eigen rol, vergroting van de professionaliteit en verbetering van de efficiency. Dit laatste omdat de omvang van de ambtelijke organisatie is afgenomen in de afgelopen jaren. Hetzelfde takenpakket moet uitgevoerd worden door minder mensen. Dit betekent dat we effectiever en efficiënter moeten werken en dat de inrichting van werkzaamheden/processen anders moet: van functioneel naar procesgericht werken. Daarom zijn we in 2015 gestart met de implementatie van Lean binnen onze organisatie. Centraal in de Lean-methodiek staat het koppelen van de interne en externe processen aan de klant-vraag, ervan uitgaand dat er altijd ruimte is voor verbetering van de efficiëntie en effectiviteit (bijvoorbeeld verkorting van de doorlooptijd, geen onnodige stappen in het proces etc.). Lean gaat over meer doen van wat er toe doet en stoppen met dingen die er niet toe doen. Bij het toepassen van Lean wordt bekeken hoe we het voor onze inwoners en ondernemers beter, sneller en makkelijker kunnen doen. Dat verbeteracties leiden tot kostenbesparingen is vaak het geval, maar Lean is geen (verkapte) bezuinigingsoperatie! Lean gaat ook niet over harder werken (terugbrengen bewerkingstijd), maar over slimmer werken (terugbrengen wachttijd). In 2016 zetten we deze lijn voort.

Verbonden

partijen

P
A
R
A
G
R
A
A
F
6

Inleiding

De gemeente werkt op veel verschillende manieren samen met anderen. “Verbonden partijen” zijn die rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake indien de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement van de verbonden partij. Ook is sprake van een financieel belang als financiële problemen bij een verbonden partij op de gemeente kunnen worden verhaald.

Partijen die subsidies ontvangen (maar waarin de gemeente niet bestuurlijk deelneemt) zijn volgens deze definitie geen verbonden partijen. Hoewel ook gesubsidieerde instellingen worden ingezet voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen komen zij in deze paragraaf verder niet aan de orde. Datzelfde geldt voor instellingen en organisaties waarbij de gemeente weliswaar garant staat voor een correcte betaling van rente en aflossing van opgenomen geldleningen, maar evenmin bestuurlijke zeggenschap heeft.

De deelname van de gemeente Hellendoorn in rechtspersonen is voor een belangrijk deel historisch gegroeid. De diverse rechtspersonen passeren hierna kort de revue. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën:

- gemeenschappelijke regelingen, waarbij twee of meer gemeenten op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen een samenwerkingsverband aangaan ter behartiging van bepaalde belangen van die gemeenten;
- deelnemingen, waarbij de gemeente vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang in het bezit is van aandelen van een aantal vennootschappen;
- verenigingen en stichtingen, waarbij de gemeente zitting heeft in het bestuur, jaarlijks een financiële bijdrage verstrekt en financieel aansprakelijk is bij eventuele tekorten.

Gemeenschappelijke regelingen

Regio Twente

Regio Twente is het samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten met een verzorgingsgebied van circa 627.000 inwoners. Vóór en met hen vervult ze werkzaamheden op een breed gebied: economische zaken, volksgezondheid, recreatie en toerisme.

Regio Twente werkt aan projecten, verdeeld over drie domeinen: Gezondheid, Leefomgeving en Veiligheid. De veertien gemeenten realiseren deze projecten samen, in nauw overleg met de provincie, het Rijk en de Europese Unie. De projecten staan onder andere in de Agenda van Twente. Deze Agenda van Twente is een ontwikkelingsprogramma dat loopt tot 2018 en dat Regio Twente samen met de Twentse gemeenten en de provincie de komende jaren wil uitvoeren en wat deels al uitgevoerd is.

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente wil de veiligheid van iedereen die in Twente woont, werkt en verblijft vergroten door crisisbeheersing en rampenbestrijding efficiënt, effectief en professioneel te organiseren. Om dit te realiseren werken zij intensief samen met politie, brandweer, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en alle veertien Twentse gemeenten. Afhankelijk van de aard en oorzaak van een incident, werken zij ook samen met defensie en het Waterschap Regge en Dinkel. De Gemeenschappelijke regeling geldt vanaf 1 januari 2011 op basis van de Wet veiligheidsregio's.

SOWECO

Het Sociale Werkvoorzieningschap Centraal Overijssel (SOWECO) is namens de deelnemende gemeenten Almelo, Rijsen-Holten, Tubbergen, Wierden, Twenterand en Hellendoorn belast met de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het doel van deze wet is het bieden van een passende werkplek aan personen die vanwege lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen uitsluitend onder aangepaste omstandigheden in staat zijn tot het verrichten van regelmatige arbeid. Met het oog op een betere positionering in de markt is met ingang van 1 januari 1998 SOWECO NV opgericht,

waarin alle operationele activiteiten zijn ondergebracht. Naast de SW-doelgroep is SOWECO zich de laatste jaren eveneens gaan richten op andere doelgroepen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt. De missie is, als uitvoerder van de Wsw, de (re)integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te bevorderen door het aanbieden van een ontwikkelings- en opleidingstraject en een passende werkplek in een zo regulier mogelijke omgeving en een sociaal economisch verantwoorde bedrijfsvoering.

Stadsbank Oost-Nederland

De Stadsbank Oost-Nederland is een samenwerkingsverband waaraan 22 gemeenten in Twente en de Achterhoek deelnemen. Als "gemeentelijke kredietbank" biedt de stadsbank een, zowel vanuit maatschappelijk als ook bedrijfseconomische optiek bezien, verantwoord pakket van financiële dienstverlening aan, aan met name minder financieel draagkrachtigen. Het betreft onder andere (sociale) kredietverlening, schuldenregeling, voorlichting en budgetbeheer. De stadsbank biedt haar diensten aan vanuit haar vestigingen in Almelo, Enschede en Hengelo.

De bank ondersteunt met dit productenpakket de aangesloten gemeenten in hun sociaal beleid, zonder winstoogmerk. In het kader van de schuldhulpverlening vindt op gemeentelijk niveau goede samenwerking plaats met de woningstichting, de Stadsbank Oost-Nederland, het Algemeen Maatschappelijk Werk, de stichting Hulpfonds, de diaconieën en Caritas. Belangrijk is overigens dat de gemeente een loket heeft waar de burger met schulden zich kan melden. Als men zich meldt, wordt gekeken op welke wijze de schuldsituatie mogelijk kan worden opgelost. Alleen in complexe schuldsituaties en bij grote schulden wordt de Stadsbank ingeschakeld. In de overige situaties kan veelal binnen de eigen gemeentegrenzen een eenvoudiger oplossing worden gevonden. De Stadsbank Oost-Nederland heeft een convenant gesloten met de energieleveranciers om bij betalingsachterstanden het afsluiten van primaire nutsvoorzieningen te voorkomen.

Deelnemingen

NV Bank Nederlandse gemeenten (BNG)

De aandeelhouders van de BNG zijn de Staat der Nederlanden (voor 50%) en provincies en gemeenten (gezamenlijk eveneens 50%). Gemeten naar balanstotaal is de BNG de grootste overheidsbank van Nederland. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. De BNG biedt financiële diensten op maat zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen. Ook participeert de bank in publiek-private samenwerking (PPS). De gemeente Hellendoorn bezit 0,04% van het aandelenkapitaal, waarmee de invloed zeer gering te noemen is. Hellendoorn ontving in 2015 een dividend van € 13.800,--.

Vitens N.V.

Vitens is met een omzet van € 352 miljoen en 2,5 miljoen aansluitingen het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland. Vitens levert drinkwater aan 5,5 miljoen mensen en bedrijven in de provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in Drenthe en Noord-Holland. Vitens is een publiek bedrijf. De aandelen van Vitens zijn voor 100% in handen van provinciale en gemeentelijke overheden. Naast de provincies Utrecht, Gelderland, Overijssel, Flevoland en Friesland gaat het daarbij om 106 gemeenten in het verzorgingsgebied. De gemeente Hellendoorn bezit 30.113 aandelen (= 0,6%). Wettelijk is vastgelegd dat de aandelen van de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven. Hellendoorn ontving in 2015 een dividend van € 87.600,--.

Wadinko N.V.

Wadinko N.V. is een regionaal opererende participatiemaatschappij met als doelstelling het stimuleren van bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid in het werkgebied van de aandeelhouders. Wadinko participeert met risicodragend kapitaal, kennis en managementondersteuning. Eind 2013 participeerde Wadinko in 28 (regionale) bedrijven, waaronder één in onze gemeente. Aandeelhouders zijn naast de provincie Overijssel, 24 gemeenten in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. De gemeente Hellendoorn bezit 65 aandelen Wadinko N.V. (2,7%). Hellendoorn ontving in 2015 een dividend van € 32.500,--.

Twence B.V.

Twence is in de eerste plaats een afvalverwerkingsbedrijf. Door het verwerken van afval produceert Twence tegelijkertijd energie. Hellendoorn bezit 46.795 gewone aandelen A(4,7%). Hellendoorn ontving in 2015 een dividend van € 137.000,--.

Enexis Holding N.V.

Sinds de operationele afsplitsing van Essent per 1 januari 2009 en de eigendomssplitsing per 1 juli 2009 heeft Enexis zich ontwikkeld tot een zelfstandig netwerkbedrijf. De aandelen van Enexis zijn in handen van de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Noord-Brabant en Limburg en circa 130 gemeenten in genoemde provincies en Friesland. Hellendoorn bezit 32.331 aandelen, hetgeen overeenkomt met een belang van 0,022%. Hellendoorn ontving in 2015 een dividend van € 28.700,--.

Naast Enexis zijn de volgende (kleine) deelnemingen aangegaan als gevolg van de verkoop van Essent aan RWE.

Vordering op Enexis B.V.

Een lening aan Enexis B.V. Op het moment van overdracht van Essent bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De aflossing hiervan is vastgelegd in een leningsovereenkomst, bestaande uit verschillende looptijden (tot en met 10 jaar). Het rentepercentage dat op deze lening wordt vergoed bedraagt gemiddeld 4,65%. We schatten de deelname van Hellendoorn in op € 0,4 miljoen. Er hebben twee aflossingen plaatsgevonden. De vordering bedraagt nu nog € 0,9 miljard; voor Hellendoorn circa € 0,2 miljoen.

Verkoop Vennootschap B.V.

Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden. Jaarlijks beoordeelt de Aandeelhouderscommissie samen met haar adviseurs de stand van deze voorziening in relatie tot de (resterende) risico's en informeert de (overige) aandeelhouders en haar accountants. In 2011 is de eerste uitkering geweest. Hellendoorn heeft € 77.000,-- ontvangen. We schatten de resterende deelname van Hellendoorn in op € 0,1 miljoen.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

De N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland EPZ ("EPZ"), welke vennootschap onder meer eigenaar is van de kerncentrale te Borssele, mocht in september 2009 niet worden verkocht aan RWE. In het verkoopcontract is wel de mogelijkheid van een schikking opgenomen. Daartoe hebben partijen op 1 juli 2011 een bindend schikkingscontract getekend. Per 30 september 2011 heeft de overdracht van de aandelen plaatsgevonden. De primaire opdracht van PBE is met de overdracht tot een einde gekomen. PBE zal als tijdelijke vennootschap de resterende rechten en plichten afwikkelen in het bijzonder, die voortvloeien uit het convenant dat is overeengekomen met de Staat. De balanswaarde bedraagt € 1,--.

CBL Vennootschap B.V.

De functie van deze CBL ("cross border leases") Vennootschap B.V. is dat zij de Verkopende Aandeelhouders vertegenwoordigt als medebeheerder van het CBL Fonds en fungeert als "doorgeefluik" voor betalingen namens aandeelhouders in en uit het CBL Fonds. Het CBL Fonds is een bankrekening waarop een adequaat bedrag aan voorziening wordt aangehouden.

Voor zover na beëindiging van alle CBL's en de betaling uit het CBL Fonds van de daarmee corresponderende voortijdige beëindigingsvergoedingen nog geld overblijft in het CBL Fonds, wordt het resterende bedrag verdeeld tussen RWE AG en Verkopende Aandeelhouders. Deelname van Hellendoorn is niet in te schatten. De balanswaarde bedraagt € 4,--.

CSV Amsterdam B.V.

In februari 2008 zijn Essent N.V. en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de splitsingwetgeving onverbindend zijn. De eventuele schadevergoedingsvordering van Essent N.V. en Essent Nederland B.V. op de Staat der Nederlanden die zou kunnen voortvloeien uit deze procedure, is gecedeerd aan de Claim Staat Ven-

nootschap B.V. (zodat deze vordering niet achterblijft binnen de Essent groep). De naam is vernaderd in CSV Amsterdam BV. Deelname van Hellendoorn is niet in te schatten. De balanswaarde bedraagt € 4,--.

Stichting Essent Sustainability Development

Hoewel in deze stichting geen financieel belang is, wordt deze volledigheidshalve wel vermeld onder deelnemingen voortvloeiend uit de verkoop van Essent. De Stichting Essent Sustainability Development ontvangt periodiek een voortgangsrapportage van Essent/RWE op basis waarvan zij beoordeelt of de investeringen in duurzame energieproductie volgens afspraak worden gerealiseerd. Wanneer Essent/RWE in gebreke blijft, kan via de rechter een boete van € 20 miljoen worden afgedwongen. Dit bedrag kan worden verhoogd met nog eens € 20 miljoen indien RWE/Essent een termijn wordt gegeven om de inbreuk te verhelpen en deze daar niet aan voldoet. De boetebedragen zullen uitgekeerd worden aan de verkopende aandeelhouders naar rato van hun voormalig belang in Essent. Deze dienen de ontvangen gelden te besteden aan duurzame energieprojecten in de regio.

Verenigingen en stichtingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Alle 393 gemeenten zijn vrijwillig lid van de VNG. Daarnaast zijn Curaçao, Bonaire, Saba, St. Eustatius, Aruba en enkele tientallen gewesten lid. De VNG draagt zorg voor de belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Daarnaast verzorgt de VNG advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro-actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De VNG heeft de volgende kernwaarden: Samenwerking, dienstbaar, alert, betrouwbaar, zelfbewust en slagvaardig.

Stichting Rekenkamer West Twente

Als onderdeel van de invoering van de Wet dualisering zijn gemeenten verplicht een lokale rekenkamer(funcitie) in het leven te roepen. De rekenkamer heeft als taak het versterken van de controlerende rol van de gemeenteraad. De gemeente Hellendoorn heeft samen met de gemeenten Rijssen-Holten en Wierden begin 2007 de Stichting Rekenkamer West Twente opgericht voor het faciliteren van de samenwerkende rekenkamerfuncties op het punt van het doen van onderzoek van de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door een gemeentebestuur gevoerde bestuur. Sinds 1 januari 2012 is de gemeente Twenterand ook toegetreden tot de Stichting Rekenkamer West Twente. De raadsgriffiers van de vier deelnemende gemeenten vormen gezamenlijk het bestuur van de stichting. In samenspraak met het presidium van de gemeente Hellendoorn is ervoor gekozen om het onderzoeksbudget van 2015 te reserveren en gecombineerd met het onderzoeksbudget 2016, te investeren in een onderzoek op het gebied van de decentralisaties/transities. Vooralnog heeft de Rekenkamer geen onderzoeksvraag geformuleerd.

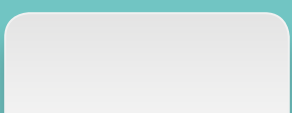
bedragen x € 1.000

Verbonden partijen	Eigen vermogen 31-12-2015	Eigen vermogen 31-12-2016	Vreemd vermogen 31-12-2015	Vreemd vermogen 31-12-2016	Verwacht resultaat 2016
Gemeenschappelijke regelingen					
Regio Twente	6.536	4.532	20.404	20.012	-
Veiligheidsregio Twente	614	54	53.749	53.374	-
SOWECO	nbn	nbn	nbn	nbn	nbn
Stadsbank Oost-Nederland	1.662	1.652	nbn	nbn	-
Totaal gemeenschappelijke regelingen	8.812	6.238	74.153	73.386	-
Deelnemingen					
Bank Nederlandse Gemeenten	nbn	nbn	nbn	nbn	nbn
Vitens NV	464.200	488.300	1.263.300	1.258.500	31.500
Wadinko NV	61.665	62.870	-	-	2.400
Twence holding BV	nbn	nbn	nbn	nbn	nbn
Enexis holding NV	3.616.000	3.716.000	nbn	nbn	200.000
Vordering op Enexis BV	45	25	860.000	355.000	- 20
Verkoop Vennootschap BV	70.000	-	65.000	-	- 100
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	1.600	-	100	-	- 20
CBL Vennootschap BV	8.079	-	90	-	-
CSV Amsterdam BV	- 40	- 90	80	130	- 50
Totaal deelnemingen	4.221.549	4.267.105	2.188.570	1.613.630	233.710
Totaal verbonden partijen	4.230.361	4.273.343	2.262.723	1.687.016	233.710

nbn = nog niet bekend

Grondbeleid

P A R A G R A A F 7

Inleiding

Het grondbeleid van de gemeente Hellendoorn is er op gericht om andere beleidsvelden te ondersteunen. De uitvoering van het grondbeleid leidt tot de exploitatie van bedrijventerreinen en woonwijken en de hiermee gemoeide aankoop en verkoop van gronden. Ook grond aan- en verkopen die betrekking hebben op overige beleidsterreinen behoren tot het grondbeleid, zoals aanleg en reconstructie van wegen.

Beleid

In 2014 stelde u een nieuwe Nota Grondbeleid vast, waarbij besloten is om het in 2004 vastgestelde actieve grondbeleid te verlaten en over te gaan op faciliterend grondbeleid. De nasleep van de economische crisis en de huidige demografische ontwikkelingen laten zich vooral ook op het terrein van de grondexploitaties gelden. Het strategisch aankopen van gronden ten behoeve van ontwikkelingen die ook door de markt kunnen worden opgepakt zien wij niet langer als taak van de gemeente. Doordat nog behoorlijk wat gronden in portefeuille zijn, blijft de gemeente voorlopig nog wel een actieve speler op de markt.

De nota geeft voorts aan hoe we de risico's gaan beheersen en hoe de financiële verantwoording zal plaatsvinden.

Ontwikkelingen

De grondexploitaties blijven zich moeizaam ontwikkelen. Hoewel de belangstelling voor het kopen van een bouwkaavel wel enigszins toeneemt, zien we, zowel bij de woningbouw als de bedrijventerreinen, nog geen toenemende verkopen. De aantrekkende economie zal zich blijvend sterker moeten herstellen voordat de effecten op de nieuwbouwwoningmarkt en de bedrijventerreinen zichtbaar zullen worden. Een stevig en robuust economisch herstel met lagere werkloosheid en betere financieringsmogelijkheden leidt tot het aantrekken van de markt voor bestaande woningen. We verwachten dat pas daarna de nieuwbouw weer goed op gang zal komen. Van woningbouw zoals we die uit de vorige eeuw kennen zal echter geen sprake meer zijn in onze regio. Demografische prognoses (vergrijzing, krimp etc) laten, ook in onze gemeente, een kleinere behoefte aan uitbreiding van het aantal woningen zien.

Enige tijd geleden heeft een productiebedrijf een kavel van circa 2 hectare op het bedrijventerrein 't Lochter III afgenomen. Het terrein is bouwrijp gemaakt en het bedrijf is gestart met de bouw van een fabriekshal. Deze ontwikkeling geeft mogelijk een impuls aan de uitgifte van de rest van het terrein. Er is door enkele partijen wel interesse getoond in het bedrijventerrein, maar dit heeft nog niet geleid tot verkopen. We verwachten dan ook niet dat de opgelopen achterstand bij de grondverkoop snel zal worden ingelopen. Gezien het prille stadium waarin deze exploitatie verkeert, zijn de risico's hier hoog. Deze risico's worden echter gedeeld met marktpartijen die voor 60% participeren in 't Lochter III.

Er loopt een onderzoek naar de overcapaciteit aan woningbouwmogelijkheden binnen de geldende bestemmingsplannen. De woningbouwmogelijkheden opgenomen in het woningbouwprogramma ligt aanzienlijk hoger dan het aantal beschikbare contingenten in de komende jaren. Dit speelt al wel een tijdje, maar de laatste tijd zijn de Raad van State en de provincie Overijssel hier veel strikter in geworden. De basis voor het toetsen van een plan in relatie tot de behoefte ligt vast in de wetgeving en wordt aangeduid als de Ladder voor duurzame verstedelijking.

De aanwezige overcapaciteit maakt dat keuzes gemaakt moeten worden waar wel en waar niet gebouwd kan worden. Pas nadat deze keuzes zijn gemaakt, is er ruimte voor nieuwe initiatieven.

Nog in het najaar van 2015 zal hierover een voorstel aan u wordt voorgelegd.

Financiële prognoses

De herziening van de grondexploitaties in de tweede helft van 2015 is cijfermatig niet meegenomen in deze begroting.

Deze herzieningen worden in de raadsvergadering van december 2015 separaat aan u voorgelegd, in plaats van de reguliere behandeling in de commissie Grondgebied en verwerking in de begroting bij de 2e bestuursrapportage.

De cijfers die momenteel aan u worden voorgelegd hebben hun oorsprong in de gegevens zoals die bij de eerste bestuursrapportage 2015 zijn gepresenteerd. Wel zijn de nieuwe complexen "Aan de Tuinen" en "Hart van Noetsele" toegevoegd.

In onderstaande tabel zijn de verwachte financiële ontwikkelingen voor de gemeentelijke grondexploitaties weergegeven.

Verwacht resultaat per plangebied	Boek-waarde 1-1-2016	Looptijd t/m	Gereali-seerd 1-1-2016	Nog te realiseren opbrengst	Nog uit te geven eenheden	Verwacht resultaat (CW)*	Voorziening per 1-1-2016	Aandeel gemeente	
IN EXPLOITATIE GENOMEN GRONDEN (IEGG)									
Bedrijventerreinen									
Lochter III	17.996	2025	9%	20.546	23,5 ha	-4.040	1.616	40%	
Haarle	504	2019	70%	666	0,6 ha.	29	-	100%	
Woningbouwgebieden									
Kruidenwijk Zuid fase 1	4.532	2024	54%	6.032	68 won.	-743	743	100%	
Hellendoorn Noord fase 1	3.656	2033	43%	7.623	80 won.	-602	602	100%	
Daarle West	52	2024	50%	949	15 won.	319	-	100%	
Aan de Tuinen (Steen van Ommeren)	3.195	2020	0%	2.046	24 won.	-1.749	1.749	100%	
Hart van Noetsele	226	2019	0%	1.259	23 won.	323	-	100%	
De Branderij	319	2018	33%	660	3 won.	75	-	100%	
Subtotaal IEGG	30.480			39.781		-6.388	4.710		
NIET IN EXPLOITATIE GENOMEN GRONDEN (NIEGG)									
Bedrijventerreinen									
Derde kampsweg	193			200		7	-	100%	
Woningbouwgebieden									
Kruidenwijk Zuid fase 2 & 3	3.241			255		-2.986	2.986	100%	
Hellendoorn Noord fase 2 & 3	4.181			204		-4.242	4.242	100%	
Subtotaal NIEGG	7.615			659		-7.221	7.228		
Voor de verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen voor in totaal							11.938		

*) CW staat voor contante waarde: het resultaat uitgedrukt in euro's per 1-1-2016

In 2015 zijn de kavelprijzen van de woningbouwlocaties Heemtuin en Hellendoorn Noord neerwaarts bijgesteld. De uitgifteprijs voor de kavels in "Hart van Noetsele" en "Aan de tuinen" zijn gebaseerd op deze nieuwe prijsontwikkelingen. Mede daardoor zijn de in eerdere jaren ingeschatte opbrengsten van deze locaties neerwaarts bijgesteld in het najaar van 2015, bij het in exploitatie nemen van deze locaties.

Alle door ons verwachte verliezen zijn - voor het gemeentelijk deel - volledig afgedekt via de voorziening. In verband met de onzekere vooruitzichten houden we in de begroting 2016 e.v. geen rekening meer met winstnemingen, met uitzondering van de verwachte winst op "Hart van Noetsele" die -conform besluiten bij de strategische projecten- na afronding van het project wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten.

De verwachting is dat van de uitbreidingswijken Hellendoorn Noord en Kruidenwijk Zuid alleen de fases 1 binnen redelijke termijn kunnen worden uitgegeven. Voor de kosten die al gemaakt zijn voor de terreinen die mogelijk pas in de periode daarna worden uitgegeven, zijn voorzieningen getroffen. Datzelfde geldt voor 't Lochter III.

De benodigde hoogte van de bufferreserve voor het onderdeel "grondexploitaties" is berekend op € 2,76 miljoen. Een herijking van de systematiek voor het bepalen van de risicohoogte zal in 2016 plaatsvinden, omdat wet- en regelgeving rond Venootschapsbelasting (Vpb) en het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zich ook met ingang van 2016 aandienen en effect zullen hebben op de risico's die gelopen worden.

De voor de bufferreserve in totaal gewenste omvang komt daarmee uit op € 4,6 miljoen. Zoals bekend, is de omvang van de reserve opgebouwd uit een algemeen deel van € 1,6 miljoen, een egalisatiedeel voor boekwinsten en - verliezen van € 250.000,- en een deel voor het opvangen van risico's voor de grondexploitaties. We verwachten dat de omvang van de bufferreserve begin 2016 circa € 2,4 miljoen zal bedragen en daarna geleidelijk door zal groeien naar ruim € 3,3 miljoen in 2019. Aan de reserve wordt rente toegevoegd en de financieringsreserve dient als achtervang. Zolang de bufferreserve nog niet op het gewenste peil van € 4,6 miljoen zit, zal voor het 'tekort' een claim gelden op de financieringsreserve.

Nieuwe Wetgeving

Met ingang van 2016 zullen bepaalde gemeentelijke activiteiten aan de Vennootschapsbelasting (Vpb) onderworpen worden. De gemeentelijke grondexploitaties zullen hier nagenoeg zeker ook onder vallen. De budgettaire consequenties hiervan zijn niet duidelijk en zullen waarschijnlijk vóór 2017 niet bekend zijn. De kaders van deze nieuwe wet zijn – voor niemand – nog geheel duidelijk. De belastingdienst doet ook geen toezeggingen hoe zij met deze materie om zal gaan. Wel is te voorzien dat, als de grondexploitaties zullen verbeteren ten opzichte van de fiscale openingsbalans 2016, we over de toename in het exploitatieresultaat Vpb moeten betalen.

De commissie BBV heeft een voornemen tot herziening van de verslaggevingsregels rondom grondexploitaties. Nog niet duidelijk is of en wanneer het Rijk deze regelgeving in laat gaan. Indien hierover besloten is zullen wij u hierover rapporteren en de financiële gevolgen meenemen in een raadsvoorstel.

Demografische ontwikkelingen

Inleiding

Demografische ontwikkelingen vragen om een integraal beleid omdat de beleidseffecten zich op meerdere velden kunnen voordoen (zie onder Beleid per programma). Door de beleidsvoornemens in de verschillende begrotingsprogramma's in hun samenhang te bezien ontstaat een dwarsdoorsnede van het beleidsterrein en verkrijgen we zicht op de gevolgen en kansen. De paragraaf Demografische ontwikkelingen is bedoeld als een periodiek ijkmoment.

Analyse demografische ontwikkelingen

Er zijn verschillende demografische ontwikkelingen te onderscheiden: bevolkingsdaling, migratie, vergrijzing en ontgroening. Deze verschillen per regio en per provincie. Voor de inschatting van demografische ontwikkelingen in de gemeente Hellendoorn gebruiken wij de primos prognose van ABF Research (net zoals provincie Overijssel).

Prognosemodellen zijn met meer onzekerheden omgeven naarmate men verder in de tijd komt en naar een kleiner schaalniveau gaat. Daarbij zijn demografische ontwikkelingen afhankelijk van onzekere factoren zoals economie. Het is dus slechts een mogelijke toekomst. Echter, de bevolking van de gemeente Hellendoorn daalt reeds enkele jaren en het is plausibel dat dat proces doorgaat. Maar het tempo waarin dit zal gebeuren, is niet zeker.

Volgens de laatste cijfers (primos prognose 2014) daalt ons inwoneraantal met iets meer dan 10% (van 35.704 in 2014 naar 32.110 in 2040). Ook de leeftijdsopbouw verandert. Vergrijzing is een dominant verschijnsel de komende jaren: in 2014 is 19,2% van onze inwoners 65 jaar of ouder, de prognose is dat dit percentage in 2040 op 30,7% ligt (percentage 0-19 jarigen: 23,9% in 2014 en 20,9% in 2040; percentage 20-64 jarigen: 56,9% in 2014 en 48,4% in 2040). In de kernen Daarle en Daarlerveen wonen relatief gezien de meeste jongeren, in de wijken Nijverdal Noord en Nijverdal West de meeste 65-plussers.

De toename van het aantal inwoners in Overijssel vakt sinds 2009 af. De verwachting is dat het aantal inwoners van de provincie Overijssel in 2040 is toegenomen met 1,6% ten opzichte van 2014 (in cijfers: van 18.156 personen). Ook op provinciaal niveau geldt dat de bevolking de komende jaren vergrijsst. Het aandeel 65-plussers neemt toe van 17,3% in 2014 naar 26,5% in 2040.

De bevolking van Nederland groeide in 2014 met bijna 73.000 personen. Er wonen nu ruim 16,9 miljoen mensen in Nederland. Volgens de nieuwe bevolkingsprognose van het CBS groeit de Nederlandse bevolking nog door tot 18 miljoen inwoners rond 2044, waarna de groei sterk vertraagt. Internationale migratie speelt een belangrijke rol bij de toekomstige bevolkingsgroei. Nederland telt in de toekomst meer ouderen en allochtonen.

Decentralisatie-uitkering Bevolkingsdaling

Per 1 januari 2016 gaat de tijdelijke krimpmaatstaf in het gemeentefonds over in een decentralisatie-uitkering Bevolkingsdaling. De toekenning van deze uitkering geschiedt aan één gemeente, die deze ontvangt voor alle gemeenten in de krimpregio. De toekenning van de decentralisatie-uitkering wordt niet afhankelijk gesteld van de (mate van) samenwerking in de regio. Het kabinet vertrouwt er hierbij op dat de in de krimpregio's samenwerkende gemeenten gezamenlijk hun opgaven weten te bepalen en de besteding van de regionaal ter beschikking gestelde middelen daarop afstemmen. De definitie van een krimpregio is helder afgebakend: het gaat om regio's met een geprognosticeerde huishoudensdaling van tenminste 2,5% in 2040 en minimaal 3% bevolkingsdaling. De totale omvang van de uitkering voor de periode 2016-2020 bedraagt € 11,2 miljoen per jaar. De volgende 9 regio's krijgen de decentralisatie-uitkering: Eemsdelta, Oost-Groningen, De Marne, Parkstad, Maastricht Mergelland, Westelijke Mijnstreek, Zeeuws-Vlaanderen, Achterhoek en Noordoost-Fryslân.

Beleid

De effecten van de demografische ontwikkelingen (vergrijzing, ontgroening, bevolkingsdaling, migratie) zijn nog niet voelbaar in onze gemeente, maar we zien ze wel op ons afkomen. De beleidsmatige gevolgen van de demografische ontwikkelingen kunnen voelbaar zijn op meerdere beleidsterreinen, zoals wonen, onderwijs, economie en arbeidsmarkt, zorg, sport en cultuur. Deze beleidseffecten samen hebben weer (grote) gevolgen voor de leefbaarheid in een gebied. Hieronder volgt van een aantal beleidsterreinen een uitwerking van het effect van de demografische ontwikkelingen en welke aanpak daar

bij is benodigd. Overigens: krimp kunnen we niet tegengaan, we moeten ons aanpassen aan en richten op de gevolgen (en kansen!) van de demografische ontwikkelingen.

Onderwijs en Jeugd

Als gevolg van de ontgroening (minder jongeren/ geboorten) daalt het aantal leerlingen in het onderwijs. Al jaren laten we iedere 2 jaar een leerlingenprognose primair onderwijs opstellen. Zo blijven wij vinger aan de pols houden ten aanzien van de demografische ontwikkelingen van de leeftijdsgroep 4 tot 12 jaar.

Wij hechten als gemeente aan een goed voorzieningenniveau. Voorzieningen als peuterspeelzalen, scholen en de jeugdgezondheidszorg moeten makkelijk te bereiken en laagdrempelig zijn. Wij investeren in netwerken rond het jonge kind, voorbeelden zijn De Twijn en MFC De Holtink.

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. Door meer in te zetten op een versterking van de (lokale) preventie en vroegsignalering, zijn naar verwachting in de toekomst minder zware trajecten nodig. Een goede samenwerking tussen de gemeente en de scholen is daarbij belangrijk. Zeker ook omdat er op de scholen het een en ander is veranderd in het kader van Passend Onderwijs. Meer kinderen met ondersteuningsbehoeften gaan regulier onderwijs volgen. Om een integrale aanpak van één gezin, één plan, één regisseur te kunnen waarmaken is goed overleg en verbindingen leggen van wezenlijk belang. Daartoe stelt de gemeente met de schoolbesturen een gezamenlijke ontwikkelagenda op.

Recreatie en toerisme

De bevolking in de leeftijd 65+ neemt toe. Dat deze groep mensen over veel vrije tijd beschikt en zij met name buiten het seizoen op vakantie gaan, biedt kansen voor de recreatieve en toeristische sector. De ouderen zijn vaak gezonder en vitaler dan vroeger. Ook zijn de ouderen tegenwoordig meer welgesteld waardoor meer geld gependend wordt aan recreatie en toerisme.

Een deel van de vrijetijdsector heeft zich lange tijd gericht op een doelgroep bestaande uit gezinnen met jonge kinderen. Dit wordt de komende 20 jaar minder vanzelfsprekend. Vrijetijdconcepten zullen vaker inzetbaar moeten zijn voor een dwarsdoorsnede van de diverse doelgroepen, zoals families (van grootouders tot ouders en (klein)kinderen, interessegroepen (fotoclubs, wandelaars, cultuurbezoekers) of individuen die op basis van een gedeelde activiteit, opleiding of levensfase al dan niet in groepsverband activiteiten ondernemen.

In onze Economische Agenda zetten wij in op beleving van Sport en Natuur. Dit past bij de uitstraling van Hellendoorn, als avontuurlijke en natuurlijke gemeente.

Wonen

Het Hellendoornse woonbeleid zal in de komende jaren onder andere in het teken staan van het voorsorteren op de structurele demografische veranderingen. Voor de woningbehoefte zijn de leeftijdsspecifieke effecten van de demografische ontwikkelingen belangrijker dan de krimp van het inwonertal. Ons vertrekpunt voor het thema wonen is een evenwichtige woningvoorraad die past bij de woningvraag van de toekomst. We kijken daarbij vooral naar specifieke doelgroepen als jongeren en ouderen. Het gaat dan om levensloopbestendig bouwen (inzet op zo lang mogelijke zelfstandigheid van bewoners en voor meerdere doelgroepen geschikt). Het is meer dan ooit nodig dat we goed en flexibel inspelen op de behoeften van de woonconsument. Dat betekent voortdurend goed kijken of we de juiste woningen op de juiste plek realiseren. In 2016 maken we nieuwe afspraken met de provincie Overijssel over het woonbeleid.

Leefomgeving

Uit gehouden leefbaarheidsonderzoeken blijkt dat de gemeente Hellendoorn een prettige gemeente is om in te leven. Vanzelfsprekend houden we dit niveau graag vast.

De gemeente Hellendoorn is een veilige, leefbare en vitale samenleving, waarin iedereen volop kan participeren. Het eigen buurtschap, het eigen dorp en de eigen wijk vormen een belangrijke basis voor het mee kunnen doen in en mee kunnen bouwen aan de samenleving. Sociale samenhang, noaberschap en een prettige leefomgeving zijn van belang. Echter, door demografische en maatschappelijke ontwikkelingen moeten we een andere invulling geven aan onder andere leefbaarheid en vitaliteit.

De in samenwerking met bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen opgestelde omgevingsvisie “Natuurlijk avontuurlijk” verwoordt de ambities op lange termijn voor wat betreft onze ruimtelijke koers: versterken en het verbinden van de natuur, het toerisme en de economie met de dorpskernen. Deze visie inspireert, stimuleert, onderschrijft de kwaliteiten en geeft ruimte, zodat ontwikkelingen van onderaf tot stand kunnen komen. De gemeente en andere betrokken partijen trekken hierin naast elkaar op.

Maatschappelijke ondersteuning en zorg

Hoewel mensen steeds gezonder en vitaler ouder worden, zal als gevolg van de vergrijzing in de loop der jaren steeds een groter beroep worden gedaan op de zorg(voorzieningen). Per 1 januari 2015 zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor een deel van de zorg en begeleiding. Wij streven ernaar dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, bijvoorbeeld door middel van woonservicezones. Dit betekent dat mensen langer in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen en daarbij hun sociale netwerk behouden. Dit maakt ook dat ze minder snel een beroep hoeven te doen op duurdere (zorg)voorzieningen. Wij willen een goede kwaliteit van zorg- en welzijnsvoorzieningen behouden. Wonen, welzijn en zorg moeten vooral voor hulpbehoevenden in de wijk goed toegankelijk zijn. Wij zetten hierbij scherper in op mensen die het echt nodig hebben en gaan daarbij ook uit van de eigen kracht en de omgeving.

Voorzieningenniveau

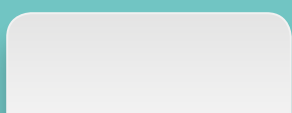
De gemeente Hellendoorn kent veel verschillende maatschappelijke, cultuur- en sportvoorzieningen: sportvelden, atletiekbaan, clubhuizen, buurthuizen, dorpshuizen, bibliotheken, een (openlucht)theater etc. Met het veranderen van de leeftijdsopbouw kan er minder draagvlak ontstaan voor verschillende voorzieningen, accenten kunnen op andere doelgroepen komen te liggen. Ook het draagvlak voor het in stand houden van álle voorzieningen kan minder worden: de bevolkingsafname en veranderde leeftijdsopbouw kunnen een lagere bezetting tot gevolg hebben. In combinatie met het in stand houden van alle huidige voorzieningen kan dat betekenen dat de kosten van een accommodatie verder gaan toenemen. Voor iedere voorziening geldt dat kwaliteit, noodzakelijkheid en duurzaamheid voor ons argumenten zijn die boven nabijheid gaan. Wel vinden we dat daar een goede bereikbaarheid bij hoort.

Er zal (dus) een balans gevonden moeten worden welke voorzieningen noodzakelijk zijn om de leefbaarheid in kernen te kunnen behouden, ook kan gedacht worden aan het clusteren van voorzieningen. We willen in ieder geval in alle kernen een ontmoetingsruimte handhaven. We doen daarbij steeds meer een beroep op het zelforganiserende vermogen van (sport)organisaties.

Conclusie

Op meerdere beleidsterreinen houden we al rekening met de (komende) demografische ontwikkelingen, maar het onderwerp dient (nog) verder te worden uitgewerkt. Het lukte niet om deze paragraaf in 2015 door te ontwikkelen, dit pakken we in 2016 op. Ook kan de bewustwording nog (verder) worden vergroot. De themasessie met u, plaatselijk belangen en wijkverenigingen in het voorjaar 2015 was een eerste stap hierin. Het komende jaar bekijken we hoe we dit verder oppakken en uitwerken. Hierbij blijven we kijken naar hoe we onze burgers en maatschappelijke partners hierbij kunnen betrekken.

Duurzaamheid

Inleiding

We hebben veel ambities op het gebied van duurzaamheid, maar er zijn weinig middelen en capaciteit. Er moeten dus keuzes gemaakt worden. In 2013 is de beleidsnotitie "Samenwerken aan een duurzaam Hellendoorn" vastgesteld. Hierin is gekozen voor een brede definitie van duurzaamheid voortkomende uit de Millenniumdoelen 7 (er leven meer mensen in een duurzaam milieu) en 8 (er is meer eerlijke handel, schuld-hulpverlening en hulp). Inmiddels zijn we Millennium-gemeente met als uitgangspunten: People, Planet en Profit (Sociaal, Ecologisch en Economisch). Ook wel de 3 P's genoemd. Op basis hiervan zijn de volgende 8 speerpunten vastgesteld: participatie, fairtrade, afval, energie & klimaat, natuur & landschap, leefomgeving, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en samenwerken.

Per speerpunt zijn één of meer doelen geformuleerd. De rollen van de gemeente om de doelstellingen te bereiken zijn die van organisator, opdrachtgever en regisseur, regelgever en beleidsmaker, duwer en trekker, marketeer en acquisiteur en tot slot die van partner.

Om het duurzaamheidsbeleid te borgen en af te stemmen binnen de organisatie, werken we met een coördinatiemodel met een coördinator Duurzaam Hellendoorn. De verantwoordelijkheid voor de projecten blijft voor het grootste deel in de lijnorganisatie waarbij het uitgangspunt is om zoveel mogelijk aan te sluiten op bestaand beleid, projecten en activiteiten. Elk jaar wordt een jaarplan Duurzaamheid opgesteld met activiteiten en projecten die de doelstellingen die zijn vastgesteld ondersteunen. In de voorgaande jaren is een goede (organisatorische) basis gelegd om in 2016 op volle kracht verder te gaan binnen de mogelijkheden die we hebben.

Op basis van de genoemde 8 speerpunten zijn er doelstellingen geformuleerd waarmee we het volgende willen bereiken. Door burgerparticipatie, overheidsparticipatie en participatie van mensen met minder kansen op de arbeidsmarkt zorgen dat iedereen mee doet. Het bevorderen van eerlijke handel door fairtrade inkopen. We streven naar een afvalloze Hellendoornse samenleving in 2030. We willen de uitstoot van CO2 in 2020 verminderen met 20% ten opzichte van 2008. Het beschermen van landschappelijke en natuurlijke waarden met een evenwicht tussen economische factoren en die van natuur en landschap. Het duurzaam gebruiken van onze leefomgeving en het streven naar een duurzame bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie en bedrijven in de gemeente Hellendoorn.

Activiteiten

Net als in 2015 wordt voor een 2016 een jaarplan Duurzaamheid gemaakt.

De activiteiten vallen in hoofdzaak in twee delen uiteen, namelijk de zaken die de gemeente in haar rol als opdrachtgever, beleidsmaker en regelgever organiseert en de gemeente als stimulator, facilitator en communicator richting de samenleving. In deze laatste rol is de gemeente veel minder bepalend en meer stimulator en ondersteuner van initiatieven uit de samenleving. Het doel is de samenleving bewust te maken van haar mogelijkheden om daarna ook werkelijk met duurzaamheid aan de slag te gaan. De gemeente werkt samen met verschillende doelgroepen uit de samenleving maar ook met andere gemeenten en de provincie. Ook maakt de gemeente zo veel mogelijk gebruik van (financiële) ondersteuningsmogelijkheden van het Rijk zoals de het VNG ondersteuningsprogramma voortkomend uit het in 2013 gesloten Energieakkoord.

Activiteiten eigen organisatie.

Energie

- Verder uitwerken, uitvoeren en monitoren van de verduurzaming gemeentelijke organisatie (Collegeprogramma: 15% minder energie gebruiken in de collegeperiode 2014-2018).
- Het betreft hier verduurzaming van openbare verlichting, gemeentelijke gebouwen, wagenpark en riolering.

Diverse activiteiten

- Voldoen aan de criteria Fairtradegemeente voor het onderdeel gemeentelijke organisatie.
- Doorontwikkeling van het proces van afval naar grondstof (100% recycling in 2030).
- Duurzaam Inkoopbeleid verder ontwikkelen op het gebied van monitoring en weging duurzaamheidsaspecten.
- Schaliegasdossier volgen en waar nodig actie ondernemen. Voorjaar 2016 reactie op MER ondergrond/schaliegas opstellen.
- Samenwerken met Provincie en Regio Twente op gebied van duurzaamheid.
- Brede aandacht voor duurzaamheid binnen de organisatie door informatie te verstrekken en (thema) bijeenkomsten te organiseren. Regulier overleg met de verschillende actoren in de organisatie.
- Onderzoek naar mogelijkheden om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt als energiecoach in te zetten.
- Duurzaamheid mee te nemen in alle van belang zijnde (beleids)plannen van de organisatie.
- Monitoren en zo nodig bijstellen van jaarplan Duurzaamheid 2016. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van externe monitoring (Provincie, Rijk, Natuur- en Milieu) en benchmarks.

Activiteiten ter ondersteuning van de samenleving

Energie

- Uitvoering geven aan het Energieloket met aandacht voor ontwikkelingen op het gebied van financiering en uitvoering.
- Uitvoering van VNG ondersteuningsstructuur (verduurzaming particuliere woningen vanuit Energieakkoord 2013) samen met regio en waar voor Hellendoorn van belang).
- Samenleving blijven faciliteren met zonnekaart en site www.energiebesparenhellendoorn.nl.
- Ondersteunen van sportverenigingen bij verduurzaming sportaccommodaties (rijkssubsidie per 1 januari 2016).
- Ondersteunen initiatief plaatsing windmolens 't Lochter III (volgen proces, juridische en planologisch aspecten en bestuurlijke besluitvorming).
- Samenleving informeren over subsidiemogelijkheden en ondersteuning bieden bij subsidieaanvragen wanneer nodig.

Diverse activiteiten

- Uitreiken prijs beste duurzame initiatief op dag van de Duurzaamheid 2016.
- Ondersteunen Energieke Hellendoorn (digitaal netwerk duurzame initiatieven Reggestroom).
- Ondersteunen en promoten elektrisch vervoer na plaatsing laadpalen.
- De duurzaamheidsambassadeurs (eerder papierinzamelaars) ondersteunen bij hun activiteiten.
- Ondersteuning van de in 2015 opgerichte Stichting Fairtradegemeente Hellendoorn. De gemeente neemt deel aan de werkgroep. Doel is om voor de zomer van 2016 te voldoen aan de criteria en het officiële predicaat Fairtradegemeente te verkrijgen.
- Verder door ontwikkelen Platform Duurzaam Hellendoorn ter ondersteuning van initiatieven uit de samenleving. Het doel is de samenleving daadwerkelijk meer met duurzaamheid aan de slag te krijgen.
- Organiseren dag van de duurzaamheid en Nacht van de Nacht.

Kerngegevens

B I J L A G G E 1

Sociale structuur	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Raming	Raming
	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Aantal inwoners (in aantallen)					
• 0 - 19 jaar	8.707	8.590	8.476	8.349	8.259
• 20 - 64 jaar	20.665	20.497	20.387	20.237	20.137
• 65 jaar en ouder	6.424	6.656	6.848	7.036	7.226
Totaal aantal inwoners	35.796	35.743	35.711	35.622	35.622
Aantal inwoners (procentueel)					
• 0 - 19 jaar	24%	24%	24%	23%	23%
• 20 - 64 jaar	58%	57%	57%	57%	57%
• 65 jaar en ouder	18%	19%	19%	20%	20%
Totaal aantal inwoners	100%	100%	100%	100%	100%
Uitkeringen					
• Aantal bijstandsgerechtigden jonger dan 65 jaar	329	321	383	380	374
• Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge de IOAZ/IOAW	21	24	33	43	49
• Aantal tewerkgestelden in sociale werkvoorzieningschappen	253	249	249	249	249
Bedrijfsvestigingen					
• Aantal bedrijfsvestigingen	geen vergelijk	geen vergelijk	geen vergelijk	2.850	2.850

Fysieke structuur	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Raming	Raming
	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Oppervlakte gemeente (in hectare)					
• Binnenwater	105	105	105	102	102
• Land	13.794	13.794	13.794	13.797	13.797
Totaal oppervlakte gemeente	13.899	13.899	13.899	13.899	13.899
Aantal wooneenheden					
• Woningen (BAG)	geen vergelijk	15.633	15.633	14.905	14.925
Totaal aantal wooneenheden	-	15.633	15.633	14.905	14.925
Lengte wegen en watergangen (in kilometers)					
• Wegen	510	514	515	515	530
• Riolerings	420	426	429	431	439
Oppervlakte groen (in m2)					
• Stedelijk groen	geen vergelijk	1.202.000	1.203.000	1.295.000	1.295.000
• Landschappelijk groen	geen vergelijk	682.000	682.000	710.000	712.000

Financiële structuur	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Raming	Raming
	2012	2013	2014	2015	2016
Exploitatie					
• Uitgaven	91.417	89.610	84.855	95.748	84.202
<i>Programma 1: Veiligheid en dienstverlening</i>	4.688	5.118	4.611	4.622	4.433
<i>Programma 2: Onderwijs, opvoeding en jeugd</i>	4.702	4.359	4.652	12.267	12.513
<i>Programma 3: Werk, economie en inkomen</i>	15.292	15.729	16.142	14.757	14.380
<i>Programma 4: Mobiliteit en bereikbaarheid</i>	12.591	15.279	11.169	10.887	10.422
<i>Programma 5: Cultuur, recreatie en sport</i>	8.935	9.469	9.631	9.165	9.067
<i>Programma 6: Woon- en leefomgeving</i>	20.258	15.051	19.389	21.906	17.957
<i>Programma 7: Maatschappelijke ondersteuning en zorg</i>	14.857	14.731	15.087	18.497	11.468
<i>Programma 8: Bestuur en middelen</i>	10.094	9.874	4.173	3.647	3.964
• Inkomsten	90.640	89.640	85.041	95.748	84.202
<i>Programma 1: Veiligheid en dienstverlening</i>	930	1.060	1.015	1.021	1.015
<i>Programma 2: Onderwijs, opvoeding en jeugd</i>	660	212	566	390	152
<i>Programma 3: Werk, economie en inkomen</i>	12.210	12.299	12.044	6.259	6.232
<i>Programma 4: Mobiliteit en bereikbaarheid</i>	7.132	7.065	5.309	5.076	5.321
<i>Programma 5: Cultuur, recreatie en sport</i>	4.384	5.819	2.260	1.936	1.974
<i>Programma 6: Woon- en leefomgeving</i>	12.579	10.115	14.776	17.849	12.496
<i>Programma 7: Maatschappelijke ondersteuning en zorg</i>	6.654	6.734	6.850	6.917	1.375
<i>Programma 8: Bestuur en middelen</i>	46.091	46.336	42.222	56.299	55.637
• Opbrengst belastingen en heffingen	13.123	13.030	13.505	13.712	13.731
<i>Onroerende zaakbelastingen</i>	6.473	6.490	7.002	7.226	7.541
<i>Afvalstoffenheffing</i>	3.026	3.043	2.973	2.862	2.463
<i>Rioolheffing</i>	3.624	3.497	3.529	3.624	3.727
• Gemeentefonds	31.140	30.787	32.009	45.931	46.043
Balans					
• Reserves	21.564	16.597	11.855	9.182	9.745
• Voorzieningen	5.603	5.184	8.158	7.334	6.136
• Langlopende geldleningen o/g	130.671	139.919	139.167	139.815	146.113
Loonsom en formatie					
• Totale loonsom	18.711	17.919	17.919	18.824	18.513
• Ambtelijke formatie (in fte)	279	266	265	265	268
• Bestuur en overige (in fte)	33	33	33	33	33

Overzicht van baten en lasten

Overzicht baten en lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
L A S T E N						
Saldo van baten en lasten						
01 Veiligheid en dienstverlening						
10120 Ondersteuning veiligheidsketen	- 1.852	- 1.994	- 1.992	- 1.992	- 1.992	- 1.992
10210 Publieks- en persvoorlichting	- 500	- 499	- 466	- 461	- 455	- 453
10220 Promotie & public relations	- 130	- 118	- 123	- 122	- 121	- 121
10230 Interne communicatie	- 132	- 128	- 122	- 120	- 118	- 117
10310 Rijbewijzen	- 141	- 140	- 151	- 150	- 144	- 142
10320 Reisdocumenten	- 358	- 273	- 288	- 286	- 279	- 277
10330 Burgerlijke stand	- 90	- 91	- 98	- 97	- 95	- 94
10340 Overige burgerzaken	- 220	- 192	- 83	- 81	- 78	- 78
12020 Preparatie	- 25	- 30	- 30	- 30	- 30	- 30
12040 Rampenbestrijding	- 15	- 17	- 22	- 22	- 22	- 22
14000 Openbare orde	- 685	- 703	- 621	- 619	- 616	- 612
16000 Opsporing en ruiming van conventionele explosieven	- 0	-	-	-	-	-
72400 Begraafplaatsen en uitvaartcentrum	- 464	- 436	- 436	- 437	- 435	- 444
Totaal 01 Veiligheid en dienstverlening	- 4.611	- 4.622	- 4.433	- 4.420	- 4.386	- 4.382
02 Onderwijs, opvoeding en jeugd						
42000 Openbaar basisonderwijs	- 136	- 101	- 92	- 91	- 90	- 89
42200 Bijzonder basisonderwijs	- 788	- 671	- 722	- 709	- 702	- 697
43200 Bijzonder speciaal onderwijs	- 243	- 132	- 123	- 270	- 267	- 264
44200 Bijzonder voortgezet onderwijs	- 149	- 148	- 144	- 143	- 142	- 141
48000 Algemeen onderwijsbeleid	- 520	- 595	- 579	- 542	- 550	- 548
48010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 882	- 936	- 912	- 910	- 906	- 904
48200 Volwasseneneducatie	- 7	- 7	- 7	- 7	- 7	- 6
58010 Speelplaatsen 12-	- 134	- 141	- 140	- 140	- 140	- 140
58020 Spelvoorzieningen 12+	- 10	- 12	- 12	- 12	- 12	- 12
63010 Jeugdbeleid	- 225	- 125	- 17	- 16	- 16	- 16
65000 Kinderopvang / Peuterspeelzalen	- 500	- 449	- 266	- 266	- 265	- 265
71600 Jeugd en gezin	- 1.058	- 8.949	- 9.500	- 9.243	- 9.285	- 9.296
Totaal 02 Onderwijs, opvoeding en jeugd	- 4.652	- 12.267	- 12.513	- 12.349	- 12.382	- 12.379
03 Werk, economie en inkomen						
31000 Economische aangelegenheden	- 180	- 198	- 181	- 182	- 182	- 182
31010 Markten	- 46	- 39	- 43	- 43	- 43	- 43
34100 Agrarische zaken	- 2	- 2	- 2	- 2	- 2	- 2
61020 Fraudebestrijding	- 46	- 47	- 48	- 48	- 48	- 48
61110 Sociale werkvoorziening	- 5.478	- 4.916	- 4.563	- 4.229	- 3.935	- 3.717
61200 Inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	- 623	-	-	-	-	-
61400 Bijzondere bijstandverlening	- 1.003	- 866	- 881	- 877	- 873	- 872
62300 Participatiebudget	- 1.199	- 1.237	- 1.166	- 1.186	- 1.212	- 1.237
61410 Schuldhulpverlening	- 277	- 263	- 285	- 286	- 287	- 290
61000 Bijstandverlening en inkomensvoorzieningen	- 6.988	- 7.190	- 7.211	- 7.196	- 7.177	- 7.170
Totaal 03 Werk, economie en inkomen	- 15.842	- 14.757	- 14.380	- 14.048	- 13.759	- 13.560
04 Mobiliteit en bereikbaarheid						
21000 Aanleg en reconstructie wegen	- 2.077	- 2.237	- 1.404	- 1.422	- 1.608	- 1.627
21010 Wegbeheer algemeen	- 834	- 796	- 870	- 877	- 874	- 875
21020 Onderhoud verhardingen	- 1.321	- 1.104	- 1.084	- 1.105	- 1.104	- 1.105
21030 Bermen en sloten	- 605	- 600	- 620	- 632	- 635	- 641
21040 Straatreiniging	- 164	- 165	- 199	- 200	- 199	- 208
21050 Gladheidsbestrijding	- 197	- 216	- 184	- 186	- 188	- 192
21060 Straatmeubilair	- 171	- 170	- 173	- 173	- 173	- 174
21100 Verkeer	- 320	- 292	- 314	- 300	- 300	- 301
21200 Openbaar vervoer	- 811	- 693	- 785	- 780	- 774	- 769
21400 Parkeren	- 1.307	- 1.304	- 1.233	- 1.235	- 1.201	- 1.201
72200 Aanleg en reconstructie riolering	- 2.017	- 2.007	- 1.990	- 2.149	- 2.115	- 2.113

Overzicht baten en lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
B A T E N						
Saldo van baten en lasten						
01 Veiligheid en dienstverlening						
10120 Ondersteuning veiligheidsketen						
10210 Publieks- en persvoorlichting	20	40	28	28	28	28
10220 Promotie & public relations	1	-	-	-	-	-
10230 Interne communicatie						
10310 Rijbewijzen	104	95	95	95	95	95
10320 Reisdocumenten	381	316	316	316	316	316
10330 Burgerlijke stand	37	43	43	43	43	43
10340 Overige burgerzaken	50	48	48	48	48	48
12020 Preparatie						
12040 Rampenbestrijding						
14000 Openbare orde	44	51	41	41	41	41
16000 Opsporing en ruiming van conventionele explosieven						
72400 Begraafplaatsen en uitvaartcentrum	378	428	444	449	449	449
Totaal 01 Veiligheid en dienstverlening	1.015	1.021	1.015	1.021	1.021	1.021
02 Onderwijs, opvoeding en jeugd						
42000 Openbaar basisonderwijs						
42200 Bijzonder basisonderwijs	24	10	10	10	10	10
43200 Bijzonder speciaal onderwijs	12	15	15	15	15	15
44200 Bijzonder voortgezet onderwijs						
48000 Algemeen onderwijsbeleid	89	89	-	-	-	-
48010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	41	101	93	93	93	93
48200 Volwasseneneducatie						
58010 Speelplaatsen 12-	34	-	-	-	-	-
58020 Spelvoorzieningen 12+						
63010 Jeugdbeleid	258	164	23	23	-	-
65000 Kinderopvang / Peuterspeelzalen	13	10	10	10	10	10
71600 Jeugd en gezin	93	-	-	-	-	-
Totaal 02 Onderwijs, opvoeding en jeugd	566	390	152	152	129	129
03 Werk, economie en inkomen						
31000 Economische aangelegenheden	60	66	61	61	61	61
31010 Markten	38	40	40	40	40	40
34100 Agrarische zaken						
61020 Fraudebestrijding						
61110 Sociale werkvoorziening	4.589	40	61	40	40	40
61200 Inkomensvoorziening (IOAW/IOAZ)	3	-	-	-	-	-
61400 Bijzondere bijstandsverlening	51	15	15	15	15	15
62300 Participatiebudget	764	67	29	29	29	29
61410 Schuldhulpverlening						
61000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	6.294	6.027	6.027	6.027	6.027	6.027
Totaal 03 Werk, economie en inkomen	11.797	6.254	6.232	6.211	6.211	6.211
04 Mobiliteit en bereikbaarheid						
21000 Aanleg en reconstructie wegen						
21010 Wegbeheer algemeen	187	49	49	49	49	49
21020 Onderhoud verhardingen	53	80	-	-	-	-
21030 Bermen en sloten	1	-	-	-	-	-
21040 Straatreiniging	3	1	1	1	1	1
21050 Gladheidsbestrijding	-	0	0	0	0	0
21060 Straatmeubilair	2	-	-	-	-	-
21100 Verkeer	58	39	39	39	39	39
21200 Openbaar vervoer	575	520	580	580	580	580
21400 Parkeren	624	654	554	554	576	576
72200 Aanleg en reconstructie riolering	-	44	366	464	331	347
72210 Beheer en onderhoud riolering	3.550	3.628	3.732	3.806	3.882	3.882
Totaal 04 Mobiliteit en bereikbaarheid	5.054	5.016	5.321	5.493	5.458	5.474

Overzicht baten en lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
L A S T E N						
05 Cultuur, recreatie en sport						
51000 Bibliotheek	- 1.304	- 1.286	- 1.319	- 1.318	- 1.317	- 1.311
51100 Muziekschool	- 349	- 289	- 40	- 57	- 57	- 57
51110 Overig vormings- en ontwikkelingswerk	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1
53000 Buitensport-accommodaties	- 1.048	- 878	- 858	- 891	- 855	- 821
53010 Binnensport-accommodaties	- 1.250	- 1.178	- 1.042	- 1.066	- 1.026	- 1.006
53020 Het Ravijn-zwem sport zorg	- 2.863	- 2.838	- 2.885	- 2.863	- 2.740	- 2.742
53030 Stimulering sportdeelname	- 139	- 131	- 140	- 139	- 139	- 138
53040 Algemeen sportbeleid	- 233	- 229	- 429	- 425	- 421	- 420
54000 Kunst en Cultuur	- 1.080	- 984	- 1.000	- 999	- 998	- 997
54100 Musea / expositieruimten	- 80	- 67	- 63	- 61	- 61	- 61
56020 Recreatie en Toerisme	- 549	- 592	- 577	- 576	- 574	- 573
58000 Culturele voorzieningen en evenementen	- 75	- 65	- 56	- 50	- 51	- 50
63000 Sociaal-cultureel werk	- 610	- 573	- 606	- 620	- 606	- 593
Totaal 05 Cultuur, recreatie en sport	- 9.581	- 9.113	- 9.017	- 9.066	- 8.844	- 8.772
06 Woon- en leefomgeving						
32000 Bedrijventerreinen	- 2.691	- 4.904	- 2.672	- 2.558	- 2.537	- 2.560
54110 Monumentenzorg	- 48	-	-	-	-	-
55000 Natuur en landschap	- 219	- 213	- 209	- 208	- 208	- 208
56000 Openbaar groen	- 1.788	- 1.782	- 1.796	- 1.891	- 1.886	- 1.884
56010 Hondenuitlaatplaatsen en -toiletten	- 180	- 185	- 189	- 189	- 189	- 189
72100 Huishoudelijk afval	- 3.207	- 3.441	- 3.439	- 3.545	- 3.488	- 3.557
72110 Kantoor- winkel- en dienstenafval	- 260	- 304	- 288	- 287	- 283	- 287
72120 Overig afval	- 17	- 35	- 24	- 24	- 24	- 24
72300 Milieu algemeen	- 552	- 481	- 434	- 435	- 435	- 437
72310 Milieubeheer bedrijven	- 82	- 124	- 91	- 91	- 91	- 91
72320 Uitvoering Wet geluidhinder	- 78	- 163	- 78	- 78	- 78	- 79
72330 Dierplaagbestrijding	- 30	- 30	- 29	- 29	- 29	- 29
81000 Structuurplannen	- 368	- 437	- 350	- 351	- 351	- 353
81010 Bestemmingsplannen	- 1.024	- 1.035	- 986	- 989	- 989	- 994
82000 Wonen	- 118	- 113	- 119	- 122	- 121	- 121
82100 Herinrichting woonomgeving	- 143	- 136	- 139	- 138	- 137	- 136
82200 Vergunningen volkshuisvesting	- 1.660	- 1.721	- 1.690	- 1.688	- 1.687	- 1.695
82210 Grondzaken	- 630	- 448	- 472	- 468	- 465	- 463
82230 Woonwagens	- 11	- 14	- 12	- 11	- 12	- 12
83000 Bouwgrondexploitatie	- 5.939	- 6.339	- 4.499	- 3.456	- 3.882	- 4.299
Totaal 06 Woon- en leefomgeving	- 19.043	- 21.906	- 17.516	- 16.557	- 16.891	- 17.416
07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg						
62000 Zorgbeleid	- 1.896	- 1.768	- 1.348	- 1.311	- 1.311	- 1.310
62010 Maatschappelijk werk/slachtofferhulp	- 425	- 402	- 417	- 417	- 417	- 417
62030 Zorgpunt Hellendoorn	- 373	- 358	- 375	- 371	- 366	- 364
62100 Minderhedenbeleid	- 29	- 25	- 25	- 24	- 24	- 24
62110 Uitvoering Wet Inburgering	-	- 28	-	-	-	-
62200 Huishoudelijke verzorging	- 4.137	- 3.485	- 2.614	- 2.200	- 2.200	- 2.200
65200 Voorziening gehandicapten	- 1.755	- 7.110	- 6.418	- 6.250	- 6.065	- 6.004
71100 Volksgezondheid en ambulancevervoer	- 622	- 564	- 271	- 270	- 270	- 270
Totaal 07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg	- 9.238	- 13.741	- 11.468	- 10.844	- 10.652	- 10.588

Overzicht baten en lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
B A T E N						
05 Cultuur, recreatie en sport						
51000 Bibliotheek						
51100 Muziekschool	15	-	-	-	-	-
51110 Overig vormings- en ontwikkelingswerk						
53000 Buitensport-accommodaties	214	206	240	240	240	240
53010 Binnensport-accommodaties	442	444	444	444	444	444
53020 Het Ravijn-zwem sport zorg	596	614	644	644	644	644
53030 Stimulering sportdeelname	10	7	7	7	7	7
53040 Algemeen sportbeleid	284	56	37	37	37	37
54000 Kunst en Cultuur	-	0	0	0	0	0
54100 Musea / expositieruimten	14	4	4	4	4	4
56020 Recreatie en Toerisme	363	398	428	428	428	428
58000 Culturele voorzieningen en evenementen	16	8	8	8	8	8
63000 Sociaal-cultureel werk	248	189	182	199	199	199
Totaal 05 Cultuur, recreatie en sport	2.202	1.926	1.994	2.011	2.011	2.011
06 Woon- en leefomgeving						
32000 Bedrijventerreinen	1.157	4.922	2.680	2.564	2.541	2.563
54110 Monumentenzorg						
55000 Natuur en landschap						
56000 Openbaar groen	60	38	26	26	26	26
56010 Hondenuitlaatplaatsen en -toiletten	167	176	176	176	176	176
72100 Huishoudelijk afval	3.673	3.956	3.837	3.969	3.911	3.981
72110 Kantoor- winkel- en dienstenafval	282	297	297	297	297	297
72120 Overig afval						
72300 Milieu algemeen	89	86	1	1	1	1
72310 Milieubeheer bedrijven	28	-	-	-	-	-
72320 Uitvoering Wet geluidhinder	1	85	2	2	2	2
72330 Dierplaagbestrijding	3	7	7	7	7	7
81000 Structuurplannen	185	78	-	-	-	-
81010 Bestemmingsplannen	58	71	59	59	59	59
82000 Wonen	25	18	36	36	36	36
82100 Herinrichting woonomgeving	26	-	- 343	-	-	-
82200 Vergunningen volkshuisvesting	729	418	618	618	618	618
82210 Grondzaken	884	243	651	204	204	204
82230 Woonwagens	20	28	28	28	28	28
83000 Bouwgrondexploitatie	5.217	5.725	4.078	3.017	3.426	3.824
Totaal 06 Woon- en leefomgeving	12.603	16.148	12.153	11.005	11.333	11.823
07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg						
62000 Zorgbeleid	475	74	35	35	35	35
62010 Maatschappelijk werk/slachtofferhulp						
62030 Zorgpunt Hellendoorn						
62100 Minderhedenbeleid	-	2	2	2	2	2
62110 Uitvoering Wet Inburgering	-	36	50	15	15	15
62200 Huishoudelijke verzorging	955	-	-	-	-	-
65200 Voorziening gehandicapten	80	1.338	1.288	1.338	1.338	1.338
71100 Volksgezondheid en ambulancevervoer						
Totaal 07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg	1.510	1.449	1.375	1.390	1.390	1.390

Overzicht baten en lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
L A S T E N						
08 Bestuur en middelen						
10100 Algemeen bestuur	- 361	- 381	- 388	- 377	- 388	- 377
10110 Dagelijks bestuur	- 1.216	- 688	- 697	- 697	- 647	- 647
10200 Bestuursondersteuning	- 514	- 515	- 525	- 520	- 513	- 510
10300 Verkiezingen	- 112	- 80	- 55	- 90	- 99	- 83
10500 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 113	- 118	- 108	- 108	- 107	- 107
10510 Internationale contacten	- 12	- 13	- 14	- 14	- 14	- 14
10600 Raadsgriffie	- 665	- 660	- 644	- 641	- 636	- 633
91100 Financiering	- 433	- 474	- 402	- 399	- 395	- 391
91300 Beleggingen	- 16	- 15	- 14	- 14	- 14	- 14
92100 Uitkering gemeentefonds						
92200 Algemene baten en lasten	- 157	- 127	- 16	58	- 1	- 89
93000 Uitvoering Wet WOZ	- 341	- 345	- 371	- 368	- 363	- 362
93100 Onroerende-zaakbelastingen	- 87	- 91	- 105	- 103	- 102	- 101
96000 Saldo van kostenplaatsen	782	660	- 38	36	- 50	- 51
92300 Integratie-uitkering sociaal domein						
Totaal 08 Bestuur en middelen	- 3.244	- 2.848	- 3.377	- 3.236	- 3.330	- 3.378
Saldo van baten en lasten	- 77.344	- 90.141	- 83.125	- 81.126	- 80.952	- 81.231
Mutatie reserves	- 7.511	- 5.607	- 1.078	- 772	- 773	- 844
Resultaat	- 84.855	- 95.748	- 84.202	- 81.898	- 81.725	- 82.075

Overzicht baten en lasten	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
B A T E N						
08 Bestuur en middelen						
10100 Algemeen bestuur						
10110 Dagelijks bestuur	18	-	-	-	-	-
10200 Bestuursondersteuning						
10300 Verkiezingen						
10500 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen						
10510 Internationale contacten	0	-	-	-	-	-
10600 Raadsgriffie	1	-	-	-	-	-
91100 Financiering	1.896	1.772	1.517	1.507	1.515	1.536
91300 Beleggingen	253	225	313	313	313	313
92100 Uitkering gemeentefonds	32.009	28.162	27.848	27.137	26.846	26.839
92200 Algemene baten en lasten	0	-	-	-	-	-
93000 Uitvoering Wet WOZ						
93100 Onroerende-zaakbelastingen	7.002	7.226	7.541	7.655	7.769	7.804
96000 Saldo van kostenplaatsen	-	8	68	372	375	311
92300 Integratie-uitkering sociaal domein	-	17.769	18.195	17.516	17.260	17.099
Totaal 08 Bestuur en middelen	41.180	55.163	55.482	54.500	54.077	53.902
Saldo van baten en lasten	75.927	87.368	83.724	81.783	81.630	81.960
Mutatie reserves	9.115	8.380	478	115	95	115
Resultaat	85.041	95.748	84.202	81.898	81.725	82.075

B
I
J
L
A
G
G
E
3

Autonome
ontwikkelingen,
nieuw beleid en
ombuigingen
2016-2019

Autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en ombuigingen		Portefeuille- houder	Investering (nieuw)	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019	
Autonome ontwikkelingen								
01 Veiligheid en dienstverlening								
1.1	Onderhoud begraafplaats door Soweco	Walder		- 15	- 15	- 15	- 15	
04 Mobiliteit en bereikbaarheid								
4.1	Onkruidbestrijding op verharding	Walder		- 25	- 25	- 25	- 25	
4.2	Bijdrage beheer en onderhoud verkeersregelinstallaties	Beintema		- 11	- 11	- 11	- 11	
4.3	Extra verkeerstellingen situatie na openstelling Combitunnel	Beintema		- 15	-	-	-	
4.4a	GRP - Onderzoeksprogramma riolering en water	Beintema		- 64	- 64	- 57	- 62	
4.5	GRP - Onderhoud riolen	Beintema		- 21	- 21	- 21	- 21	
4.6	GRP - Beheer riolering	Beintema		- 98	- 93	- 103	- 100	
4.7	GRP - Naleving regelgeving drukriolering	Beintema		- 25	- 25	- 13	- 13	
4.8	Beheerkosten oude rijksweg buiten de bebouwde kom	Beintema		- 25	- 25	- 25	- 25	
4.9	Beheerkosten nieuwe wegen	Beintema		- 21	- 39	- 39	- 39	
4.10	Onderhoud groen rondom Combiplan	Walder		- 36	- 44	- 44	- 44	
05 Cultuur, recreatie en sport								
5.1	Cao consequenties Welzijn	V.d. Dolder/Coes		- 50	- 50	- 50	- 50	
5.2	Marktconforme verhuur Het Ravijn - zwem sport zorg -	Coes		- 50	- 50	- 50	- 50	
06 Woon- en leefomgeving								
6.1	Bouwleges minder inkomsten	Walder		- 161	- 238	- 238	- 238	
6.2	Gemeentelijke monumenten subsidies bestaande monumenten	Van den Dolder		- 15	- 15	- 15	- 15	
6.3	Minder opbrengst terrein Noetsele	Walder		-	-	- 69	- 68	
07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg								
7.1	Kosten Stadsbank (schuldhulpverlening)	Van den Dolder		- 19	- 21	- 24	- 27	
7.2	Wmo individuele verstrekkingen (Wmo-oud)	Coes		815	931	939	939	
08 Bestuur en middelen								
8.1	Meerjarenonderhoudsplanning uitbreiding gebouwen	Raven		- 48	- 48	- 48	- 48	
8.2	Schoonmaak gebouwen - niet realiseren ombuiging	Raven		- 25	- 25	- 25	- 25	
8.3	Nieuwe media en website	Raven		- 15	- 15	- 15	- 15	
8.4	Afschrijven op unit 16	Raven		- 44	- 44	- 44	- 44	
8.5	Bijhouden Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)	Raven		- 50	- 50	- 50	- 50	
Totaal autonome ontwikkelingen				-	- 18	13	- 42	- 46
Nieuw beleid								
01 Veiligheid en dienstverlening								
1.2	Evenementensubsidies (terugdraaien bezuiniging)	Coes		- 11	- 11	- 11	- 11	
03 Werk, economie en inkomen								
3.1a	Werkgelegenheidsbeleid	Van den Dolder		- 65	-	-	-	
3.1b	Werkgelegenheidsbeleid dekken uit I-deel	Van den Dolder		65	-	-	-	
05 Cultuur, recreatie en sport								
5.3	Culturele activiteiten op basis van cultuurnota	Van den Dolder		- 20	- 20	- 20	- 20	
06 Woon- en leefomgeving								
6.4	Masterplan centrum Nijverdal / Grotestraat / betaald parkeren	Walder/Beintema		pm	pm	pm	pm	
6.5	Gemeentelijke monumenten subsidies nieuwe monumenten	Van den Dolder		- 10	- 10	- 10	- 10	
07 Maatschappelijke ondersteuning en zorg								
7.3	Noodzakelijke investering diagnostiek	Coes		- 150	- 150	- 150	- 150	
7.4	Noodzakelijke investering Collectieve Preventie (GGZ)	Coes		- 65	- 65	- 65	- 65	
7.5	Noodzakelijke investering gebiedsgericht werken	Coes		- 60	- 60	- 60	- 60	
7.6	Sport als instrument voor de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet	Coes		- 35	- 35	- 35	- 35	
7.7	Impuls ondersteuning mantelzorgers	Coes		- 30	- 30	- 30	- 30	
7.8	Ruimte voor flexibiliteit in de toeleiding van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet	Coes		- 75	- 75	- 75	- 75	
Totaal nieuw beleid				-	- 456	- 456	- 456	- 456
Ombuigingen								
Totaal ombuigingen				-	-	-	-	

Autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en ombuigingen	Portefeuillehouder	Investering (nieuw)	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019	
Vervangings- en uitbreidingsinvesteringen							
04 Mobiliteit en bereikbaarheid							
4.11	Investeringsprogramma wegen (2018)	Beintema	200	-	-	-	
4.12	Investeringsrioleringen (GRP) - drukriolering 2016-2017-2018	Beintema	163	-	-11	-20	
4.13	Investeringsrioleringen (GRP) - drukriolering 2019	Beintema	170	-	-	-	
4.4b	Investeringsrioleringen (GRP) - onderzoeksprogramma 2016	Beintema	-20	-	5	4	
4.14	Investeringsrioleringen (GRP) - riool/hemelwater 2016-2017-2018	Beintema	-5.080	-	100	266	
4.15	Investeringsrioleringen (GRP) - riool/hemelwater 2019	Beintema	1.031	-	-	-	
4.16	Aanschaf tractiemiddelen 2019	Beintema	230	-	-	-	
4.17c	Extra ontsluiting bedrijventerrein 't Lochter vanaf de Wierdense	Beintema	1.000	-	-80	-78	
4.17f	Extra ontsluiting bedrijventerrein 't Lochter vanaf de Wierdense	Beintema	-500	-	40	39	
4.18	Fietsstructuurplan 2018	Beintema	200	-	-	-16	
4.19	Fietsstructuurplan 2019	Beintema	200	-	-	-	
05 Cultuur, recreatie en sport							
5.4	Renovatie veld 6 sportpark Gagelman	Coes	40	-	-	-	
5.5	Renovatie veld 2 sportpark Smidserve	Coes	30	-	-	-	
5.6	Renovatie toplaag kunstgrasveld De Plakke	Coes	150	-	-	-	
5.7	Twee was- en kleedruimten NKC'51	Coes	150	-	-	-	
5.8	Kunstgrasveld HCHN	Coes	400	-	-	-	
5.9	Twee was- en kleedruimten HCHN	Coes	150	-	-	-	
5.10	Inventaris binnensport 2019	Coes	40	-	-	-	
5.11	Vervanging kunstmeststrooier 2018 doorschuiven naar 2019	Coes	-8	-	-	1	
5.12	Vervanging 2 bladblazers	Coes	6	-	-	-	
5.13	Vervanging pick up doorschuiven van 2018 naar 2020	Coes	-26	-	-	-	
5.14	Het Ravijn - zwem sport zorg - vervanging Ledwall	Coes	50	-	-	-	
5.15	Het Ravijn - zwem sport zorg - vervanging View all systeem	Coes	17	-	-	-	
08 Bestuur en middelen							
8.6	Automatisering hardware 2019	Raven	350	-	-	-	
8.7	Calamiteitenbudget 2019	Raven	65	-	-	-	
8.8	Vervanging informatiebeleidsplan 2019	Raven	75	-	-	-	
Totaal vervangings- en uitbreidingsinvesteringen			- 917	-	54	212	257
Belastingmaatregelen, heffingen en leges							
01 Veiligheid en dienstverlening							
1.3	Dekking maatregelen begraafplaatsen uit grafrecht	Walder		14	14	14	14
04 Mobiliteit en bereikbaarheid							
4.20	Dekking rioolmaatregelen uit rioolheffing	Beintema		208	109	-57	-114
08 Bestuur en middelen							
8.9	Verhoging OZB 2%	Beintema		148	148	148	148
Totaal belastingmaatregelen, heffingen en leges			-	370	271	105	48
Totaal Autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en ombuigingen			- 917	- 104	- 118	- 181	- 197

Autonome ontwikkelingen, nieuw beleid en ombuigingen	Investering (nieuw)	Begroting 2016	MJR 2017	MJR 2018	MJR 2019
Totaal autonome ontwikkelingen	-	-18	13	-42	-46
Totaal nieuw beleid	-	-456	-456	-456	-456
Totaal ombuigingen	-	-	-	-	-
Totaal vervangings- en uitbreidingsinvesteringen	-917	-	54	212	257
Totaal belastingmaatregelen, heffingen en leges	-	370	271	105	48
Totaal	- 917	- 104	- 118	- 181	- 197

Reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Reserves	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020
Rekeningsaldo						
Rekeningsaldo te bestemmen	187	-	-	-	-	-
Totaal Rekeningsaldo	187	-	-	-	-	-
Algemene Reserve						
Vrij aanwendbare Reserve	1.522	1.055	1.194	1.352	1.516	1.666
Financieringsreserve	3.229	3.254	3.344	3.507	3.748	4.048
Bufferreserve	2.388	2.371	2.907	3.092	3.216	3.345
Totaal Algemene Reserve	7.139	6.679	7.444	7.951	8.479	9.059
Bestemmingsreserves						
Reserve Wmo	1.691	-	-	-	-	-
Reserve Salomonsonhuis / zorgpunt	164	164	164	164	164	164
Reserve bijzondere bijstand	27	27	27	27	27	27
Reserve WWB	167	167	167	167	167	167
Reserve groenrenovaties	94	34	34	34	34	34
Reserve wijk- en buurtaccommodaties	155	105	155	205	255	305
Reserve kunst	13	15	15	15	15	15
Reserve rood-voor-rood	63	63	63	63	63	63
Reserve WOP de Blokken	1.835	353	-	-	-	-
Reserve reconstructie plattelandsvernieuwing	195	175	175	175	175	175
Reserve wachtgelden huidige wethouders	18	118	218	318	418	518
Reserve sociaal domein	106	1.282	1.282	1.282	1.282	1.282
Totaal Bestemmingsreserves	4.530	2.503	2.300	2.450	2.600	2.750
Totaal	11.855	9.182	9.745	10.402	11.080	11.809

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020
Voorziening van derden verkregen middelen						
Voorziening ISV	466	102	102	102	102	102
Voorziening parkeerbeleid	13	13	13	13	13	13
Voorziening participatiefonds	100	-	-	-	-	-
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	2.513	2.194	1.465	1.113	870	609
Voorziening egalisatie rioolheffing	812	768	402	38	7	60
Totaal Voorziening van derden verkregen middelen	3.904	3.078	1.982	1.266	993	785
Voorzieningen personeel						
Voorziening APPA	3.295	3.303	3.299	3.295	3.291	3.287
Voorziening wachtgelden oud-wethouders	259	153	55	-	-	-
Voorziening wachtgelden voormalig personeel	-	-	-	-	-	-
Totaal Voorzieningen personeel	3.554	3.457	3.354	3.295	3.291	3.287
Overige voorzieningen						
Voorziening privatisering was- en kleedruimten	800	800	800	800	800	800
Voorziening tekorten SW-bedrijven	1	-	-	-	-	-
Totaal Overige voorzieningen	801	800	800	800	800	800
Totaal	8.258	7.334	6.136	5.361	5.083	4.872

bedragen x € 1.000

Geactiveerde voorzieningen	Saldo 1-1-2015	Saldo 1-1-2016	Saldo 1-1-2017	Saldo 1-1-2018	Saldo 1-1-2019	Saldo 1-1-2020
Geactiveerde voorzieningen						
Voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie	11.325	11.952	12.421	12.909	13.416	13.943
Voorziening op Vordering verkoop Vennootschap	93	-	-	-	-	-
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	255	255	255	255	255	255
Voorziening dubieuze debiteuren WWB	360	360	360	360	360	360
Totaal Geactiveerde voorzieningen	12.033	12.567	13.036	13.524	14.031	14.558
Totaal	12.033	12.567	13.036	13.524	14.031	14.558

Lijst specifieke subsidies 2016

Dit is een lijst van organisaties die zich richten op een specifiek algemeen belang, vaak gemeentebreed. Zij ontvangen jaarlijks subsidie voor de uitvoering van activiteiten. De lijst wordt jaarlijks in de begrotingsvergadering door de raad vastgesteld.

Het uitgangspunt is dat specifieke subsidies zoveel als mogelijk moeten worden voorkomen vanwege het risico op favoritisme/willekeur. Het transparantiebeginsel moet hierin leidend zijn, daarom is een algemeen systeem van regels noodzakelijk. Allereerst moet een specifieke subsidie passen binnen het gemeentelijk beleid, daarnaast moet een organisatie gevestigd zijn in onze gemeente. Een uitzondering hierop is dat alleen activiteiten worden gesubsidieerd van bovenlokale organisaties, die door inwoners uit onze gemeente worden afgenomen en die in onze gemeente niet worden aangeboden. Achterliggende gedachte is dat daardoor lokale organisaties gestimuleerd worden in de ontplooiing van activiteiten boven regionale/provinciale organisaties.

Subsidies Milieu-educatie	2015	2016
<p>Een van de speerpunten uit het coalitieprogramma is: 'Een gezond woon- en leefmilieu in onze gemeente'. Om dit te realiseren is kennisoverdracht en voorlichting aan jongeren, inwoners en bezoekers van onze gemeente van bijzonder belang. De volgende drie organisaties spelen een belangrijke rol om dit te realiseren.</p>		
<p>Stichting Milieuraad</p> <p>Stichting Milieuraad voor de gemeente Hellendoorn, opgericht in 1978. Doel: de zorg voor het milieu bevorderen, door het geven van voorlichting aan inwoners en een kritische en constructieve bijdrage leveren aan het overheidsbeleid.</p> <p>In de statuten is bepaald dat in geval alle bestuursleden komen te ontbreken, het college van burgemeester en wethouders gerechtigd is een nieuw bestuur te benoemen. Ook is bepaald dat in geval van ontbinding van de stichting het vermogen wordt afgestaan aan de gemeente, voor een bestemming overeenkomstig het doel van de stichting.</p>	€ 580	€ 580
<p>IVN</p> <p>Het IVN is onze gesprekspartner en vervult een educatieve functie. De leden van het IVN zetten zich vrijwillig in ter begeleiding van natuur- en milieueducatieve activiteiten, steeds vaker ook voor bezoekers van onze gemeente.</p> <p>De activiteiten van het IVN vielen van oudsher onder het vormingswerk, omdat in het toenmalige beleidsprogramma werd uitgesproken dat de gemeente de natuur- en milieueducatie bevorderde. In 1993 heeft het college besloten om dat beleid te continueren en dat het IVN vanaf dat moment een eigen vast budget ontvangt voor haar gehele aanbod van activiteiten.</p>	€ 1.400	€ 1.400
<p>Centrum voor Natuur- en Milieueducatie</p> <p>Van oudsher hadden gemeentes een taak in de uitvoering van natuur- en milieueducatie. Deze taak is destijds overgenomen door het CNME. Zij ontvangt subsidie voor de educatieve taken aan de basisscholen die van de gemeente zijn overgenomen. Het CNME wordt ondersteund in het kader van het gemeentelijk milieuprogramma 2012-2015.</p>	€ 8.500	€ 8.500

Subsidies Mindervaliden	2015	2016
<p>Het Wmo beleidskader 'Meedoen makkelijker maken' gaat om maatschappelijke participatie. Niet alleen van deelnemers met een beperking, maar ook van hun omgeving en vrijwilligers. Een aantal organisaties in onze gemeente organiseert specifieke activiteiten voor mensen met een beperking. Met deze activiteiten dragen zij bij aan het realiseren van de doelstelling. Dit zijn de volgende acht organisaties:</p>		
<p>De Instuif</p> <p>Vereniging voor vrijetijdsbesteding voor mensen vanaf 16 jaar met een verstandelijke beperking. Aantal leden 70. Aantal vrijwilligers 24. Er zijn wekelijks verschillende groepsactiviteiten, zoals dansen, koken, soosactiviteiten.</p>	€ 6.000	€ 6.000
<p>Joy</p> <p>Vereniging voor vrijetijdsbesteding voor mensen met een lichamelijke beperking vanaf 16 jaar. Doel is wekelijkse activiteiten op vrijdagavond te organiseren. Joy heeft 9 leden en 4 vrijwilligers.</p>	€ 972	€ 972
<p>Speel-o-theek 't Duikelaartje</p> <p>Speel-o-theek 't Duikelaartje heeft een speciaal aanbod voor mensen met een beperking en leent speelgoed uit. Voorziet ook woonvormen van speelgoed en biedt elke woensdagmiddag een groepsactiviteit voor mensen met een beperking.</p>	€ 5.215	€ 5.215
<p>Ango</p> <p>48 leden uit de gemeente Hellendoorn. De organisatie is een plaatselijke afdeling van een landelijke organisatie voor en door mensen met een beperking en chronisch zieken. Zij voert activiteiten uit voor mensen met een lichamelijke en/of geestelijke beperking. De activiteiten zijn gericht op ontmoeting en recreatie, op steun en betrokkenheid.</p>	€ 462	€ 462
<p>Philadelphia</p> <p>54 leden uit de gemeente Hellendoorn. Philadelphia wil er aan bijdragen dat mensen met een verstandelijke beperking gelukkig kunnen zijn en het beste uit zichzelf kunnen halen. Deze organisatie is een plaatselijke afdeling van een landelijke organisatie.</p>	€ 530	€ 530
<p>Zonnebloem</p> <p>70 leden uit de gemeente Hellendoorn, 55 vrijwilligers. De Zonnebloem zorgt voor betekenisvolle ontmoetingen tussen mensen met een beperking en vrijwilligers. Centraal staan gezelschap, contact en ontmoeting. Deze organisatie is een plaatselijke afdeling van een landelijke organisatie.</p>	€ 540	€ 540
<p>Avondschool Ommen</p> <p>De avondschool verzorgt onderwijs aan oud-leerlingen van De Maat en Boslust (ZMLK). Deze activiteiten worden niet aangeboden in onze gemeente. Deze categorie personen kan niet bij het reguliere aanbod van bijvoorbeeld het Educatief Centrum terecht. Het is daarnaast wel belangrijk om vaardigheden op peil te houden vanwege het belang van maatschappelijke participatie.</p>	€ 792	€ 792
<p>De Klup (Almelo)</p> <p>De Klup verzorgt activiteiten voor mensen met een beperking. Uitgangspunt is dat alleen activiteiten worden gesubsidieerd die door inwoners uit onze gemeente worden afgenomen en die in onze gemeente niet worden aangeboden.</p>	€ 815	€ 815

bedragen x € 1

Subsidies Jeugd	2015	2016
In de Jeugdnota 'De samenleving van de toekomst' zijn doelstellingen geformuleerd. Een van de kerndoelen van het jeugdbeleid is, dat kinderen/jongeren hun talenten kunnen ontwikkelen en goed voorbereid zijn op de toekomst. "Deel uitmaken van een samenleving doe je niet alleen. De inzet van iedereen is nodig om je daarbij te helpen".		
Stichting Roefelcomité Hellendoorn	€ 1.000	€ 1.000
Stichting Roefelcomité Hellendoorn ontvangt jaarlijks subsidie om jongeren met het bedrijfsleven, instellingen en verenigingen kennis te laten maken. Door deelname aan een Roefeldag komen kinderen en volwassenen met elkaar in aanraking en leren zij elkaar beter kennen. Kinderen leren meer volwassenen in hun woonomgeving kennen en volwassenen maken (meer) kennis met de belevingswereld en het leven van kinderen. Dit bevordert wederzijds respect en heeft daardoor een positieve invloed op het samenleven in de wijk.		

bedragen x € 1

Subsidies Ondersteuning van inwoners (regionaal)	2015	2016
De raad heeft besloten om een tweetal regionale afspraken te maken, ter ondersteuning van de inwoners van de gemeente Hellendoorn.		
Slachtofferhulp	€ 8.233	€ 8.233
Slachtofferhulp (€ 0,25 per inwoner) regionale afspraak, sinds raadsbesluit 14-11-1990. Ondersteuning van slachtoffers van misdrijven, ernstige verkeersongelukken en calamiteiten op juridisch, praktisch en emotioneel gebied. Basisvoorziening voor inwoners van de gemeente.		
Halt	€ 8.233	€ 8.233
Halt (€ 0,25 per inwoner) regionale afspraak, sinds raadsbesluit 23 mei 1991. Naast preventieve activiteiten, als voorlichting aan scholen, ook verwijzingen n.a.v. strafbare feiten. Basisvoorziening voor inwoners van de gemeente.		

bedragen x € 1

Subsidies Zelforganisaties	2015	2016
Zelforganisaties die door de raad zijn aangewezen, komen in aanmerking voor subsidie voor het organiseren van activiteiten die de integratie met de Nederlandse samenleving bevorderen. Deze organisaties zijn voor het gemeentebestuur een eerste aanspreekpunt voor het bereik van deze gemeenschap.		
Turkse sociale en culturele solidariteitsvereniging	€ 2.512	€ 2.512
De vereniging is gevestigd in Nijverdal en ontplooit activiteiten die zijn gericht op bevordering van de integratie met de Nederlandse samenleving. De Turkse gemeenschap bestaat uit ongeveer 100 personen.		
Stichting BungaTandjung	€ 13.800	€ 13.800
Van oorsprong gold voor de Molukse gemeenschap de afspraak met het Rijk van opvang in Nederland. Later is de verantwoordelijkheid van het rijk overgeheveld naar de gemeente. Ook in de beginperiode van huisvesting in Nijverdal heeft het Rijk subsidie beschikbaar gesteld voor welzijnsactiviteiten. De afgelopen jaren is de subsidie voor opbouwwerk afgebouwd en voor een deel ondergebracht bij de Welle. De huidige subsidie is bestemd voor het organiseren van activiteiten gericht op de integratie met de Nederlandse samenleving. De vereniging is gevestigd in Nijverdal. De Molukse gemeenschap bestaat uit een paar honderd personen. Van de subsidie is € 6.533 bestemd voor activiteiten; het overige budget is bestemd voor de aflossing van de lening waarover met de gemeente afspraken zijn gemaakt.		

Subsidies Ondersteuning minima	2015	2016
<p>Het Wmo kader 'Meedoen makkelijker maken' gaat vooral over maatschappelijke participatie van inwoners aan de samenleving. In dat kader worden minima op een aantal punten ondersteund door drie organisaties.</p>		
<p>Steunpunt minima</p> <p>Het steunpunt behartigt de belangen van inwoners met een laag inkomen, individueel en collectief. Is betrokken bij plaatselijke acties als kerstpakketten, Paasbroodactie, sinterklaasbijeenkomst. Ook participeert het Steunpunt in het Cliëntenplatform Werk en Inkomen.</p> <p>De subsidie is bedoeld voor het onafhankelijk informatiepunt voor minima en voor andere hulporganisaties en kerkelijke instellingen. De subsidie wordt gefinancierd uit het product bijzondere bijstand.</p> <p>Alleen de kosten van activiteiten worden voor 50% betaald door de gezamenlijke diaconieën en caritas. De overige kosten worden door de gemeente gesubsidieerd.</p>	€ 6.150	€ 6.150
<p>Wevertjes</p> <p>Ruilhandel, met als doel het stimuleren van sociale activering, het bevorderen van milieubewust consumeren en produceren en verbeteren van de koopkracht van de deelnemers. Door B&W is op 2 juli 1996 besloten de uitgangspunten van de vereniging te ondersteunen.</p> <p>B&W hebben op 10 december 1996 besloten f. 10.000 startsubsidie te verlenen en structureel maximaal f. 3.000 per jaar voor huisvestingskosten.</p> <p>De gemeenteraad heeft op 21 januari 1997 d.m.v. een begrotingswijziging dit bekrachtigd. In correspondentie staat dat de raad de subsidie (structureel) heeft toegekend.</p> <p>De doelstelling past binnen het concept van 'de Kanteling'. Mensen zijn beter in staat met hulp van de vereniging hulp en andere zaken te regelen. Ook passen de activiteiten binnen het kader van duurzaamheid. Hergebruik van goederen wordt door de vereniging voorgestaan.</p>	€ 1.400	€ 1.400
<p>Stichting Hulpfonds</p> <p>Het Hulpfonds biedt inwoners met een laag inkomen financiële steun die geen gebruik (meer) kunnen maken van voorliggende voorzieningen. In de raad van 15 november 2005 is besloten het Hulpfonds jaarlijks subsidie te verstrekken tot een bedrag van € 1 per inwoner tot dat het besluit wordt ingetrokken/gewijzigd. Het bedrag is altijd afgerond tot € 36.000 per jaar. In 2012 is incidenteel € 18.000 extra verstrekt.</p> <p>Daarnaast wordt het Hulpfonds jaarlijks € 5.000 verstrekt voor de kosten van maatschappelijke participatie van kinderen. Het college neemt hierover elk jaar een besluit.</p>	€ 36.000	€ 36.000

Subsidies Media	2015	2016
Gemeenten hebben op basis van de Mediawet een zorgplicht voor de bekostiging van de lokale omroep. Het budget hiervoor is in het gemeentefonds gestort. Het gaat hierbij om een 'richtsnoer' van € 1,29 per woonruimte dat in het gemeentefonds wordt gestort.		
Stichting HOI (v.h. Lokale Omroep Hellendoorn en Radio Reggestreek)	€ 37.786	€ 29.786
Afgezien van het feit dat het een algemene uitkering betreft en geen gelabeld budget, verlenen wij meer subsidie (15.474 woonruimten = € 19.962 per jaar). Wij subsidiëren € 37.786 per jaar. Het bedrag is van vroeger uit gebaseerd op het bedrag dat als provinciale opslag werd gehanteerd voor de omroepbijdrage (f 2, per woning.) Na fiscalisering van de omroepbijdrage is dit bedrag in het gemeentefonds gestort (2009). Dit bedrag is een eigen leven gaan leiden en wordt inmiddels zowel door VNG als door OLON (Organisatie van lokale omroepen Nederland) en verder iedereen die bij de mediafinanciering betrokken is, aanvaard als richtbedrag voor toekomstige financiering voor lokaal mediabeleid. In het kader van de bezuinigingstaakstelling is besloten voor 2016 een korting van € 8.000,- en in 2017 een korting van nog eens € 5.000,- op te nemen.		

Subsidies Overig	2015	2016
We ondersteunen een aantal organisaties voor specifieke taken die ze uitvoeren, op basis van het principe van overheidsparticipatie. De specifieke taken zijn de verantwoordelijkheid van de samenleving; als gemeente faciliteren we deze.		
Vereniging Buurtbus Hellendoorn	€ 1.500	€ 1.500
Door de verschraving van het reguliere vervoer in de plattelandsgebieden werd de buurtbus bedacht als voorziening, met een vaste dienstregeling, een kleine bus en bestuurd door vrijwilligers om de kosten te drukken. De Buurtbus Hellendoorn is een aanvulling op het reguliere openbaar vervoer en voorziet daarmee in een maatschappelijke behoefte. De jaarlijkse subsidie is een bijdrage in de kosten voor de vrijwilligers (rijvaardigheidstrainingen, kerstattentie, reiskosten).		
Stichting Oale Karkhof	€ 920	€ 920
De vrijwilligers van deze stichting onderhouden het Oale Karkhof in Hellendoorn. De subsidie is een bijdrage in de onkosten van het beheer.		
Stichting Promotie Nijverdal	€ 53.080	€ 53.000
Subsidie voor de uitvoering van activiteiten die gericht zijn op de versterking en verbetering van het ondernemersklimaat in het centrumgebied, Nijverdal in al zijn hoedanigheden te profileren en ondernemers te stimuleren en hen ondersteuning en advies te bieden. Hoogte subsidie is maximaal gelijk aan de te verwachten opbrengsten uit reclamebelasting verminderd met de uitvoeringskosten ad € 5.000.		
Vereniging de Sprengenberg	€ 2.500	€ 2.500
De subsidie wordt verleend voor het onderhouden van het monument de Sprengenberg, dat geen gemeentelijk monument is, maar een rijksmonument. Het bedrag dat de gemeente subsidieert is 30% van de Rijkssubsidie per jaar gedurende de jaren 2013 tot en met 2018.		

**Dit is een uitgave van de
Gemeente Hellendoorn:**

Oktober 2015

Willem Alexanderstraat 7
7442 MA Nijverdal

Postbus 200
7440 AE Nijverdal

Telefoon: (0548) 630 000

Telefax: (0548) 610 505

Internet: www.hellendoorn.nl

E-mail: gemeentebestuur@hellendoorn.nl

Fotografie:

Emile Willems

Gemeentearchief

Vormgeving en druk:

Repro gemeente Hellendoorn